

Täysistunto

Tiistai 29.11.2016 klo 14.01—18.29

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 18.29.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.01—16.53) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (16.53—18.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 24.11.2016 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 61, 62/2016 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2016 vp

Lakialoite LA 74, 84/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.02 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen ehdotus, jossa esitetään muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia.

On hyvä todeta heti alkuun, että viimeisestä korotuksesta ei ole niin paljon aikaa. Siltä osin on perusteltua pohtia, onko tämä ajoitus nyt oikea, onko hallitus seurannut riittävästi

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

edeltävien veronkorotusten vaikutusta erityisesti asumiskustannusten kasvuun ja tulonjakoon ja ryhtynyt sen pohjalta tarvittaviin toimiin. Varsin ilmeistä on tämän asian käsittelyn yhteydessä saatujen tietojen mukaan, että tosiasiasa näiden fiskaalisten perusteiden ohella vaadittavat ympäristöperusteet eivät nekään ole suoraan täyttymässä.

Siinä, missä valiokunnan enemmistö pitää tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena tätä esitystä, on hyvä todeta, että SDP kyllä varoittaa siitä, että selvityksiä ei ole riittävällä tavalla tehty, jotta me voimme arvioida, minkälaiset vaikutukset näiden veronkorotusten pohjalta tulee asumiskustannuksiin ja tulonjakoon. Monien pienituloisten asema on entisestään kiristynyt hallituksen leikkausten johdosta, ja siihen päälle nestemäisten polttoaineiden valmisteveron korotus johtaa entistä enemmän siihen, että ihmisten menot kasvavat. Siksi esitämmekin vastalauseen lausumaehdotuksena, että "eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta asumiskustannusten kasvuun ja tulonjakoon sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin".

Arvoisa puhemies! Hallitus tavoittelee tällä nestemäisten polttoaineiden veronkorotuksella eli valmisteveron korotuksella myöskin energia-, ympäristö- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita. Tosiasia on kuitenkin, että ehdotetut veronkorotukset vaikuttavat hyvin eri tavoin näihin tavoitteisiin ja jopa hyvinkin ristiriitaisesti. Siksi korostamme omalta osaltamme ympäristöohjautuvuuden lisäämistä verotuksessa, mutta toteamme, että nämä hallituksen esityksen perustelut kyllä ontuvat. Nimittäin samaan aikaan, kun näitä tavoitteita isossa kaavassa tavoitellaan myöskin fiskaalisten tavoitteiden osalta, on myönnettävä, että hallitus toisaalla toimii tasan päinvastoin.

On suuri menetys se, että esimerkiksi energia-avustus nyt uudistetaan niin, että siinä todellisuudessa ei olla enää ottamassa samalla tavalla huomioon ihmisten mahdollisuuksia aidosti muuttaa käyttäytymistään sen pohjalta, kun ympäristöohjautuvuutta lisätään veropolitiikassa. Harva meistä uskoo, että esimerkiksi öljylämmitteisen talon lämmitysjärjestelmää ruvetaan yksiselitteisesti valmisteveron korotuksella muuttamaan. Siksi olisi tärkeää, että näitä ympäristöohjautuvuutta koskevia toimia tehdään laajasti koko hallituksen rintamalla, ja tältä osin on suuri pettymys, että hallituksen asunto- ja ympäristöpolitiikassa valitettavasti toimitaan tasan päinvastoin.

Siksi me haluamme edellyttää hallitukselta suoraselkäisyyttä, ja seuraavalla lausumalla, joka löytyy siis vastalauseemme lausumaehdotuksesta 2, toteamme: "Eduskunta edellyttää, että energia-avustus uudistetaan ja siihen osoitetaan korjausrahoituksen kokonaisuudesta tarvittava valtuutus. Toimivalla energia-avustuksella voidaan edistää pientalojen ja tätä kautta asumisen energiatehokkuutta sekä vähentää kasvihuonepäästöjä."

Näillä esityksillä, arvoisa puhemies, totean, että olen esittänyt vastalauseemme lausumaehdotukset ja toivon, että ne otettaisiin täällä eduskunnan työskentelyssä huomioon.

14.07 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Melko tasan neljä vuotta sitten Kataisen hallituksen aikana, kun sosialidemokraattinen edustaja Urpilainen oli veroministerinä, 98-oktaanisen bensiinin hinta oli 30 senttiä kalliimpaa kuin tällä hetkellä ja dieselin hinta 24 senttiä kalliimpaa kuin tällä hetkellä. Silloin elettiin, 2012 syksyllä, aikaa, jota ennen koskaan ei ollut polttoaineiden hinta ollut sen korkeampi. Mitä hallitus silloin teki? Ei ainakaan alentanut veroa. Nyt hallitus tässä tilanteessa runsaalla 2 sentillä korottaa näiden polttonesteiden hintoja, eli voi todeta, että mittarilla hinta kuluttajalle on tänä päivänä selvästi halvempi kuin oli silloin, kun sosialidemokraatit olivat vastuussa tästä veropolitiikasta. Tältä osin voidaan siis tyytyväisyydellä todeta, että hintataso on alentunut ja kuluttajien

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

ostovoima on tänä päivänä tältä osin parempi kuin oli silloin, kun sosialidemokraatit olivat vallan kahvassa. Polttonesteiden hinnankorotus ei ole tietystikään mieleistä, mutta tässä tilanteessa ja muun muassa ympäristönäkökulmat huomioon ottaen se on kuitenkin pienempi paha kuin moni muu toimenpide, ja tältä osin hallituksen linja on kannatuksen arvoinen.

14.09 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan energiaverotuksesta, polttoaineverotuksesta, niin kuin tässä valiokunnan enemmistön mietinnössäkään todetaan, se on tasapainoilua. Se on tasapainoilua fiskaalisten tuottojen hankkimisen, sitten ympäristöohjaavuuden kanssa, ja silloin kun puhutaan työkoneiden polttoaineista, puhutaan dieselistä tai puhutaan muusta energiaverotuksesta, niin sitten tulevat kysymykseen myöskin elinkeinopolitiikan tarpeet, ja tällainen tasapainoilu on aika ristiriitaista. Toisaalta halutaan ympäristöohjaavuutta ja halutaan fiskaalisia vaikutuksia ja sitten kuitenkin vähän niin kuin näiden tavoitteiden vastaisesti tehdään palautusjärjestelmiä, joilla sitten sekä ympäristöohjaavuutta että fiskaalisia tuottoja väheksytään tai niitä kompensoidaan. Kokonaisuutena koko polttoaineverojärjestelmä on pyritty rakentamaan sillä tavalla neutraaliksi, että nämä kaikki näkökohdat ovat huomioitavissa, mutta kuitenkin kehitettävää edelleen on.

Täytyy muistaa, että nämä veronkorotukset vaikuttavat tosiaan myöskin asumiskustannuksiin, ja se on otettava huomioon, sitä seurattava. Sitten nämä korjausrakentaminen, energiatehokkuuden parantaminen ja lämmitysjärjestelmien kehittäminen ovat tosi tärkeitä. Sen vuoksi kannatan edustaja Kiurun vastalauseeseen liittyviä lausumaehdotuksia, eli tämä on yhteinen vastalause sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton kesken.

14.11 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tähän tematiikkaan liittyy oleellisesti se, mitä julkistettiin äskettäin ilmasto- ja energiastrategiassa, eli liikennepolttonesteisiin tullaan jatkossa sekoittamaan entistä enemmän biokomponenttia, ja sehän on iso asia varsinkin niillä suunnitelmilla, mitä nyt strategiassa on linjattu, eli todella merkittävä osuus olisi jatkossa kotimaista biokomponenttia. Sehän tarkoittaa uusia työpaikkoja, se tarkoittaa uusia investointeja, se on ympäristön kannalta kestävämpi vaihtoehto, ja se parantaa myös maan omavaraisuutta. Olemme tällä hetkellä aivan liikaa tuontien energian varassa. Jatkossa ollaan entistä enemmän kotimaisempia, meillä syntyy entistä enemmän työpaikkoja ja sitten näitä investointeja. Ensimmäisiä on nähty jo ja lisää odotetaan. Kun puhutaan liikenteen polttonesteestä, niin tämä tuleva myönteinen muutos on syytä noteerata.

14.12 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Eivät perussuomalaiset nyt kyllä pääse yhtään mihinkään siitä, että tämä vaaliohjelma on nyt syöty. Siteeraan: "Autoveron poistaminen on veropolitiikkamme kärkihankkeita. Siitä tulevia veromenetyksiä ei pidä kompensoida bensaveron tai käyttömaksun korotuksilla." Näin totesi puoluesihteerini Riikka Slunga-Poutsalo vielä puolitoista viikkoa ennen eduskuntavaaleja. Ja mitä nyt tapahtuu? Bensan verotus nousee yli 2 senttiä litralta ja dieselin vielä vähän enemmän. Se, että toiset puolueet, kuten sosialidemokraatit, ajattelevat myös ympäristövaikutuksia ja pyrkivät kohti kestävä kehitystä, ei tässä riitä, edustaja Kankaanniemi, nyt ollenkaan tällaisen historiallisen vertailun perusteeksi. Kunpa tässä olisikin aidosti kysymys siitä, että haluttaisiin ohjata kohti ympäristön kannalta kestävämpää käyttäytymistä, mutta tämä — kuten kaikki täällä salissa tietävät — on puhtaasti fiskaalinen paikkaustoimi, kun hallituksen piti löytää joitakin tuottoja itselleen, ja sitäkin murheellisempaa on tämä, että tähän on jouduttu.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Kuten tässä on todettu, näitten lämmitys- ja liikennepolttoaineiden veronkorotuksilla on suuri vaikutus yhteiskuntaan, ennen kaikkea asumisen kustannuksiin. Asuminen kuitenkin tuottaa Suomessa suurimman osan kasvihuonekaasujen päästöistä, ja se on suurempi osa kuin Euroopassa keskimäärin. Tässä suhteessa tämä kehitys on vaarallinen. Kun öljyn hinta jo nyt on alhaalla ja kun samaan aikaan ollaan poistamassa asuntojen energiatukia, niin silloin ollaan tilanteessa, jossa kannustin siirtyä esimerkiksi maalämpöön pienenee entisestään.

14.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä polttoaineveron korotus on ymmärrettävää tietenkin siitä syystä, että valtion tuloja täytyy hankkia jostakin lisää, niin että rupeamme pikkuhiljaa pääsemään valtiontaloudessa tasapainoon. Sellainen tilanne, jossa jatkuvasti elämme velan varassa, ei ole hyvä.

Tämä on yksittäinen budjettilaki, siitä nyt ei maailma kaadu, mutta se iso linja on tärkeää pitää mielessä: Suomen tulee jatkossa tehdä yhä enemmän omista raaka-aineista tuotettuja polttoaineita, sekä bentsaa että dieseliä, lisättäisiin vielä kotimaisen jakeen osuutta, niin kuin hallitus on jo päättänyt. Se on vakaa aikomus, että Suomi nostaa sillä omaa talouttaan saamalla Suomeen työtä lisää. Pitäisi ottaa huomioon myös se — näissä arvostelemissa puheenvuoroissa pitäisi arvostelijoiden huomioida myös se — että totta kai maailmanmarkkinoilla fossiiliset polttoaineet tulevat olemaan lähivuosikymmeninä edelleen merkittävä tekijä esimerkiksi autojen polttoainekaupassa, mutta meidän on pidettävä nyt vihdoin ja viimein se kansallinen oma linjamme, jolla pikkuhiljaa siirrymme omiin tuotteisiin. Sellaista jatkuvaa arvostelua olemme saaneet tässä salissa kuulla siitä, että hallitus tekee sitä tai hallitus tekee tätä — tärkeää on, että kotimaisuusastetta nostetaan kaikin tavoin ja uskalletaan käyttää omia raaka-aineita. Huomaan tässä viime päivien keskustelussa sen ikävän sävyn, että esimerkiksi uusiutuvan energian kestävyyskriteerien päälle on heitetty mustia varjoja: niitä ei saisi käyttää tai metsiemme kestävyys olisi vaarantumassa tai jotain muuta. Tai esimerkiksi turpeen suhteen meillä on semmoinen eräänlainen käsittämätön hystertia luotu tähän maahan, että sitä ei saisi käyttää, vaikka sekin on kotimainen raaka-aineara ja valtava, valtava energiavarasto. Jokainen voi käydä tätä kokeilemassa vaikka tuolla Oslon kaduilla ja sanoa norjalaisille, että ette te voi käyttää omia raakaöljyvarojanne polttoaineen tekemiseen ettekä maakaasua myydä ja tehdä siitä teille elintasoa. Siitä maasta hyvin äkkiä voisi lähtö valjeta sen takia, että kielletään heidän toimintansa. On parasta keskittyä omaan tekemiseen, ja Suomi on tällä hallituksen linjalla hyvällä tiellä.

14.16 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta tämä on aika erikoista keskustelua siinä suhteessa, että nykyiset hallituspuolueet eivät näytä ottavan mitään vastuuta niistä päätöksistä, joita täällä tehdään. Nyt on kysymys siitä, onko tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys vain fiskaalisia tarpeita varten vai onko tässä myöskin jonkinlaisia ympäristöelementtejä, joita korostetaan. Kun tätä hallituksen esitystä lukee, niin kyllä tässä aivan selvästi myönnetään, että tällä ollaan hakemassa valtion kirstuun rahaa, mutta myönnetään myöskin, että tällä pitäisi olla ympäristöohjauksellista merkitystä. Kun me nyt peräämme, miksi näitä fiskaalisia vaikutuksia päätettiin lähteä hakemaan näin nopeasti edeltävien korotusten jälkeen arvioimatta, mikä tilanne on ihmisten rahapussin nyörien näkökulmasta, niin on se aivan käsittämätöntä, miksi ei voida ottaa tätä asiaa niin kuin se on. Monilla ihmisillä nämä uudet maksunkorotukset johtavat erittäin hankalaan taloudelliseen tilanteeseen, ja kyllä sekin meidän täytyy ottaa huomioon.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Ja mitä tulee sitten siihen, onko tällä esityksellä ympäristöystävällisyyden kanssa jonkunlaista tekemistä, niin samaan aikaan kun sitä tavoitellaan valtiovarainministeriössä — kerrotaan ympäristöohjautuvuuden lisääntymisestä tämän esityksen kautta — tosiasiasa ympäristöministeriössä puuhataan jotain aivan muuta. Kyllä tässä täytyisi vasemman käden tietää, mitä oikea puuhaa. Vaikka tässä on eri puolueista kysymys, niin kyllä jollakin tavalla tuntuu pahalta, että hallitushan nimenomaan esitti eduskunnalle, että energia-avustukset poistetaan — aika tylyä toimintaa niille, joilla on esimerkiksi öljylämmiteinen omakotitalo. Ei täällä säälillä näytä olevan mittaa millään tavalla siinä, minkälaista politiikkaa tehdään. Eivät nämä ihmiset voi ympäristöohjautuvuutta kulutuksessaan lisätä tuosta vain, eikä niitä kannustimia enää ole ollenkaan, koska ne leikattiin pois. Kyllä siltä osin täytyy sanoa, että pientalojen energiaremontteja tulisi jatkossakin tukea. Minusta tämä lausuma, joka ollaan nyt laitettu, voisi olla yksimielisesti koko hallituksenkin väen puolesta tuettavissa.

14.18 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime perjantaina hyväksyimme täällä kolmannen lisätalousarvion, ja siinä autoveron tuottoa voitiin nostaa 60 miljoonaa euroa tälle vuodelle. Autoveron tason laskeminen tuottaa valtiolle enemmän kuin se himoverotus, jota tältä osin sosialidemokraatit ja punavihreä oppositio haluavat. Tämä vain tiedoksi ja muistin virkistämiseksi.

Mitä sitten tulee tähän korotukseen, niin palautan vielä mieleen, jos ei äsken mennyt perille, että tällä hetkellä 98-bensiinin hinta on 30 senttiä alempana kuin oli neljä vuotta sitten, tasan neljä vuotta sitten. Ja silloinen hallitus ei tehnyt yhtään mitään hinnan alentamiseksi, ja se näkyi myös ihmisten ostovoimassa, se näkyi elinkeinoelämän heikossa tasossa. Nyt, kun hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi, niin tästä pienestä polttoaineen hinnankorotuksesta huolimatta on näkyvissä selvä talouden käänne kasvuun, niin kuin meille tasavallan presidentti aamulla, kun valtiovarainvaliokunta oli hänen vieranaan, näki ja kertoi, että on nähtävissä, että käänne on tapahtunut.

Samalla tasavallan presidentti varoitti velkaantumisesta, kuntien, valtion ja yritysten ja kotitalouksien velkaantumisesta. Hallituksella on vastuu siitä, että tämä velkaantumiskehitys, joka on ollut varsin rajua, varsinkin viime vaalikaudella, saadaan taitettua, ja tästä on nyt selvät merkit: kunnat eivät enää velkaannu niin kuin viime kaudella, ja valtion velkaantuminenkin hidastuu koko ajan vähin erin. Tämä on vakava kysymys, ja siksi tämä korotus on sekä fiskaalinen että ympäristövaikutukseltaan positiivinen.

14.20 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee hallituksen esitykseen liikennepolttoaineiden verotuksen suhteen, hallituksen linja on täysin oikeansuuntainen — kuuliko edustaja Hoskonen, oppositiosta tulee kehuja — koska verotuksen painopistettä on siirrettävä työn ja yrittämisen verotuksesta enemmän kulutuksen verotukseen, ja kotimainen uusiutuva energia on aina kotimaista työtä, aina suunnittelusta lopputuotteeseen asti. Sen suhteen, liikennepolttoaineiden osalta, suunta on oikea. Korkeintaan kehotan hallitusta vielä miettimään verotukia dieseliin ja kevyeen polttoöljyyn. Voisiko siellä nipistää vielä pikkuisen enemmänkin, että säästyisi vähän enemmänkin rahaa? Noita lisäeuroja voidaan käyttää sitten vaikkapa sinne koulutukseen.

14.21 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on siinä mielessä aika erikoinen, kun hallitus on ohjelmassaan luvannut, että kokonaisveroaste ei nouse, ja

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

tämä toimii sitä vastaan. Sitten tämä vähentää ostovoimaa, tämä lisää pienituloisten ahdingkoa. Ei tässä sillä mummonmökissä sitä mökkiään sähköllä tai öljyllä lämmittävällä ole mitään valinnanvaraa tämän asian suhteen. Hän joutuu jatkossa maksamaan enemmän näitä kuluja, ja olen kyllä sitä mieltä, että tällaisia esityksiä ei pitäisi tehdä.

14.22 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nestemäisten polttoaineiden verotuksen korotus on kyllä jälleen pettymys ja karua pienituloisten kukkarolle. Tämä polttoaineverotuksen korotus rokottaa eniten maaseudulla asuvia ihmisiä, joiden on mahdotonta vaihtaa auto julkiseen liikenteeseen sen puuttuessa. Edustaja Kankaanniemi, ajattelin kyllä, että pidätte kiinni tästä bensaverosta, että sitä ei koroteta, mutta näin ei käynyt. Soini oppositiossa ollessaan totesi sanatarkasti näin: ei siinä bensapumpulla kysytä, paljonko on tili tai eläke, se on tasavero. Mutta niin vain petitte tämänkin lupauksenne, ja se on yllätys, millaisella voimalla olette käyneet hallituksessa vähempiosaisen kimppuun. Leikkausten lisäksi nyt polttonesteiden verotusta korotetaan ja duunari maksaa. Eli hallitus petti tässäkin viimeisenkin vaalilupauksensa.

14.23 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Olipa mieluisaa kuulla edustaja Touko Aallon puheenvuoro, varsinkin sen alkuosa. Olen todellakin iloinen, että tässä asiassa olemme edustaja Aallon kanssa samaa mieltä eli verotuksessa painopistettä pitää edelleen siirtää työnteon ja yrittämisen verottamisesta esimerkiksi ympäristöhaittojen verottamiseen. Tämä on kokoomuksen työlinjan mukaista, ja tämä työlinja tältä osin näyttää myös vihreille sopivan, ja siitä olen hyvin tyytyväinen.

Luulen, että vihreät voivat olla tyytyväisiä hyvin pitkälle myös hallituksen viime viikolla hyväksymään energia- ja ilmastopoliittiseen strategiaan, koska, kuten puheenjohtaja Orpo lauantain puoluevaltuustossa totesi, tämä energia- ja ilmastostrategia on niin merkittävä teko ympäristön puolesta, että vihreiden varjobudjetin esitykset aurinkopaneeleista ovat hyttysen ininää tämän energia- ja ilmastostrategian ympäristöystävällisyyden rinnalla.

Sosialidemokraatteja sopii ihmetellä. Te olette joskus ollut työn puolue, mutta nyt teille ei näy kelpaavan se, mikä kelpaa vihreille ja mikä on ollut kokoomuksen linja, eli painopisteen siirtäminen työnteon ja yrittäjyyden verottamisesta esimerkiksi ympäristöhaittojen verottamiseen. Te vastustatte niin sanottuja tasaveroja, mitä tietysti joku bensaverokin on, mutta ympäristön kannalta on täysin perusteltua nimenomaan tällaista kuluttamista pyrkiä myös verotuksella ohjaamaan.

14.25 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sieltähän se nyt sitten tuli, itse leijonan suusta. Kylläpä on aika kiinnostavaa, kun täällä kokoomus oikein profiloituu monen vihreän sävyn puolueena silloin kun puhutaan, kerta kaikkiaan, nestemäisten polttoaineiden hinnankorotuksesta. Täytyy sanoa, että tässä salissa on kaikenlaista jo kuultu, mutta yritän kysyä sitä, että eikö nyt ole ollut aika kestävä linja se, että silloin kun me tuemme ihmisten käyttäytymistottumusten muuttumista ympäristöystävällisempään suuntaan, sitä tuetaan koko hallituksen joukkueena. Edustaja Zyskowicz ei varmaan tiedä, että edeltävän ministerin, Vapaavuoren, joka oli aikoinaan minusta hyvin onnistunutkin asun-toministeri, aikana meillä oli yhteinen hanke, ja se oli se, että energia-avustuksista pidetään kiinni: ohjataan suomalaisia siihen, että lämmityskustannukset ovat hallittavissa silloin kun on mahdollisuus realistisesti pohtia myöskin sitä, että tämä öljylämmitteinen talo voisi toimia jollakin muullakin mallilla. (Puhemies koputtaa) Ja nyt on aika käsittämätön-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

tä, että meillä ei olekaan (Puhemies: Aika on täynnä!) kokoomuksen kanssa enää yhteistä hanketta.

Puhemies Maria Lohela: Listalle.

14.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin aivan oikein, että jokaisen veron kohdalla ollaan tarkkaavaisia, ettei veroaste lähde nousemaan, mutta kyllähän hallituksen linja on ollut se, että veroja kiristämällä ei tämän maan taloutta paranneta, se on selvä asia.

Totta kai valtion pitää hankkia tulonsa jostakin, tai sitten pitää ottaa velkaa, ja tämä velanottotie minun mielestäni on nyt kuljettu loppuun. Meillä on tullut hallitukseen ylimääräisiä menoja, kuten esimerkiksi Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden osuus vie sen noin miljardi euroa, ja monta muuta menoa. Työttömyys on valtava ongelma edelleen, mutta sitä on ruvettu pikkuhiljaa parantamaan. Pankaa merkille, että uusia työpaikkoja on syntynyt ja viimeisimpien tutkimusten mukaan — niin kuin tässä talossa eräällä edustajalla on tapana sanoa — yrityksissä ilmapiiri on muuttunut positiiviseksi, uusia investointeja suunnitellaan ja sitä kautta luodaan uutta työtä, ja se luo sitten uutta veropohjaa sekä kunnille että valtiolle, ja myös seurakunnille.

Elikkä tie on oikea, mutta minä en ymmärrä tällaista, että otetaan joku pienen pienen piisara valtion tulo- ja menoarvion tulopuolelta ja sitä ruvetaan sitten paisuttelemaan ja sen jälkeen yhtäkkiä tuntuu, että koko maailma kaatuu. Siitähän tässä ei ole kysymys.

Se, mihin suuntaan Suomen pitää polttoaineneiteiden verottamista ja tuotantoa viedä, on ehdottomasti omista raaka-aineista tuotetut polttoaineet. Ja sillä tiellä pitää olla rohkea. Mielestäni tämä nykyinen linja, jossa esimerkiksi uusiutuville energioille, metsän tuotteille ollaan suunnittelemassa EU:n kautta kaikenlaisia rangaistuksia, on mielestäni häpeällistä. Kyllähän meidän pitää saada omia luonnonvarojamme käyttää aivan niin kuin Norja käyttää tai aivan kuten Saksa käyttää kivihiiltä tai ruskohiiltä. Ei kukaan siellä kyseenalaista niiden käyttöä. Jos Suomessa joku mainitsee sanan turve, niin on suurin piirtein huomisaamuna jo jalkapuussa kirkon edessä. Eihän tässä meidän hommassa ole mitään järkeä. Ammumme joka kerta itse itseämme jalkaan ja sen jälkeen voivottelemme, miksi meillä menee näin huonosti.

Edustaja Kiuru on tässä semantiikassa edennyt erittäin pitkälle. (Puhemies koputtaa) Toivon mukaan hän huomaa tämän eron, sen, mikä on Suomelle tärkeää.

14.28 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Olemme tietenkin tässä salissa tottuneet siihen, että hallitus ottaa kunnian monista asioista, mutta ehkä nyt tehdään vähintäänkin piirisarjan ennätys siinä, että hallitus ottaa itselleen kunnian öljyn maailmanmarkkinahinnan romahtamisesta. Vuonna 2012, joka tässä mainittiin, kävi niin, että maaliskuussa tuona vuonna öljyn hinta oli kaikkien aikojen huipussaan, 117 dollaria barrelilta, kun se tällä hetkellä on 49 dollaria barrelilta eli 40 prosenttia siitä, mitä se oli 4 vuotta sitten. Mutta onko bensa 60 prosenttia halvempaa kuin se oli 4 vuotta sitten? Ei taida olla. Edellisellä hallituksella oli ympäristötavoitteita, ja siitä on syytä olla ylpeä. Samoin kuin siitä, kun tässäkin todettiin, että nykyiselläkin hallituksella niitä on, mutta näyttää olevan hallituksen sisällä lievää epäselvyyttä siitä, että kuinka täysysydämisesti näihin ympäristötavoitteisiin yhdytään. Onko siis perussuomalaisilla myöskin tällaisia ympäristötavoitteita? Onko teistä

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

tullut puunhalaajia, ja osallistuttko täysin siemauksin ilmastonmuutoksen vastaiseen työhön? Jos näin on, tervetuloa joukkoon.

14.29 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! SDP:n edustajia on syytä muistuttaa, että he ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittämässä 95 miljoonaa lisää voimalaveroon, ja kun puhutaan ympäristön kannalta, niin nimenomaan voimalaveron rasite esimerkiksi sähköautojen ja vähäpäästöisten mahdollisuuksien lisäämiseksi. Sen tähden ei kannata kovin paljon hurskastella täällä. Pitää lukea omat paperit ja vasta sen jälkeen lähteä moittimaan hallituksen esityksiä. Sen tähden halusin muistuttaa: muistakaa, olette esittämässä voimalaveron, joka heijastuu joka kuluttajalle, ja kun me joudumme voimalaveron jälkeen yritysten sähköverotaakkaa helpottamaan, niin sieltä tulee kaksinkertainen lisäys tavalliselle kuluttajalle.

14.30 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on ollut kyllä varsin mielenkiintoinen. Tässä nyt näyttää siltä, että ympäristöveroista tehdään tällainen vipuvarsi, jolla sitten polttoaineiden hintoja voidaan nostaa aivan mihin vain. On kyllä hyvä muistaa, että Suomi on kumipyörillä liikkuva maa. Täällä sekä tavarat että ihmiset liikkuvat kumipyörillä. Voisin kysyä: mikä on nyt se ekonomisen salaisuus, joka ei tässä näytä ainakaan minulle avautuvan, jolla, tällä veronkiristyksellä, sitten tavarantavienttiä edistettäisiin ja kauppaa lisättäisiin? Olisi hyvä, että tämä yhtälö tuotaisiin tänne näkyviin. Hallituspuolueet ovat aika ison selityksen velkaa maamme kuljetusyrityksille, jotka ehkä seuraavat tätä keskustelua ja ihmettelevät, että "jaa, taas viedään meidän lompakosta, että mitenhän mahtaa tämä kauppa täällä kehittyä".

14.31 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minä haluaisin nyt muistuttaa hallitusta, kaikkia puolueita siitä, että tässä maassa vielä lämmitetään, kuulkaa, aika paljon öljyllä. Vaikka ympäristöministeriö linjasi 2008, että tästä maasta öljylämmitys loppuu vuoteen 2020 mennessä, näin ei ole käymässä, näin ei ole käynyt. Meillä on vielä yli 150 000 öljylämmitteistä taloa, varmasti vieläkin enemmän, nimittäin ihan tuoreita tilastoja ei ole. Vuonna 2009 öljylämmitteisiä pientaloja oli 190 000, ja se oli, kuulkaas, 22 prosenttia kaikista pientaloista. Kyllä tämä linjaus, mitä hallitus tällä hetkellä tekee, koskee nimenomaan niitä ihmisiä, jotka asuvat maaseudulla, jotka asuvat taajamissa, jotka eivät asu kerrostalossa, jotka joutuvat asumaan omakotitaloissa. Kaikkein tärkein asia olisi tietenkin se, että meidän pitäisi pystyä avittamaan näitä ihmisiä hankkimaan sellaisia lämmitysmuotoja, jotka eivät päästöiltään ole yhtä pahoja kuin öljy. Mutta tosiasia on kuitenkin tämä: tämä päätös on sellainen, joka vie noin viidesosalta omakotitaloasujista lisää euroja joka ikinen päivä, joka ikinen kuukausi.

Sen lisäksi, jos harkitsemme, mietimme vähän sitä asiaa, että kun asutaan maalla, niin valitettavasti taloudet tarvitsevat kaksi autoa siellä sen takia, että siellä kuljetaan töissä ja lapsia on kiva kuljettaa harrastuksissa myöskin maalla. Se kaksinkertaistaa sen menon siellä maaseudulla. Tämä oli muun muassa semmoinen asia, mistä perussuomalaiset aikoinaan sanoivat, että tämä on pidettävä mielessä ja tämä on tuotava esille sen takia, että todella kaikki ihmiset eivät asu Helsingin keskustassa ja kaikilla ei ole raitiotievaunua siinä vieressä.

Ihan tällä perusteella kannatan lausumaehdotuksia, mitä edustaja Kiuru tuossa aikaisemmin (Puhemies koputtaa) teki.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

14.33 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! On tietysti aina hankalaa, jos liikkumista hankaloitetaan, koska nyt monet työntekijätkin joutuvat ottamaan työtä vastaan kauempaan. Vaikka tuntuu siltä, että monet syleilevät betonia, niin silti moni haluaa liikkua autolla myös maaseudulla. Toivon mukaan näihin verotusasioihinkin vielä voidaan palata jossain vaiheessa, kun Suomella menee vähän paremmin.

Olen samaa mieltä siitä, että tuo voimalaverojen nosto ei ole kovin hyvä asia — mitä on myös esitetty tuolta oppositiosta käsin.

Huomenna me saamme kuulla tuolta EU:n suunnalta siitä, miten hiilinieluja ja nimenomaan uusiutuvaa energiaa käsitellään ja mitä meille siitä koituu, jos Suomi kaataa puuta. Tänään tapasin tuon liikennekomissaarin ja kerroin terveisenä vain noin privaalisti, että sanokaa sinne komissiolle, että kyllä meillä puuta riittää. Meillä on ilmasto- ja energiastrategia, jonka tarkoitus on vähentää päästöjä ja se, että saamme työtä myös itsellemme. Ja todellakin, niin kauan aikaa kuin puu kasvaa enemmän kuin mitä sitä kaadetaan, niin kyllä se on kestävä. Ja todellakin toivon, että vaikka tuo esitys ei kovin hyvältä kuulosta, mitä on tulossa EU:sta, niin voimme kestävästi myös käyttää meidän puuta biopolttoaineisiin.

14.35 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän myös huomioni siihen samaan seikkaan, mihin edustaja Harakka kiinnitti huomionsa, eli siihen, että kun öljyn maailmanmarkkinahinta on näin alhainen, niin olisi kertakaikkisesti viisasta kiinnittää huomiota nykyisiin verotuksiin muun muassa dieselin ja kevyen polttoöljyn osalta.

Palautan mieliin suhteellisuuden vuoksi vähän näitä numeroita: dieselin saama verotuki on ensi vuodelle nettona 489 miljoonaa euroa, ja kevyen polttoöljyn osalta vastaava luku on 451 miljoonaa euroa. Esimerkiksi vihreiden vaihtoehtobudjetissa ei esitetä mitään muutoksia kotien lämmitykseen, koska siihen ei liity mitään suoraa verotukea. Mutta nimenomaan se, että tässä tilanteessa näihin verotuksiin puututaan, antaa oikean signaalin nimenomaan tähän verotukseen, se antaa oikean signaalin nimenomaan ympäristöstä ja ilmastosta huolenpitämiseen, se tukee myös biokaasu- ja sähköautoja, nesteytettyä kaasua, muun muassa, ja ennen kaikkea se tärkeä asia — me puhumme niin paljon työstä tässä maassa, tässä salissa: kotimaisen uusiutuvan energian merkitys kotimaiseen työhön aina suunnittelusta lopputuotteeseen pitää pitää mielessä.

14.36 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä näitten valitettavien korotusten kohdalla on todellakin mietittävä sitä tulonjakovaikutusta, mikä näistä aiheutuu, kun huomioidaan sekin, että viime viikolla äänestimme muun muassa eläkeläisten asumistuessa tästä indeksileikkauksesta, ja siinä mielessä näitä rokotuksia pienituloisille tulee monesta suunnasta. Asumiskustannukset kuitenkin ovat pienituloisten kohdalla yksi niistä suurimmista kuluista, tuloja viemässä, ja siinä mielessä lämmityspolttoaineitten ja myöskin liikennepolttonesteitten veronkorotukset vaikuttavat selkeästi siihen, että ihmisten liikkuminen ja asuminen kallistuu, ja se, mitä sitten jää muuhun kulutukseen, koko ajan pienentyy. Tuntuu harmilliselta, että tässä vaiheessa, kun vähitellen odotamme sitä toivon mukaan orastavaa kuluttajien luottamuksen kasvua talouteen, sitä mahdollisuutta kuluttaa ollaan tällä tavalla rokottamassa.

Erityisen kummalliselta tämä tuntuu kuljetuselinkeinon näkökulmasta. Hallituksella on ollut sekä kabotaasin kohdalla että myöskin nyt sisällä olevan liikennekaaren kohdalla kummallinen suhtautuminen suomalaiseen kuljetuselinkeinoon ja niihin yrittäjiin, jotka monta kertaa, voisi sanoa, hyvin pienellä väkimäärällä yrittävät pyörittää — yhdellä autol-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

la kenties, kahdella työntekijällä — sitä yritystään. Voisin kuvitella, että tämä elinkeino on esimerkiksi ollut sellainen, jossa on ehkä ajateltu, että tämä istuva hallitus olisi sentyyppinen, että sieltä tukea löytyisi heidän elinkeinolleen, mutta nyt on nähty useita sellaisia esityksiä, jotka päinvastoin kyllä toimivat heidän elinkeinoaan vastaan. Kyllä nämä ovat myrkyä maaseudun monille koneyrityksille. Maatalousyrittäjät ovat taistelleet omien vaikeuksiensa kanssa ja heidän on ollut vaikea saada laskujansa maksatukseen, ja nyt sitten tätä kautta hallitus lisää rokottaa.

14.38 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Me emme todellakaan puita halaile. Meidän linjamme näkyy siinä, mitä huomenna keskustellaan energia- ja ilmastostrategiasta. Perussuomalaiset ovat olleet siinä valmistelussa mukana ja yhtyvät niihin linjauksiin, mitä siellä on. Ne ovat hyvin vastuullista energia- ja ympäristöpolitiikkaa. Tältä osin on vain ilolla todettava, että tällaista nyt harjoitetaan tämän hallituksen toimesta.

Kokonaisveroaste ei tämän korotuksen johdosta kyllä nouse. Tämän vaikutus on runsaat 100 miljoonaa verotuloihin, ja kun muut toimenpiteet ovat keventäneet verotusta, niin ei ole huolta siitä.

Mitä tulee kuljetusyrittäjien tilanteeseen, niin kyllä kuljetusyrittäjät olivat erittäin ahalla juuri neljä vuotta sitten, ja silloin teidän hallituksenne ei tehnyt yhtään mitään näiden yrittäjien puolesta. Nyt tilanne on heillä paljon helpompi, kun hintataso on sillä tasolla, mikä on tällä hetkellä.

Hallituksen linjana on parantaa työllisyyttä ja edistää elinkeinotoimintaa. Se, jos joku, parantaa kuljetusyrittäjien mahdollisuuksia pitää pyöriä pyörimässä. Tämä näkyy koko yhteiskunnassa jo tänä päivänä. Verotulot kasvavat ja työllisyys paranee päinvastoin kuin viime kaudella: kun pyörät eivät pyörineet, työttömyys kasvoi, bruttokansantuote aleni ja velkasaldo paisui. Onneksi nyt linja on muuttunut, ja tätä linjaa on helppo puolustaa.

Hallituksella on sellainen periaatepäätös, että jos raakaöljyn hinta nousee muistaakseni 80 dollarin yli, niin silloin tämä otetaan tarkasteluun. Viime kaudella ette ottaneet tarkasteluun, vaikka tilanne oli paljon vakavampi kuin nyt.

14.40 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy edustaja Kankaanniemelle muistuttaa, että edellisessä hallituksessa ministeri Kyllönen ja myöskin sitten myöhemmin Risikko taistelivat sen puolesta, että tätä kabotaasiväljennystä ei tehdä. Mutta tällä hallituksella ei ole ollut mikään kiire puolustaa suomalaista kuljetuselinkeinoa vaan päinvastoin. Kun komissiosta vähänkään siihen suuntaan esitettiin kysymystä, niin Suomen hallitus kiirehti purkamaan tämän kabotaasilainsäädännön omalta kohdalta. Ei edes maltettu odottaa siihen, että sieltä tulee tämä liikennepaketti 2018 alussa, vaan heti etunenässä oltiin oma lainsäädäntö purkamassa ja vaikeuttamassa sitten kuljetuselinkeinoyrittäjien tilannetta. Siinä mielessä kyllä täytyy sanoa, että kyllä tässä nyt on minun mielestäni kummallista kumartelua ollut Brysselin suuntaan, johtuuko sitten siitä, että hallituskokoonpano on tuo, mikä on. Mutta kyllä viime kaudella tuon asian kohdalla todellakin taisteltiin ja kaikki tekivät sen eteen töitä niin Euroopan parlamentissa kuin myöskin hallituksessa.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistalle.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

14.41 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuulostaa hyvältä, kun täällä kannetaan syvää huolta suomalaisesta kuljetuselinkeinosta ja autoliikenteestä yleensäkin. On totta, että on kiusallista, jos polttoaineverotusta nostetaan tällaisia määriä kuin tässä on kerrottu. Se vaikuttaa talouteen, se vaikuttaa helsinkiläisen taksiautoilijan 100 kilometrin ajolla 12 senttiä. En usko, että helsinkiläinen taksi siihen kuolee. Puutavararekan kuljettaja jos ajaa 100 kilometriä, tämän veron arvo on siinä noin euron luokkaa. Se on merkityksellinen toki, en sitä sano. Euro on iso raha. Mutta jos se puutavaran kuljettaja saa vaikka paranevan työllisyyden kautta toisen keikan sille päivälle, niin uskon, että se yrittäjä mielellään maksaa. Jos se johtuu siitä kenties, että biopolttoaineita valmistava yritys alkaa käyttämään metsähaketta ja raaka-ainetta ja lisää kuljetusyrittäjien työllisyystilannetta ja työvaihtoehtojen mahdollisuuksia, niin uskon, että tämä kyseinen veronkorotus ei ole esteenä siihen, etteikö hänen bisneksensä lähtisi paranemaan. Mutta se on totta, että kun veroja nostetaan, niin aina se jossain kulutuksessa ja kysynnässä saattaa vaikuttaa. Mutta minä uskon, että kuljetusyrittäjät taksipuolella ainakin tämän 12 sentin korotuksen kestävät, jos 100 kilometriä ajetaan mittari päällä. Varmaan uskotte, että nykyisellä hintatasolla tuon veron pystyy kyllä taksiautoilija maksamaan.

14.43 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuosta kabotaasiasiasta. Kyllähän sen ajankohta oli ihmeellinen, koska EU:lta oli tulossa maantielakipaketti, jonka odotettiin selventävän unionin lainsäädäntöä tässä kabotaasiasiassa, ja siitä huolimatta meillä menttiin kiirehtimään tässä asiassa. Esimerkiksi Tanska ei samassa tilanteessa ollut luopumassa omista kansallisista linjauksistaan. Täytyy kyllä ihmetellä tätä hallituksen linjaa näitä näkökohtia silmällä pitäen.

Sitten tämänpäiväiseen keskusteluun sähkö-, kiinteistö- sekä lämmitys- ja liikenteen polttoaineiden verotuksen korottamisesta sekä palvelumaksujen nostoista: Ne iskevät kiipeimmin juuri haja-asutusalueilla asuviin. Voin kyllä sanoa, että tämän voi lisätä perussuomalaisen petettyjen lupausten listaukseen, nämä polttoaineiden verojen korotukset. Soini ehätti lupaamaan vaalien alla jo 900 miljoonan euron autoveroalennuksen, joka kuitenkin kutistui täällä eduskuntakäsittelyssä sitten kosmeettiseksi alennukseksi niille, joilla on varaa ostaa uusi auto, mutta samaan aikaan tämä kuitenkin kerätään maaseudulla autoa tarvitsevilta ajoneuvoverona, ja tällöinkin kärsijöinä ovat pieni- ja keskituloiset. Eli kyllä voi kysyä tämän hallituksen linjalta, että mikä on sitten hyväosaisten osuus Suomen talouden nostamiseksi.

14.44 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Eiköhän tänään ole tullut selväksi se, että perussuomalaiset ovat pettäneet lupauksensa. Ne lupaukset, joita ennen vaaleja annettiin, ovat olleet täällä montakin kertaa tarkastelussa, mutta tässä yhteydessä perussuomalaiset totesivat, että polttoaineiden veroa ei koroteta, ja tämän lupauksen varassa monet ovat antaneet luottamuksensa teille. Siltä osin voi vain ihmetellä tätä eduskunnan keskustelua, kun näyttää siltä, että perussuomalaiset nyt ovatkin kovasti kannattamassa tätä hallituksen esitystä, ja siltähän se on tuolla valtiovarainvaliokunnassa näyttänytkin, että te todella tätä kannatatte. Olette perustelleet, edustaja Kankaanniemi, tätä sillä, että me emme halua jatkaa sitä politiikkaa, että lasku siirretään tuleville sukupolville velanotolla. Tosiasiassahan velka ei lyhene ollenkaan. Tänään Valtion tarkastusvirasto toteaa aika kylmää tekstiä siitä, miten velka on hoidettu. Täytyy todeta, että näillä perusteilla ei varmasti äänestäjiä kovinkaan mairittele tämä teidän politiikkanne.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

14.46 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kabotaasiratkaisu oli tietysti ajankohtaan nähden sikäli hankala, että emme vielä tienneet, onko se lopullinen vai ei, mutta kyllä se siihen suuntaan menee, että siitä oli pakko luopua. Se toi suomalaisille myös hyötyjä, suomalaisille kuljetusyrityksille Euroopassa.

Mitä sitten tulee tähän perussuomalaisten linjaan, niin me myönnämme sen, että me saimme perintönä edellisiltä hallituksilta niin rajun velkaantumisen, että pakko oli ryhtyä toimenpiteisiin (Tarja Filatov: Lisätä sitä!) elinkeinoelämän ja työllisyyden parantamiseksi. Se vaatii konkreettisia toimenpiteitä, ja tämä on yksi niistä. Yrittäjävähennys muun muassa helpottaa näitä pieniä kuljetusyrityksiä, joista huolta kannetaan, takseja ja muita kuljetusyrityksiä. Teidän aikananne ei ollut töitä — nyt on töitä, ja se on kaikkein tärkeintä.

14.47 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä juuri totesin, että Valtion tarkastusvirasto, miettikää nyt, on tänään juuri varoittanut istuvaa hallitusta siitä, että te ette ota vakavasti tätä velkaantumista vaan te velkaannutatte yhteiskuntaa enemmän ja enemmän vain. Minä pidän sitä erittäin erikoisena linjauksena, että täällä puhutaan velkaantumisen vähentämisestä ja samaan aikaan tehdään ihan jotain muuta. Ja tähän tarttuvat jopa Suomen virkamiehet, ne, joiden tehtävä on seurata sitä, millä tavalla Suomella menee, varoittavat tästä. Meillä on tällä hetkellä valtionvarainvaliokunnassa käsittelyssä ehdotus, jossa otetaan tämä valta eduskunnan käsiin niin, että hallitus ei voi enää saivarrella vaan aina on tuotava selonteko eduskunnalle, jos näitä ehtoja ruvetaan rikkomaan. Tämä on erittäin vakavaa, että täällä vähätellään totuutta. Te saitte vähemmän velkaisen maan perinnöksi, ja nyt on niin, että alijäämä, joka jäi viime hallituskaudelta, melkein puolitettiin, ja tämä melkein puolitus on nyt sitten tuhattu, koska te ette edes (Puhemies: Aika!) tavoita sitä, mihin viime hallitus pääsi tämän hallituskauden lopuksi.

14.48 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin, tilannehan on todellakin niin, että vasta vuonna 2019, jos kaikki menee niin kuin toivotaan — ei kai täällä kukaan toivo, että Suomella menisi yhtään sen huonommin — tavoitetaan se taso, mihinkä maa jäi edellisen hallituksen jäljiltä. Elikkä kyllä tämä nyt vähän tuntuu erikoiselta, että täällä syytetään edellistä hallitusta, kun tämä hallitus on velkaantunut huomattavasti rajumpaa vauhtia. Eli 2019 me olemme siinä tilanteessa, mihin maa jäi edelliseltä hallitukselta. Totta kai toivotaan kovasti, että päästään eteenpäin, ja ei täällä varmasti ole oppositiossa sellaista ajatusta, että voi, kun meillä menisi todella huonosti, niin näyttäisi siltä, että oppositiolla menee paremmin. Ei suinkaan, kyllä tässä on isänmaan edusta kysymys. Mutta kyllä täytyy nyt todellakin muistaa, minkälaisesta velkaantumismuhdista tällä hetkellä on kysymys hallituksen linjassa. Kristillisdemokraatit tekivät täällä ylijäämäisen vaihtoehtobudjetin, edes 100 miljoonalla yritämme kuroa kiinni tätä hallituksen holtitonta velkaantumismuhdia.

14.49 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi on erikoistunut tähän historiankirjoitukseen ja siihen, että mitä tahansa perussuomalaiset jättävät hallituksessa tekemättä, minkä tahansa vaaleja ennen antamansa lupauksen he jättävät lunastamatta, sen syynä on aina edellinen hallitus. Aina edellinen hallitus. Totean kuitenkin, että silloin kun perussuomalaiset laittoivat tämän verolinjansa, alle 1 000 euron tulot verovapaaksi kokonaan — ja aika moni äänesti muuten tällä perusteella — tai että bensaveroa ei tulla korottamaan mutta auton hankintaan liittyvä vero poistetaan,

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

niin samat tosiasiat olivat silloin tiedossa ennen vaaleja kuin vaalien jälkeen. Ei siinä vaaleja ennen ja teidän mennessänne hallitusneuvotteluihin mitään uutta tietoa tullut. Teillä oli tasan oikeat tiedot käytettävissä. Te annoitte lupauksia, joita te ette toteuttaneet — en tiedä, yritittekö edes toteuttaa. Olisin toivonut, että olisitte edes yrittäneet.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi vastauspuheenvuoro.

14.50 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun esimerkiksi Yle-vero poistettiin 300 000 pienituloisimmalta, niin sillä päästiin lähemmäksi sitä 1 000:tä euroa verovapaana. Tällä tiellä ollaan ja siihen suuntaan kuljetaan, mutta se ei tietysti tapahdu hetkessä, kun tilanne on näin vaikea. Meillä on vielä 2,5 vuotta aikaa.

Arvoisa puhemies! Muistutan siitä, että on tarkasteltava tässä velka-asiassa kokonaisuutta. Valtion kassaa syötiin viime vaalikauden aikana 7 miljardia, valtionvelka kasvoi 20 miljardia ja kuntien velka kasvoi 7 miljardia. Näistä tulee yhteensä 34 miljardia, ja tämä oli teidän hallituksen saldo. Nyt kunnat eivät velkaannu, kassaa ei syödä ja valtionvelkakin kasvaa vähemmän siinä suhteessa, kun ei oteta tätä maahanmuuton valtavan vyöryn aiheuttamaan kustannusta huomioon. (Timo Harakka: Syy löytyy aina muualta!)

Puhemies Maria Lohela: Ja nyt palataan puhujalistalle ja tähän varsinaiseen asiaan.

14.51 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Taloushan on keino tuottaa hyvinvointia ihmisille maapallon kantokyvyn rajoissa, ja siksi suhtaudun erittäin myönteisesti kaikkiin niihin esityksiin, jotka siirtävät verotuksen painopistettä työstä ja yrittämisestä kulutukseen ja haittoihin. (Sanna Lauslahti: Kokoomuksen linja!) Joka ikinen päättäjä perussuomalaisista kokoomukseen tai demareihin, jokainen päättäjät, joka seisoo tämän linjan takana, kiitän teitä.

Mutta jotta hallituksen vasen käsi tietäisi, mitä oikea käsi tekee, (Eero Heinäluoma: Ei siellä ole vasenta kättä!) niin kannatan edustaja Kiurun... (Välihuutoja) — Saanko puheenvuoron? — Kannatan edustaja Kiurun tekemää vastalauseen kohtaa 2.

14.52 Tiina Elovaara ps: Arvoisa rouva puhemies! On keskityttävä myönteisiin asioihin, muuten ei päästä eteenpäin. On myönteistä, että hallitus nostaa biopolttoaineiden jakeluvolvaitetta. Tällä hetkellä polttoaineista biopolttoaineen osuus on 13,5 prosenttia ja vuoteen 2030 mennessä sen tulee olla 30 prosenttia.

Perussuomalaisien ja demareiden puheenvuoroissa näkyy mielestäni se tuska, jota kaikissa länsimaissa tällä hetkellä on, ja se liittyy nimenomaan työllisyyden, elinkeinoelämän, duunarin tilanteeseen sekä muuttuvan maailman, globalisaation ja ympäristöhaittojen vaikutuksiin, ja jollakin tavalla meidän tulisi sovittaa yhteiskuntamme tähän muutokseen, joka maailmassa tapahtuu.

Myönteisiä tekoja on myös tavoite 250 000 sähköautosta vuoteen 2030 mennessä.

Toivoisin keskustelulta ylipäättään ehkä enemmän myönteistä eteenpäin katsomista, koska uskon, että hallituksen toimissa on asioita, joita oppositio kannattaa, ja ehkä mekin voisimme keskittyä enemmän tuomaan esiin omia myönteisiä toimiamme. Varmasti on selvää kaikille, että hallitusyhteistyössä kaikkia tavoitteita ei läpi saa, tätä varmaan on turha konkareille edes tässä ääneen sanoa.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Ja tästä puiden halaamisesta vielä, kun edustaja Harakka sen otti esiin: Minä halailen puita. Minä suosittelen sitä teille kaikille. Minä suosittelen halailua ylipäättään kaikille enemmän, (Puhemies koputtaa) ja voin halata kaikkia demareita oppositiossa, (Puhemies: Aika!) jos teille tulee parempi mieli siitä.

14.54 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Jätetään nyt halailut sinne kotiolihiin, mutta totean, että hallitusohjelma on tehty sille pohjalle, että vaalikauden alussa tehdään riittävät säästötoimenpiteet, jotta julkinen talous saadaan uralle, jossa velkaantuminen hidastuu. Näin on tapahtunut, kun otetaan julkinen velka huomioon, niin kuin äsken kerroin.

Sitten hallitusohjelmassa on toinen tärkeä osio, tämä työelämän ja yritystoiminnan edistäminen. Siinä on monia toimenpiteitä tehty, ja koko ajan esimerkiksi työllisyysmäärärahojen, passiiivisten työllisyysmäärärahojen aktivointi on käynnissä.

Kolmantena suurena kokonaisuutena ovat rakenneuudistukset, joita koko ajan viedään eteenpäin, ja sitten ovat kärkihankkeet, joilla rakennetaan tulevaisuutta.

Tässä nyt keskustelemme polttoaineverosta. Se on pienen pieni yksityiskohta, tärkeä siinänsä, mutta kaikkein tärkeintä on se, että hallitus toimii nyt määrätietoisesti näiden hallitusohjelman mukaisten tavoitteidensa hyväksi, ja näin tapahtuu. Tätä kautta tulee yhteiskuntaan voimaa, investointeja. Nythän tiedetään: Kemijärvi, Kemi, Pietarsaari, Uusikaupunki, Turku, Äänekoski, Kuopio ja niin edelleen, valtavan paljon isoja hankkeita on lähdössä. Se kertoo siitä, että luottamus on parantunut, joka oli kadonnut viime kaudella lähes täydellisesti. Nyt päästään eteenpäin. Se panee pyörät pyörimään ja silloin tulee verotuloja, ja voidaan parantaa jälleen myös niiden asemaa, jotka ovat heikoimmassa asemassa. Se on perussuomalaisille kaikkein tärkeintä, että parannetaan niiden asemaa, jotka ovat vaikeassa asemassa, kun saadaan talous kasvuun, ja nyt se on lähdössä kasvuun, merkit ovat selvät.

14.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Laskeskelin tuossa nopeasti tämän 0,02 euron polttoaineveron korotusta, mitä se meinaisi tavalliselle suomalaiselle, joka ehkä keskimäärin ajelee noin 10 000 kilometriä omistamallaan henkilöautolla. Se tietää suurin piirtein keskivertokulutuksella noin 14:ää euroa, että totta kai se on lisämeno sekin, en sitä millään lailla kiellä, mutta jossakinhan tämä talouden pohja olla pitää, muutenhan olemme heikoilla jäillä ja silloin tulee komissiolt ja monesta muusta paikasta meille huomautuksia taloudenpidosta, niin kuin on tullutkin. Varjeltakoon meitä siitä tilanteesta, jossa Euroopan unioni — no, komissio on jo reagoinut, mutta sitten on nämä luottoluokittajat, jotka reittaavat meidän luottokelpoisuutta, ja sen jälkeen, kun sieltä tulee negatiivisia viestejä, alkaa korko nousta ja sitten ei enää tässä salissa puhuta 2 sentin polttoaineen korotuksista.

Viittaan äskeiseen Touko Aallon, vihreiden varapuheenjohtajan, käyttämään puheenvuoroon, jossa hän arvosteli vahvasti tämän vaikuttavan maaseudun ihmisten elämään. Edustaja Timo Kalli omassa puheenvuorossaan yhden asian nosti esille, voimalaitosveron, joka olisi ollut tuhoisaa tälle nousevalle talouskehitykselle. Se osoittaa, että kannattaa puhua tästä päivästä. Siksi puhunkin toisesta tämän päivän ongelmasta, jonka vihreät nimenomaan nostivat vaihtoehtobudjetissaan esille. Matkakorvauksia olisi vähennetty, kilometrikorvauksia ja muita matkakorvauksia, lähes 200 miljoonaa euroa. Siihen verrattuna 14 euroa per nenä vuodessa siltä henkilöltä, joka autoa käyttää, 200 miljoonan leikkaus on ai-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

van valtava leikkaus. Täällä puhutaan hurskaasti 2 sentistä. Samaan aikaan ollaan ottamassa maaseudun ihmisiltä 200 miljoonaa.

Kyllä suhteellisuudentajussa toivoisin, arvoisa rouva puhemies, pikkuisen niin kuin vähän mittakaavaa, mitä ihminen puhuu, jos 14 euroa vuodessa on valtava ongelma ja samaan aikaan 200 miljoonaa leikataan silmät kirkkaina tehden hyvää. Toivon pikkuisen realismia, ei olisi pahaksi tämänkään talon kunnialle.

14.58 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Katsoin juuri, että edustaja Elovaara poistui salista, mutta hänen ehdotuksensa halailla kaikki demarit sai itseni hiukan kateelliseksi. Hetken voisin olla jopa demari, juuri sen hetken, (Naurua) kun hän haluaa, mutta toivon, että edustaja Elovaara tekee tarjouksen myös hallituskumppaneille.

Asia sinällensä, miksi otin puheenvuoron, on puupohjaisen dieselin käytön lisääminen kotimaisessa liikenteessä, ja juuri luin VTT:n tiedotetta, missä UPM on jalostanut ja testannut ainetta. Se on todettu hyvin toimivaksi polttoainemuodoksi, ja toivoisinkin, että tämäntyyppisiä keskusteluja Suomessa lisättäisiin. Puupohjaista biodieseliä kehitetään. Sil- lä saadaan työllisyyttä Suomeen ja niitä paljon kaivattuja työpaikkoja, joiden lisäksi sitten puutavaran kuljettajat ja muu raskas liikenne saavat siitä hyvää bisnestä. Silloin heille tulee kykyä maksaa täälläkin kovin merkitykselliseksi noussut polttoaineveron korotus, mikä sinällensä, niin kuin tuossa edustaja Hoskonen kertoi, saattaa olla hiukan toista euroa keskivertosuomalaiselle perheelle vuositasona, mutta ei kiistetä sen merkitystä tietenkään.

15.00 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Hiukan vielä kiinnostaa tuo perussuomalai- nen vaihtoehto, kun vaihtoehtoja täällä ihmeteltiin, että miksi juuri perussuomalaisille vaihtoehtona oli hankkia lisää tuloja näillä nestemäisten polttoaineiden valmisteverojen korotuksella. Tältä osin ollaan tilanteessa, jossa nämä selitykset, joita ollaan nyt saatu, on- tuvat, ja ajattelin katsoa, mitä sanoo tähän tilanteeseen Soini, koska Soinihan se yleensä tie- tää.

Soinihan oppositiossa ollessaan totesi sanatarkasti näin, että "ei siinä bensapumpulla ky- sytä, paljonko on tili tai eläke, se on tasavero". Tämän Soinin kuolemattoman lausahduk- sen jälkeen häneltähän on perätty sitä, miksi viime kehysriihessä päädyttiin tilanteeseen, johon päädyttiin, eli tämän bensaveron korottamiseen. Tällöin ulkoministeri Timo Soini myönsi, että näin tuli sanotuksi, siis aikoinaan, ja hän pisti bensaveron noston EU:n syyk- si: "Hallitus halusi kerätä rahat makeisverolla, mutta EU ilmoitti, ettei se ole mahdollista. Klappi tuli tästä ja se piti täyttää."

No, nyt minä kysyn: miksette te ottaneet näitä uusia tuloja käyttöön? Me olemme esi- merkiksi ehdottaneet omassa vaihtoehtoesityksessämme, että ottaisitte käyttöön esimer- kiksi sijoitusvakuutusten verolle panemisen. Meillä on myös paljon muita ehdotuksia, joi- ta kannattaisi minusta harkita.

Tältä osin kyllä niitä tuloja voi nykymaailmassa katsoa myöskin veronkierron näkökul- masta, löytyisikö uusia tilkkeitä, ettei tarvitsisi aina ottaa pahimman mittakaavan kautta näitä asioita käyttöön. Siksi minä ajattelen, että ne meidän tekemämme lausumaehdotuk- set aidosti ovat rakentavia siinä, että meidän kannattaa seurata tätä hintakehitystä ja arvi- oida sitä, miten pienituloisimmat ihmiset pärjäävät, kun jatkuvasti nämä maksut niin läm- mityksen kuin kulkemisenkin suhteen nousevat: onko se kestävä, miten se vaikuttaa tu- lonjakoon. Toisaalta yhtä tärkeää on pohtia sitä, voidaanko myös muualla, niin kuin ym- päristöministeriössä, tukea ympäristöohjautuvuutta. Yksistään veropolitiikalla sitä ei voi-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

da ohjata, (Puhemies koputtaa) jos ei kerran pidetä huolta siitä, että myös ympäristöministeriö on mukana.

15.02 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Edustaja Kiuru puhui hyvin näistä vaihtoehtoisista ratkaisuista. Kyllähän me kaikki ymmärrämme sen, että valtion kassaan tarvitaan lisää verotuottoja. Siinäkin mielessä tämä hallitus on yrittänyt ajatella luovasti, mutta mielestäni he ovat tässä kyllä epäonnistuneet. Kun edustaja Kiurukin viittasi tähän makeisveroon, niin asiahan on hyvin ajankohtainen tällä hetkellä. Ihmettelen sitä, miksi ei hallitus lähde nopeasti valmistelemaan terveystieteiden sokeriveron käyttöönottoa, koska se toisi valtion kassaan jo ensi vuoden aikana 300 miljoonaa euroa.

Puhemies Maria Lohela: Listalle.

15.03 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kun täällä perussuomalaiset nyt toivat esille sen, että on tuotu köyhille rahaa, 300 000 ihmiseltä poistettiin Yle-vero, se on kuulkaa, ystävät, totta se. Nämä ihmiset, joilta tämä vero poistettiin, tienaa vuosittain 10 300 euroa eli kuukaudessa 858 euroa. He säästävät vuositasolla seitsemänkymppiä, joka tarkoittaa kuukaudessa 5 euroa 83 senttiä. Tämä on otettu jo aikaisemmin pois kyllä kansaneläkkeitten ja peruspäivärahan ja työmarkkinatuen leikkauksilla, joissa toiselta ryhmältä otettiin 9 euroa kuukaudessa ja toiselta 8 euroa kuukaudessa — sellaista köyhien ihmisten huomioimista ja sellaista toimintaa sen eteen, että alle 1 000 euron tienaat ihmiset voisivat elää verottomasti tässä maassa.

Kyllä tämä on niin kylmää politiikkaa nyt. Tämä on niin kylmää, että minä ihmettelen, miten te pystytte nukkumaan, kun niihin ihmisiin, jotka kaikkein eniten kärsivät, jälleen kerran kohdistetaan. Ei todellakaan siellä bensapumpulla eikä sen vanhan vanhan öljysäiliön täyttämässä kysyä, paljonko on lompakossa rahaa, kun sinne on pakko saada lämmitysöljyä ja kun siihen autoon on pakko saada sitä bensaa, että myöskin maaseudulla pystytään liikkumaan. Oli minkälainen liikennekaari tahansa ja tulossa minkälainen liikennekaari tahansa esimerkiksi, niin ei meidän maaseudullamme kulje yhtään raitiovaunua. Ei siellä hypätä 7 minuutin välein bussiin. Joissakin paikoissa hypätään 7 päivän välein, ja se ei ole ihan kohtuullista. Kyllä minä toivoisin, että pikkusen tulisi sellaista inhimillisyyttä myöskin tämän hallituksen toimintoihin.

15.05 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä hallituksen esityksessä ja tässä keskustelussa puhutaan nyt polttoaineiden valmisteverosta ja oikeastaan sen korotuksista, niin itse haluaisin kyllä nostaa myöskin tähän keskusteluun, kuten täällä jo eräät puhujat kuten edustaja Hoskonen ja edustaja Pakkanen ovat myöskin nostaneet, suomalaisen työn ja suomalaisen yrittäjyyden merkityksen. Ainoastaan työllisyyttä parantamalla me pystymme saamaan talouttamme kuntoon. Liikennepolttoaineista puhuttaessa on tärkeää, että Suomessa kehitetään esimerkiksi puupohjaisia kotimaisia polttoaineita ja vähennetään muualta, ulkomailta tuotua öljyä. Puupohjaisten kotimaisten polttoaineiden kehittäminen on myös ympäristöystävällistä ja myös erittäin paljon suomalaista työllisyyttä lisäävää, sitä työllisyyttä ja yrittäjyyttä, jota todellakin kaivataan tänä päivänä. Kehittyneet biopolttoaineet ovat myös merkittävä mahdollisuus Suomelle niin kotimaahan kuin myöskin vientiin. Niitä pystytään myöskin käyttämään niin henkilöautoissa kuin myöskin joukko liikenteessä. Uskon, että se on myös tulevaisuutta.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

15.06 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä hallituksen esitys polttoaineveron korottamisesta on kustannuserä, joka tulee näkymään muun muassa Suomen metsäteollisuudessa. Se on erittäin kuljetusvoittoa työtä, mistä meidän vientimme tuottaa paljon rahaa. Sinne ollaan investoimassa muutenkin paljon lisää. Tämä on nyt lisäkulu, mikä heikentää sitä kilpailukykyä meidän metsäteollisuutemme osalta. Nyt kun miettii sitä, että hallitus on pyrkinyt kaikennäköisillä kiky-sopimuksilla saamaan parempaan asemaan meidän työmarkkinoitamme, kilpailukykyämme, niin se omalla toimenpiteellään nyt on heikentämässä tätä kilpailukykyä täysin määrin, mikä tulee näkymään varmasti näitten autoilijoiden kilpailukyvyssä ja menestymisessä.

15.07 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että oksantaittajia on politiikassa aina riittänyt, mutta paksuinta hetkeen, mitä olen kuullut, oli kyllä tuo, kuinka edustaja Kankaanniemi luetteli isoja hankkeita ikään kuin ne olisivat tämän hallituksen aikaansaannosta. Voin todeta, että sytöt näille hankkeille oli kyllä annettu jo aikaisemmin. Esimerkiksi Kemijärven sellutehdasta tai Kaidia Kemissä ei ole tällä vaalikaudella polkaistu pystyyn. Näin voin todeta. Kaidin osalta kyllä tietenkin pohjoissuomalaisena toivon, että nämä uudet biopolttoaineet saavat hyvän lähdön. Se tehdas tuo paljon työpaikkoja jo rakentamisaikana sekä muutoin pohjoiseen, että sen puolesta sitä voi kannattaa.

Mutta voi kyllä ihmetellä tätä bensaveron korotusta. Olisin toivonut, että tälle niistä vaihtoehtoja olisi löydetty, esimerkiksi sijoitusvakuudet olisi nostettu verolle bensaveron noston sijaan. Ja palaan vielä tuohon Soinin lupaamaan 9 miljoonan euron autoveroaaleen, joka kutistui sitten 200 miljoonan euron arvoiseksi, joka sekin sitten kuitenkin kerättiin ajoneuvoverona pois muilta maaseudun autonkäyttäjiltä. Tässä tämä lista, pettymysten ja lupaus-

15.08 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Vaikka miten yrittäisin vastustaa tätä polttoaineiden verojen nostoa, niin koen, että en sitä pysty tekemään, ihan vaikka viitaten meidän varjobudjettiin.

Mutta jatkaisin sitä keskustelua, jonka edustaja Pakkanen aloitti näistä puupohjaisista polttoaineista. Se on varmaan osa ratkaisua, mutta sillä ei millään muotoa pystytä ratkaisemaan sitä koko kuvaa. Siitä ei tule volyymituotetta millään, vaan se on ehkä raskaan liikenteen ratkaisu, niin kuin hallituksen energia- ja ilmastostrategiakin sen asian määrittelee. Mieluummin kuin tehdä heikolla hyötysuhteella puusta polttoainetta heikon hyötysuhteen moottoreihin kannattaa panostaa puhtaan sähköön tuotantotapojen kehittämiseen ja sähköautoiluun.

15.09 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Kabotaasiliikenne: oltiin hankalassa paikkaa ja kuinka se nyt sitten olikaan ja sinne päin kumminkin mennään, vai kuinka edustaja Kankaanniemi tilannetta tuossa äsken kuvaili. Täytyy sanoa, että nämä yhdessä, polttoaineiden hinnannosto kontra se, että meillä todellakin on kabotaasiliikennettä, tarkoittaa sitä, että ne ulkolaiset yritykset, joita ei juurikaan täällä millään rengasmääräyksillä ole pystytty suitsimaan, hyötyvät tästä edelleen parempana kilpailuasetelmana. Eivät ne osta täältä polttoaineitaan tällä kalliimmalla hinnalla, vaan kyllä ne tulevat tänne ajelemaan. Kankaanniemi väittää, että tästä on erityisesti hyötyä ollut suomalaisille liikennöidessään ulkomailla. Suomalaiset liikennöitsijät ovat maksaneet kyllä maksunsa Eurooppaan, ja minäpä luulen, että ei suomalainen yritys eikä kuljetustyöntekijä kyllä kovasti markkinoita saa

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Puolasta, Virosta, Liettuasta. Kyllä siellä hintataso on vähän toisennäköinen. On tavallaan vastuutonta puhua sellaisesta kilpailuasetelmasta ja mahdollisuudesta, jota todellisuudessa ei edes ole olemassa. Puupohjaiset polttoaineet ovat hyvä lisä, kunhan muistetaan, että ei raiskata mäntyöljyä sinne auton männän päälle, vaan tehdään siitä korkeampijalosteisia tuotteita, kuten jo tällä hetkellä tehdään.

15.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kun moni kävi tässä kysymässä, mitä lausumia siis esitimme, niin on hyvä ehkä tähän loppuun vielä todeta, että sekä valiokunnan työskentelyssä että myöskin nyt tässä salissa esitimme vasemmistoliiton tukemana ja toisen lausuman osalta vihreiden tukemana seuraavia lausumaehdotuksia, joita haluaisin vielä muutamalla sanalla perustella.

Eli vastalauseemme lausumaehdotukset, jotka toivoisimme eduskunnan hyväksyvän: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta asumiskustannusten kasvuun ja tulonjakoon sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin." Lisäksi esitetään toisena lausumana: "Eduskunta edellyttää, että energia-avustus uudistetaan ja siihen osoitetaan korjausrahoituksen kokonaisuudesta tarvittava valtuutus. Toimivalla energia-avustuksella voidaan edistää pientalojen ja sitä kautta asumisen energiatehokkuutta sekä vähentää kasvihuonepäästöjä." Näillä lausumilla haemme takaa nyt sitä, että ensinnäkin, kun me olemme joutuneet nostamaan näitä nestemäisten polttoaineiden veroja, niin olisi syytä kuitenkin keskittyä myöskin siihen, että katsotaan, minkälainen ohjausvaikutus näillä syntyy, minkälainen lopputulos on tulonjaon näkökulmasta ja minkälaiset vaikutukset ihmisille on asumiskustannusten kasvuna.

On myönnettävä, että asuminen on Suomessa kallista, ja siltä osin nämä huolet ovat aiheellisia. Ja koska meidän asumiseen liittyvät kulutusmenot ja ilmastovaikutukset kulkevat monella tavalla käsi kädessä, epäilemme sitä, että tämä asunnon lämmittämisen kysymys ei ratkea yksistään veropolitiikalla, koska ihmiset eivät vain luovu näistä öljylämmitteisistä omakotitalojen järjestelmistä sillä perusteella, että hallitus verottaa tätä lämmitysratkaisua enemmän, vaan sitä kautta pitää olla myöskin kannustetta eli näitä energia-avustuksia ja tukea jatkossakin tätä tärkeää päämäärää.

15.13 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä näissä puheissa on puhuttu hyvin pitkälle siitä, mitä on lupausten lista ollut ja miten tässä kukakin on vuosien varrella sanonut, ja juostaan kilpaa sitten siinä, kuka minkäkin sitaatin mistäkin löytää.

Käsi sydämellä kysyn jokaiselta: Olen tässä itse elämäni varrella ollut tuolla äänestäjäpuolella pitkään ja seurannut tätä politiikkaa ja kyllä voin sanoa, että melkein jokaisen puolueen kohdalta on jäänyt mieleen jokin asia, mistä he ovat joutuneet joustamaan. SDP nyt tykkää eniten pitää perussuomalaisia tässä asiassa esillä. Itse muistan, kun edellisissä eduskuntavaaleissa Urpilainen vakuutti, että missään tapauksessa Kreikka-vakuuksiin ei lähdetä — no, lähdettiin, saatiin sitten ne kiistellyt takuut sieltä. Siis näitä on. 100 000 uutta työntöntä tuli viime kaudella, 100 000 uutta työpaikkaa edellinen hallitus lupasi. Tilanteet koko ajan muuttuvat, me emme elä missään tyhjiössä. Perussuomalaiset ovat kokoomuksen ja keskustan kanssa kolmen trio hallituksessa — kuka voi tulla sanomaan meille, että me saamme yksin meidän ohjelmamme läpi? Jos meillä olisi täällä yli 100 edustajaa, toki tämä olisi enemmän perussuomalaisen näköinen. Meillä on puolueohjelma edelleen voimassa, ja minä olisin tosi iloinen, jos me olisimme 1,5 vuodessa saaneet keskustan ja kokoomuksen täysin meidän ohjelmamme taakse, me emme joutuisi mistään neuvottelemaan.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Minusta se on tosi, tosi... No, en sano mitään, muuta kuin sen, että lisään vielä tähän sen, että sitten kun me puhumme maahanmuutosta, niin meitä paheksutaan, että olemmeko me sydämettömiä. Esimerkiksi SDP on kovasti nyt Tuppuraisen johdolla esittänyt, että esimerkiksi 10 000 olisi meidän uusi kiintiö per vuosi, ja Erkki Tuomioja on ollut mukana myös lisäämässä adresseilla maahanmuuttoa. Mieltikää, mitä se tekee meidän huoltosuhteelle. Se maksaa. Mistä me ne rahat sitten otetaan? Älkää tehkö politiikkaa toisaalta toisaalla ja toisaalta toisaalla. Tämä on kokonaisuus tämä talous.

Puhemies Maria Lohela: Ja tästä aiheesta eli valmisteveroista seuraavaksi, edustaja Essayah.

15.15 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! On välillä ihan syytä palauttaa aihe, josta keskustellaan, edustajien mieleen. — Siinä mielessä voi todeta, että tässä edustaja Krista Kiurun esille tuomat demareitten lausumaehdotukset ovat kyllä senkaltaisia, että ne nostavat hyvin esille juuri nämä niin asumiskustannusten kasvuun liittyvät tulojakovaikutukset kuin myöskin sitten nämä lämmitys- ja liikennepolttoaineisiin liittyvät kysymykset ja ovat varmaankin sentyyppisiä, että niitä myöskin kristillisdemokraateissa tuetaan.

Kaiken kaikkiaan täytyy vain todeta, että on erittäin harmillista, että tässä talouden, toivon mukaan, käännekohdassa kansalaisten mahdollisuutta kuluttaa ja kulutuskysynnän lisäämistä tällä tavoin sitten rokotetaan. Mutta toisaalta tietenkin täytyy sitten ihmetellä sitä, että kun perussuomalaiset ovat esimerkiksi hyvin voimakkaasti kuljetuselinkeinon puolustajina halunneet profiloitua täällä, niin sitten he ovat suostuneet hallituksessa tämäntyyppisiin linjauksiin, ja erityisesti nämä kabotaasikysymykset ovat olleet sellaisia, jotka ovat olleet kyllä suuri pettymys. Niin kuin täällä salissa esimerkiksi edustaja Ojala-Niemelä aiemmin nosti esille, kyllä olisi syytä ollut odottaa siihen saakka, että komissiosta linjataan, ennen kuin kiirehditään itse tekemään sitten niitä muutoksia. Viime kaudella Suomen linjaa ansiokkaasti puolustettiin: siellä silloinen ministeri Kyllönen kuin myöskin sitten myöhemmin Risikko siinä kokoonpanossa pyrki pitämään huolta tästä asiasta.

Mutta huomenna sitten näistä lausumista päästään äänesteleään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 29/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä muutetaan sairausvakuutuslakia sillä tavalla, että "naisten tasa-arvoisen kohtelun ja työllistymisen edis-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

tämiseksi ehdotetaan naispuolisen työntekijän perhevapaista työnantajille aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattavaksi 2 500 euron kertakorvauksella", ja tuki maksettaisiin työnantajille. Kristillisdemokraattien ajattelussa tämä on juuri se suunta, mihin pitää mennä, nähdä näitä selkeitä asioita, joilla voitaisiin tätä oikeaa tasa-arvoa lisätä. Tästä me olemme iloisia — ja kannatamme muutenkin politiikassamme sitä, että perheiden itsenäisyyttä lastenhoidosta päätettäessä lisätään.

Kuitenkin täytyy todeta, että tämä perhevapaiden kokonaisuudistus, jota täällä lausumissa ehdotetaan, on erittäin kannatettava. Tulemme varmasti sille antamaan jatkossakin tukemme, jotta kasvulle, hoidolle, ylipäänsä sen suunnittelulle tulisi enemmän tilaa ja mahdollisuuksia.

15.18 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää perhevapaista aiheutuvien kustannusten tasaamista naisten ja miesten työnantajien kesken siten että maksetaan 2 500 euron kertakorvaus niille naispuolisten työntekijöiden työnantajille, jotka maksavat palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysrahakauden aikana, ja työajan on oltava vähintään 80 prosenttia alan kokonaisuikaisen työntekijän säännöllisestä työajasta. Tavoitteena on edistää synnytysikäisten naisten työllistymistä ja tasa-arvoista kohtelua työmarkkinoilla ja samalla parantaa naisvaltaisten yritysten työllisyyttä ja kasvua.

Hallituksen tavoitteet ovat monella tapaa kannatettavia, mutta esitetty keino ei ole paras mahdollinen. Tämä kävi selväksi muun muassa asiantuntijakuulemisissa. Asiantuntijat totesivat muun muassa, että perhevapaat eivät kasaudu erityisesti pieniin naisvaltaisiin yrityksiin, kustannukset eivät ole organisaatioille eniten ongelmia aiheuttava tekijä, pikemminkin ongelmana on avainhenkilöiden poissaolo, sijaisten löytäminen, työtehtävien uudelleenjärjestely ja sijaisten koulutus — kulut eivät ole heidän mielestään ykkösasia näissä pienissä yrityksissä. Hyvin kuvaavaa on myös se, että organisaatiot ja nämä pienet yritykset eivät näitä korvauksia hae. Tämän lisäksi todettiin, että tämä lainsäädäntöesitys ei koske osa-aikatyöntekijöitä eikä muun muassa freelancereita. Tästä syystä tämä lainsäädäntöesitys ei kaikella tapaa tavoita sitä tavoitetta, mitä tällä on haettu.

Naisten työmarkkina-asemaa voidaan parantaa ja hoitovastuuta vanhempien kesken jakaa tasaisemmin ensisijaisesti kehittämällä perhevapaajärjestelmää. Nykyisessä muodossaan perhevapaat eivät vastaa työelämän ja perheiden tarpeisiin eivätkä myöskään riittävästi isien osallistumista vanhemmuuteen. Perhevapaista pitäisikin tehdä nykyistä joustavampia, jotta voidaan parantaa perheiden hyvinvointia ja työllisyyttä. On esitetty muun muassa, että isien vastuuta lasten hoitamisessa tulisi tukea muun muassa pidentämällä ansiosidonnaisen vanhempainrahan maksuaikaa. Tämä tukisi isiä jäämään kotiin. Isille kiintiöidyn ajan tulisi olla pitempi. Tässä voisimme ottaa mallia esimerkiksi Ruotsista, eli maksuaikaa pidennettäisiin ja sitä voisi jaksottaa kouluvuosiin asti. Tässä yhteydessä voitaisiin kehittää myös kotihoidon tukea. Tämän lisäksi viime hallituskaudella käyttöön otettua joustavaa hoitorahaa olisi tarpeen kehittää edelleen.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettava tosiasia on, että hallitus on heikentänyt myös lasten tasa-arvoista oikeutta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella on kiistattomia positiivisia vaikutuksia lasten myöhempään kehitykseen. Varhaiskasvatus tulisikin nähdä nykyistä vahvemmin lapsen oikeutena eikä osana vanhempien työelämää.

Arvoisa puhemies! Olemme esittäneet vastalauseessamme lausumaehdotusta, joka koskee nimenomaan perhevapaiden kokonaisuudistusta. Luen tämän lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmistelemaan perhevapaiden kokonaisuudis-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

tusta, joka antaa perheille nykyistä enemmän joustavuutta hoivan järjestämiseen, parantaa perheiden hyvinvointia ja vahvistaa naisten työmarkkina-asemaa."

Arvoisa puhemies! Teen tämän lausumaesityksen yhdessä vasemmistoliiton ja vihreiden kanssa.

15.23 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Sinänsä asiantuntijat kiittelivät, ainakin jotkut heistä, tätä esitystä siitä, että se ottaa ensimmäisen varovaisen askeleen oikeaan suuntaan, mutta täytyy sanoa, että kaikkein tehokkainta useimpien asiantuntijoiden mielestä työelämätasa-arvon parantamiseksi olisi se, että isille korvamerkittyä vanhempainvapaata pidennettäisiin nykyisestä, ja se on ehdottomasti se suunta, jota vihreätkin kannattavat. Tuen ehdottomasti sitä, että hallituksen tulisi aloittaa perhevapaaudistuksen valmistelu mahdollisimman pian, koska nykyisin perhevapaat kasautuvat, kuten täällä on hyvin tiedossa, yli 90-prosenttisesti äideille eikä tässä juuri ole tapahtunut merkittävää kehitystä tasa-arvon suuntaan viime vuosina.

Tässä hallituksen esittämässä kertakorvausmallissa on lisäksi mielestäni se ongelmallinen ajatus, että se ikään kuin lujittaa vanhanaikaista perhekäsitystä, ajatusta siitä, että hoivavastuu kuuluu äideille, kun äitien työnantajille tämä kertakorvaus suunnataan. Lisäksi olisi ollut toivottavaa, että tähän kertakorvaukseen oltaisiin kytketty ehto siitä, että äidin tulee voida palata tähän työhön, josta hän jää vanhempainvapaalle, kun äidin työnantaja tämän rahan saa. Tämä malli ei millään tavalla ikään kuin vähennä äideille kasautuvia päätöksiä, silpputöitä eikä siinäkään mielessä paranna työelämän laatua.

15.25 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on, aivan kuten edustaja Laukkanen aiemmin totesi, kyllä ihan oikeansuuntainen, ja kristillisdemokraatit haluavat sitä tukea. Varmastikaan se ei ole täydellinen, ja tiedän, että sen valmistelussa on ollut omat hankaluutensa, mutta kuitenkin siinä lähdetään siitä tosiasiasta, että tänä päivänä naisvaltaiset alat maksavat paljon enemmän näitä äitiyden kustannuksia. Se varsinainen syy siellä taustallahan on kuitenkin sitten se, että naisten ja miesten välinen palkkaero on tosiasia. Siinä mielessä kun sitten kotona mietitään, kuka sinne vanhempainvapaalle jää, niin aika paljon se sitten sitä valinnanvapautta rajoittaa, kun tiedetään, että siellä sitten monta kertaa miehellä on se kovempi palkka, ja siinä mielessä sitten perheen elannon kohdalta todetaan, että silloin on helpompi sen äidin jäädä sinne kotiin. Mutta on tosin myöskin tutkimuksia siitä, että huolimatta siitä, jos esimerkiksi nämä palkkaerot ovat varsin pienet, aika usein nimenomaan se äiti haluaa jäädä sinne kotiin. Kyllä siellä taustalla on myöskin sitten sitä, että katsotaan, että siinä vauvavaiheessa halutaan erityisesti esimerkiksi vaikkapa imetyksen takia lujittaa sitä äidin ja lapsen välistä suhdetta, ja se lähtee myöskin tämäntyyppisistä linjauksista.

Tietysti voi ajatella myöskin näin, että miksi sitten päädytään siihen tilanteeseen, että nämä palkkaerot ovat näin erilaisia. Ehkä sitten tullaan jo aivan sinne perin juurin koulutuskysymyksiin ja siihen, että meillä Suomessa on eurooppalaisittainkin erittäin segregoituneet työmarkkinat eli meillä edelleenkin on niin sanottuja tyttöjen aloja ja poikien aloja.

Mutta kristillisdemokraatit pitävät hyvin tärkeänä sitä, että tähän perheen sisäiseen valinnanvapauteen ei kuitenkaan mennä puuttumaan erilaisilla kiintiömalleilla. Siinä mielessä näemme, että tämä hallituksen esitys on sillä tavoin hyvä, että tämä puuttuu kyllä todel-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

lakin nyt tähän tärkeään asiaan, että (Puhemies koputtaa) näitten naisvaltaisten alojen korvauksia on nostettava.

15.27 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen tavoitteet ovat ihan kannatettavia, mutta asiantuntijakuulemisen jälkeen on todettava, että keino ei kuitenkaan ole paras mahdollinen.

Tätä nykyistä perhevapaamallia on kehitetty tipoittain eri vuosikymmenillä, eikä se vastaa enää nykyistä, muuttunutta työelämää. Tämänhetkinen malli on vanhanaikainen, eikä se myöskään vastaa sille asetettuihin tavoitteisiin lasten hyvinvoinnin ja sukupuolten tasa-arvon edistämisestä.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on jättänyt edustaja Li Anderssonin toimesta laki-aloitteen 6+6+6-mallista, jolla pidennettäisiin selvästi nykyistä vanhempainvapaakautta ja jaettaisiin myöskin vanhempainvapaata tasaisemmin vanhempien kesken. Tässä ei ole kysymys mistään pakkokiintiöittämisestä, vaan tämä malli pidentäisi todella nykyistä 9—10 kuukauden vanhempainvapaakautta vuoden mittaan, ja sitten vanhemmat voisivat vielä keskenään jakaa sen viimeisen 6 kuukauden jakson tai jättää sen käyttämättä, mikäli näin päättäisivät.

Joka tapauksessa nykyiset vanhempainvapaamallit kaipaavat todellakin kokonaisuudistusta, ja minun mielestäni valmistelu voitaisiin käynnistää parlamentaarisesti jo tällä kaudella, koska on sanomattakin selvää, että tässä on kysymys erittäin suuresta uudistuksesta, joka vaatii varmasti pitkää valmistelua. Parasta olisi, että näin mittava uudistus tehtäisiin parlamentaarisesti, jotta se voitaisiin myös viedä yli vaalikausien.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä lausumavastalauseesta.

15.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaisin kyllä ajatusta, että tämä asia olisi syytä valmistella parlamentaarisesti, mutta vielääkään ei ole auennut minulle, miten kiintiömalli 6+6+6 toimii esimerkiksi tällaisessa tapauksessa: pienyrityksessä, missä yritys työllistää esimerkiksi parikymmentä henkeä ja missä mies on toimitusjohtajana. Miten tämä 6+6+6-malli toimii siinä perheessä? Voisitteko te mennä sen perheen keittiönpöytään avaamaan tämän asian ja päättämään ja komentamaan, että myös se mies tulee jäämään tämän mallin mukaan kotiin?

15.29 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östmanille on todettava, että tämä 6+6+6-malli ei pakota ketään jäämään kotiin, vaan tässä nimenomaan annetaan perheelle se valinnanvapaus ja vaihtoehto. Tässä ainoastaan jaettaisiin nykyinen 9 kuukauden mittainen vanhempainvapaakausi kolmeen 6 kuukauden mittaiseen vanhempainvapaakauteen, joista sitten perheet voivat itse valita, miten näitä kausia käyttävät, käyttääkö esimerkiksi perheessä äiti yhteen putkeen vuoden, ja se yksi 6 kuukauden jakso voidaan jättää käyttämättä, mikäli näin päätetään. Mutta tässäkin mallissa vanhempainvapaakausi pidentyisi nykyisestä 9 kuukaudesta 12 kuukauteen, mikä olisi esimerkiksi täysimetyksen kannaltakin erittäin suositeltava vaihtoehto.

15.30 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puheenjohtaja! Tässä tuli nyt se vastaus. Joo, ei ole pakko käyttää, mutta sehän tarkoittaa sitä, että eri perheet asetetaan eri asemaan, eli ei se palvele sitten yhdenvertaisesti esimerkiksi näitä perheitä, yrittäjäperheitä, joita mainitsin tässä. (Hanna Sarkkinen: Millä tavalla ne asetetaan erilaiseen asemaan?)

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

15.31 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että eihän nykyinen mallikaan ole yhdenvertainen: siinä on monenlaisia puutteita erilaisten monimuotoisten perheiden näkökulmasta. Kyllä lainsäätäjän kannalta keskeinen kysymys on se, minkälaista mallia, minkälaista rakennetta me tuemme yhteiskunnan verovarjoilla. Tietenkin perheet voivat tehdä ihan mitä haluavat, mutta kysymys kuuluu, mitä veronmaksajan rahoilla maksetaan. Kyllä veronmaksajan rahoilla täytyy rahoittaa sellaista mallia, joka parhaalla mahdollisella tavalla auttaa perheitä tekemään valintoja, jotka puolestaan sitten vahvistavat tasa-arvoa. Eli emme me voi lähteä siitä, että me tuemme ensisijaisesti sellaista mallia, joka ohjaa valitsemaan tavalla, joka ei ole tasa-arvoinen.

Puhemies Maria Lohela: Äsken oli useita vastauspuheenvuoron pyytäjiä. Oliko vielä? Jos on nyt tarvetta, niin pyydän ilmoittautumaan, että saan ylös tänne.

15.32 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Östman mainitsi, että perheet ovat eriarvoisia, mikäli esimerkiksi isä on yksityisyrittäjä. Haluan kuitenkin huomauttaa, että yhtä lailla äiti voi olla se yksityisyrittäjä, jolloin tilanne on ihan sama.

15.32 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rehn-Kivi sanoi juuri sen, mitä olin sanomassa. Elikkä jos ajatellaan, että se on isä, joka on toimitusjohtaja, ja siitä tulee hankaluuksia, niin nykymallissamme tulee ongelma, jos tuo toimitusjohtaja on äiti. Eikä varmasti ole sellaista mallia, joka täydellisesti vastaa kaikkien perheiden tarpeisiin. Mutta mitä enemmän meillä on joustavuutta, mitä tasa-arvoisemmat työmarkkinat meillä on, niin sitä paremmin ne mallit vastaavat ihmisten tarpeisiin, ja sitä paremmin niihin myös riittävät rahat. Sen vuoksi tuo perhevapaaudistus on aivan välttämätön.

15.33 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kummeksun sitä ajatusta, että niin sanotun 6+6+6-mallin käyttöönotto olisi jotenkin yhdenvertaisuuden vastaista, koska samalla logiikalla kaikki sellainen toiminta, jossa perheet eivät toimi yhden sapluunan ja yhden muotin mukaan, olisi jotenkin epäyhdenvertaista. Eihän se niin mene. Kysymys on siitä, että meidän täytyy luoda järjestelmä, joka on mahdollisimman ketterä ja joustava eri tilanteisiin, ja samaan aikaan huolehtia siitä, että lastenhoitovastuu yhteiskunnassa jakautuisi tasaisemmin, koska se on kaikkien etu.

15.34 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille on tärkeää se, että perhe saa valita. Minä pidän sitä äärimmäisen tärkeänä, oli se pituus sitten mikä tahansa, että perhe itse päättää, pitääkö sen yksi vanhempi, jos hän on yksinhuoltaja, tai pitääkö sen toinen. Ihmisten täytyy saada valita. Minä en ainakaan voi mennä kenenkään perheeseen päsmäroimään. Tapasin vaalikentillä hyvin paljon ihmisiä, jotka toivoivat, että alkää korvamerkitkö mitään tietylle sukupuolelle, jos te lähdette näitä tilanteita rukkaamaan. Ihmiset haluavat päättää. Me kuvittelemme täällä aina, että me tiedämme perheiden puolesta, mikä heille on parasta, mutta me emme todellakaan sitä aina tiedä.

Sen verran sanon tästä lakiesityksestä, että tässähän korvataan myös niitä poissaoloja, mitä työnantajalle tulee äidin raskaudesta. Siihen me emme koskaan pääse, ainakaan tällä

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

nykytieteellä kovin helposti, että se isä voi olla sitten kantamassa sitä vastuuta. Äiti voi joutua olemaan poissa raskauden vuoksi.

15.35 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östmanin huoli toimitusjohtajaisästä on varmasti aivan aito, mutta kyllä se on hieman konservatiivinen näkemys, että toimitusjohtaja olisi aina isä. Esimerkiksi hoivayrittäjistä 70 prosenttia on naisia, naisyrittäjiä, ja käsittääkseni tämä hallitus on halunnut nimenomaan lisätä yrittäjyyttä hoiva-alalla, joten tulee lisää niitä äiti-toimitusjohtajia ja jotenkin tämä asia pitää ratkaista. Eikä se malli voi olla se, että jatketaan niin kuin ennenkin, koska se, mitä tämä tuottaa, on epätasa-arvo. Se on epätasa-arvo, joka heijastuu ennen kaikkea naisten ja miesten palkkaeroihin, jotka ovat sietämättömät 17 prosenttia edelleen vuonna 2016. Naiset tienaa vain murto-osan siitä, mitä miehet, joten jotain tarvitsee tehdä, ja kokonaisvaltainen perhe uudistus on se, mitä me sosialidemokraatit tavoittelemme. SAK:n esittämä malli on hyvä pohja sille valmistelulle, johon me hallitusta kannustamme.

15.36 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tuppurainen hyvin tuossa totesi, että tästähän tässä on perimmiltään on kysymys, minkä omassakin puheenvuorossani aiemmin sanoin, palkkaeroista. Niitähän pitäisi siellä työmarkkina-pöydissä lähteä setvimään ja jättää keittiön pöydän ääreen nämä päätökset, joissa mietitään, kuka kotiin jää lapsia hoitamaan.

Näissä kiintiömalleissa on juuri se ongelma, että kun ensin se omalle kohdalle kiintiöity aika on käytetty ja sitten se vapaavalintaisuudelle kiintiöity aika on käytetty, niin sitten ei enää ole mahdollisuutta käyttää sitä ikään kuin toiselle puolisolalle kiintiöityä aikaa, koska se on todellakin kiintiöity toiselle, ja siinä mielessä tämä on rajoittava malli. Ja jos ajatellaan tällä hetkellä tätä meidän mallia, siinä vanhempainvapaata seuraa sitten tämä kotihoi-don tuki, jota pidän äärimmäisen tärkeänä. En voi ymmärtää, miksi oppositiossa vasem-malla olevat puolueet ja vihreät haluavat sitten sitä lähteä purkamaan. Se on kuitenkin to-della tärkeä monille perheille ja myöskin sitten niitten kotona olevien (Puhemies koputtaa) toisten lasten kannalta.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Pekonen.

15.37 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä häm-mästelen tätä keskustelua täällä, että jos meillä olisi 6+6+6-malli, niin se olisi jotenkin ra-jaava tai jollain tavalla sitova. Nimenomaan tässä mallissa nyt se perhevapaa pitenee joka tapauksessa siitä 9 kuukaudesta sinne 12 kuukauteen, vaikka jätettäisiin se yksi palikka sieltä käyttämättä.

Ja mitä sitten tulee näihin kiintiöihin, niin valitettavasti vapaaehtoisuus ei kannusta isiä jäämään kotiin hoitamaan lapsia tällä hetkellä, mikä on erittäin valitettavaa. Sehän näkyisi jo tilastoissa, jos isät jäisivät ja käyttäisivät näitä vanhempainvapaatukia. Kyllä tutkimus-ten mukaan vain sellainen perhevapaarakenne, jossa on selvät omat palikat isille, kannus-taa isiä jäämään kotiin, ja silloin isät myös käyttävät niitä vapaita, ja sellaista mallia minä haluan olla tukemassa.

15.38 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hieman ihmettelen tätä tiettyjen puolueiden ja varsinkin vasemmistopuolueiden halua lähteä per-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

heen sisäisiä päätöksiä ohjailemaan. (Aino-Kaisa Pekonen: Ei ole totta!) Ne ovat näitä ylhäältä johdetun yhteiskunnan tavoitteita, joilla lähdetään perheisiin kajoamaan. Kyllä minun mielestäni perheessä isä ja äiti ovat sen pienen lapsen hoitotilanteessa aina parhaita päättäjiä. (Aino-Kaisa Pekonen: Kuulitko sinä, mitä sanoin äsken?) Turha siitä on väitellä. Kun pieni lapsi syntyy tähän maailmaan, niin äiti on varmasti paras hoitaja pienen lapsen ensimmäisen elämänvuoden aikana. Ja tiedän niin omasta kokemuksesta kuin läheisimpien kokemuksesta, (Anna Kontulan välihuuto) että perheessä isä ja äiti osaavat päättää sen pienen lapsen puolesta parhaat ratkaisut aina. Jos eduskunta lähtee tekemään päätöksiä siitä, hoitaako sitä pientä lasta kotona äiti vai isä... Jättäkää isälle ja äidille se ratkaisu, syntyy parasta jälkeä. (Aino-Kaisa Pekosen välihuuto) Isä ja äiti ovat varmasti parhaita asiantuntijoita, parempia kuin vasemmistoliitto koskaan, siinä perheessä. (Aino-Kaisa Pekosen välihuuto) — No, pääasia, että valinnanvapaus on, mutta älkää lähtekö ohjailemaan sitä.

15.39 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy nyt ihmetellä tätä edustaja Hoskosen logiikkaa, kun tähän nimenomaan haluatte toimia niin, että yhteiskunta ohjaisi perheitä tähän nykyjärjestelmään, te sanotte, että tätä nykyjärjestelmää ei saa muuttaa, te haluatte, että äidit ovat mahdollisimman pitkään kotona. (Hannu Hoskonen: Ei!) Mutta kyllähän esimerkiksi palkansaajajärjestöissä vallitsee hyvin yksimielinen näkemys siitä, että tällainen 6+6+6-malli, jossa molemmille vanhemmille kiintiöitäisiin kuusi kuukautta ja sitten sen kolmannen vanhemmat saisivat jakaa miten haluavat, lisäisi tasa-arvoa nykyisestä. Jos katsotaan esimerkiksi Ruotsia, niin Ruotsissahan isille kiintiöity osuus on vähän pidempi kuin Suomessa, ja mitä on tapahtunut Ruotsissa? Ruotsissa perheet ovat tyytyväisiä, on vähemmän avioeroja, lapsien ja isien välinen suhde on parempi, äitien työllisyysaste on korkeampi, koko yhteiskunta voittaa. Kyllä tässä pohjoismaisessa mallissa, joka on erityisesti Ruotsissa, (Puhemies koputtaa) on pelkästään voitettavaa verrattuna tähän meidän malliimme.

15.40 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy muistaa se, että eihän tässä nykymallissakaan ole mitenkään kiellettyä, etteikö siellä yhtä hyvin sitten se isä voi olla kotosalla. Elikkä tämä nykymallihan nimenomaan mahdollistaa juuri sitä valinnanvapautta, eli siinä äidille on se tietty kiintiö ja sitten sen jälkeen on mahdollista valita, kumpi vanhemmista jää vanhempainvapaalle. Sitten sen jälkeen on kotihoidon tuki käytettävissä, jolloin lasta voi hoitaa vielä joku muu henkilö, kunhan lapsen hoito tapahtuu kotona, poissa kunnallisesta päivähoitojärjestelmästä. Siinä mielessä tämä nykyinen järjestelmä, jota ovat rahoittamassa paitsi vakuutettava itse myöskin julkinen taho ja työnantaja, on mahdollistanut meille sen, että lapsi pystyy olemaan kotona jopa sinne 3-vuotiaaksi saakka. Siinä mielessä tämä malli, jossa lähdetään 6+6+6:sta, tarkoittaa sitä, että tämä olennaisesti, jos kotihoidon tuki sitten romutetaan sen mukana, niin kuin olen ymmärtänyt, kyllä rajaa sitä lapsen kotona olemisen mahdollisuutta — olen ymmärtänyt, että kotihoidon tuki ei kuulu sitten tähän malliin enää lisukkeena.

15.41 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin, etten osallistu tähän keskusteluun, mutta on nyt pakko sanoa kyllä muutama sana vielä.

Ensinnäkin me esitämme perhevapaiden järjestelmän kokonaisuudistusta, joka sisältää myös vanhempainvapaaajärjestelmän. On selvää, että vanhemmat itse ja perhe itse päättävät tästä vanhempainvapaa-ajasta, sitä ajatellen, mikä on heille taloudellisesti ja lapsen ja

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

muidenkin asioiden kannalta kaikkein tärkeintä, he tekevät siitä ratkaisuja. Mutta minun mielestäni on ehdottoman tärkeätä, että me myös katsomme asioissa eteenpäin. Esimerkiksi tämä Ruotsin malli on erittäin hyvä malli, jossa tätä isien hoitoaikaa on pidennetty ja ansiosidonnaisen vanhempainrahan maksuaikaa on pidennetty ja myös on mahdollistettu sen suorittaminen jaksoittain, jopa siihen asti, kun lapsi menee kouluun. Sitä kautta me tuemme perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kyse ei ole vain tästä vanhempainvapaa-ajasta, vaan kyse on laajemmasta kokonaisuudesta, jossa pureudutaan perheen hyvinvointiin ja tasa-arvoon ja lasten (Puhemies koputtaa) ja isän väliseen suhteeseen, jota meidän myös pitää tukea.

15.42 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tällä hetkellä meillä on äitiysraha, meillä on vanhempainraha, meillä on isyysraha. Eikös se kuulosta nyt hieman lokeroidulta järjestelmältä? Tämän myötä meillä olisi 6+6 +6, ja ne voisi jakaa varsin vapaasti, mutta jos haluaa — niin kuin monessa yhteiskunnallisessa tuessa tai monessa asiassa — sen koko kakun, niin se pitää jakaa. Ellei halua koko kakkua, niin sitten tyytyy siihen 12:een. Minusta se on aivan järkeenkäypä ajatus.

Edustaja Alanko-Kahiluoto taisi ottaa esille Ruotsin tilanteen. Jos vertaa meidän työmarkkinoitamme, Ruotsin ja Suomen työmarkkinoita, niin suuri eroavaisuus on nimenomaan 30—40-vuotiaiden naisten työllisyysasteessa. Meidän rahallisella tuellamme me ajamme heidät ulos työelämästä, me heikennämme heidän ammatillista urakehitystään, ja sen myötä myöskin joudutaan siihen, että naisen euro vielä on 83 senttiä. Tämä on myös kilpailukykykysymys. Jos me tuemme järjestelmää, jossa me emme saa kaikkia resursseja käyttöömmek, niin me emme ikinä ole kilpailukykyinen maa.

Puhemies Maria Lohela: Palataan listalle.

15.43 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä muuttaa sairausvakuutuslakia on takana hyvä tahto, mutta hyvä tahtokaan ei aina kanna pitkälle, jos ei mennä ongelmien perisyihin, ja siitä tässä esityksessä on kysymys ja puheenvuorossani on kysymys.

Mutta haluan kuitenkin hetken hurrata tälle hyvälle tahdolle, nimittäin aivan aidosti hallitus haluaa parantaa naisten asemaa työmarkkinoilla tasaamalla vanhemmuudesta aiheutuvia kustannuksia. Tällä hetkellä hoivavastuu lepää yhä valtaosin äitien harteilla, ja se johtaa siihen, että työmarkkinoilla naisiin ikään kuin hinnoitellaan raskausriski, se mahdollisuus, että nainen tulee raskaaksi ja jää perhevapaalle. Tämä johtaa siihen, että erityisesti nuoret naiset työskentelevät huomattavasti miesikätovereitaan enemmän pätäkätöissä, erilaisissa epätyypillisissä työsuhteissa, ja se vaikuttaa myös siihen, että naisten ja miesten palkkaero on 17 prosenttia, siis miesten keskipalkka on tällä hetkellä 3 600 euroa siinä, missä naisten keskipalkka on vain 3 000 euroa. Selvää on, että tälle asialle täytyy jotakin tehdä. Perhevapaista aiheutuvat kustannukset vaativat tasausta. Tämä ongelma on polttava.

No, hallituksen ajatus maksaa äidin työnantajalle 2 500 euroa kertakorvauksena on hyvä alku, mutta se on täysin riittämätön. Se on riittämätön siinä mielessä, että se ei ensinnäkään ota huomioon osa-aikaisesti työskenteleviä henkilöitä eikä se myöskään ota huomioon esimerkiksi itsensätyöllistäjiä. Sen lisäksi siinä on se ongelma, että kun se maksetaan äidin työnantajalle, niin eiköhän siinä käy niin, että tässä nimenomaan betonoidaan tämä suku-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

puolittunut perhevapaitten kustannusten jako, että äidin työnantaja tämän kustannuksen aina ja iankaikkisesti saa.

Tämän sijaan tulisi, arvoisa puhemies, tehdä kuten Anneli Kiljunen esitti täällä aiemmin: pitäisi tehdä kunnianhimoinen, kokonaisvaltainen perhevapaajärjestelmän uudistus, jossa tasattaisiin näitä kustannuksia, jossa tasattaisiin hoivavastuuta perheessä. (Puhemies koputtaa) SAK:n esittämä malli on hyvä pohja jatkovalmistelulle.

15.46 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on näkynyt vähän se asenne, että äiti hoivaa ja isä tienaa, ja se on mielestäni koko tämän ongelman ydin. Niin kauan kuin me ajattelemme, että hoivavastuu on pääosin äidin kontolla, niin kauan meillä on ongelma naisten työllistymisessä, naisten palkkauksessa, naisten eläkkeissä ja koko siinä naisten työurassa. Sen takia meidän pitää pyrkiä pääsemään kiinni niihin syihin. Kyse on siitä, että me pystyisimme saamaan tasaisemmin jakautuneet työmarkkinat, ja se lähtee jo koulutuksesta ja itse asiassa sieltä päivähoidosta ja varhaiskasvatuksesta asti ja roolimalleista. Jos me ajattelemme, että naiset suuntautuvat tietyille palvelualoille ja julkiselle puolelle ja miehet ikään kuin enemmän teknologiaan, teollisuuteen ja avoimille markkinoille, se johtaa tähän jakoon, ja silloin meillä kustannukset jakautuvat epätasaisesti.

Kunnioitan sitä, että hallitus on pyrkinyt etsimään vastausta tähän ongelmaan ja hakemaan kompensatiomallia nimenomaan naisvaltaisille työaloille, koska siellä se kustannus per henkilö on suurempi. Mutta kokonaisuudessaan itse asiassa usein miesvaltaiset järjestelmät maksavat tästä enemmän, koska sieltä kerätään se rahasto-osuus, jolla sitten kompensoidaan näitä naisvaltaisiakin aloja. Tätä ei kannata unohtaa.

Mutta silloin kun monimutkaisiin ongelmiin etsitään yksinkertaisia ratkaisuja, joudutaan hakoteille. Joko ongelma ei tule autetuksi tai sitten tuhhlataan rahaa. Tässä itse asiassa ajatellaan, että noin 30 000 yritystä hyötyisi tästä kompensatiosta, ja se maksaisi yli 70 miljoonaa euroa, eli käytämme aika paljon rahaa tässä mallissa. Mutta ongelma on se, että tuo 2 500 euroa ei kaikille työnantajille korvaa kustannuksia, koska se riippuu äidin palkasta, se riippuu lapsen sairastavuudesta, se riippuu niistä raskauteen liittyvistä poissaoloista, jotka tulevat ennen kuin äiti jää äitiysvapaalle. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa puhemies! Mutta kun tässä on puhuttu korvamerkeistä, niin kannattaa muistaa, että meidän nykyjärjestelmässämme on korvamerkki. Se on suunnattu äidille siihen äitiysajan alkuun, ja siihen on perusteet. Siihen on biologiset perusteet, ja se on perusteltua. Yhtä lailla me voimme ajatella, että meillä on perusteet korvamerkitä jotakin isälle, koska tämä meidän nykyjärjestelmämme johtaa siihen, että äidit hoivaavat enemmän, ja silloin meidän pitää miettiä niitä välineitä, joilla isät saadaan mukaan lastenhoitovastuuseen ja jotka auttavat tätä kokonaisuutta. Äideillä on ikään kuin etuottoasema lasten hoivassa tämän biologian vuoksi, ja sen vuoksi on perusteltua tehdä myös isäkiintiöitä, koska ne tuovat isät paremmin mukaan siihen hoivaan.

Me näemme, että tässä keskustelussa sanotaan, että kun äidin palkka on pienempi, niin sen takia äidit jäävät kotiin hoitamaan lapsia. Mutta äitien palkat ovat pienempiä sen vuoksi, että he jäävät kotiin hoitamaan lapsia. Ja jos me emme tätä ongelmaa pysty ratkaisemaan, silloin meidän on ihan turha tavallaan näperrellä tietyillä korvauksilla.

Jos vielä miettii, mikä tämän kertakorvauksen ongelma on, niin se ylikompensoi niille työnantajille, joiden henkilöstöllä on pienet palkat ja esimerkiksi äiti ei palaa takaisin työhön vaan jää sen äitiysloman ja vanhempainvapaan tai äitiysloman jälkeen pois työpaikal-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

ta. Se alikompensoi niille työnantajille, joilla äidille maksetaan enemmän palkkaa. Siinäkin mielessä olisi järkevämpää kehittää toisentyypisiä kompensatiomalleja.

Esimerkiksi nykyjärjestelmässä suorista työnantajille aiheutuvista kustannuksista korvataan noin 70 prosenttia ja työnantajan maksettavaksi jää äitiysvapaan ajalta 10 prosentin osuus palkasta, jota työnantajan Kelalta saama päiväraha ei kata. Mutta sairaan lapsen hoidon ajalta kompensatiota ei tule. Me saisimme oikeudenmukaisemman mallin, jos me lähitisimme laajentamaan tätä nykyistä järjestelmää siten, että se korvaisi täysimääräisemmin ja se korvaisi laajemmin näitä kustannuksia. Uskallan väittää, että se olisi kustannustehokkaampi.

Lisäksi mielestäni tähän kertakorvaukseen liittyy iso iso työllisyyspoliittinen ongelma: se, että äidin ei tarvitse palata työhön. Elikkä tämä ei millään tavalla tue äitien työllistymistä.

Me tiedämme, että meidän nykyjärjestelmässämme on isoja ongelmia vaikkapa kotihoiton tuen osalta. Silloin kun kotihoiton tukea käytetään pieni pätkä, ongelmaa ei vielä synny, mutta jos perheeseen syntyy useampi lapsi peräkkäin ja äiti hoitaa näitä kaikkia lapsia täysimääräisen kotihoiton tuen, niin valtaosa tutkimuksista, itse asiassa kaikki, osoittaa, että se heikentää äitien työmarkkina-asemaa. Siinä mielessä meillä pitää olla poliittista tahtoa ohjata yhteiskunnallista tukijärjestelmää siten, että se ennemminkin edistää naisten työuraa kuin heikentää sitä, ja siksi pitää miettiä tätä kokonaisuutta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa itse asiassa valtaosa asiantuntijoista kritisoi tätä mekanismia. Ei sitä, että pyritään vastaamaan tähän ongelmaan, vaan sitä, miten pyritään. Ja ehkä hieman tätä taloutta suhteuttaa se, että tällä samalla rahalla voitaisiin saada 21 isäpäivää lisää. En kuitenkaan esitä, että tämä olisi se ratkaisu, koska sekin olisi liian yksinkertainen. On etsittävä näitä tasaisemmin jakautuvia perhemalleja.

15.52 Anders Adlercreutz r: Värderade talman! Ensin pitää kiittää edustaja Filatovia erinomaisesta puheenvuorosta.

Onhan tämä lähtökohtaisesti hyvä asia, eihän kukaan voi vastustaa sitä, että annetaan 2 500 euron kertakorvaus äidin työnantajalle. Mutta onko tämä rakenteellisesti järkevää? Kukaan ei taida olla sitä mieltä, noin aikuisten oikeesti. Tämä on laastari, jolla korjataan tiettyä ongelmaa, mutta eihän tämä vie meitä eteenpäin millään tavalla. Tämä on jäykkä järjestelmä, joka betonoi nykyiset rakenteet, ihan niin kuin edustaja Tuppurainenkin tuossa totesi.

Eli jos me haluamme tehdä tälle jotain pitkällä aikavälillä, niin meidän pitää nimenomaan uudistaa perhevapaat, pitää tasata vanhemmuuden roolit. Ja se tarkoittaa jonkinlaista kiintiöjärjestelmää, koska jos vanhempien roolit jakautuvat tasaisemmin, niin naisten asema paranee työmarkkinoilla, heidän palkkakehityksensä paranee, urakehityksensä paranee. Jos vanhempien roolit ovat tasaisemmat, niin kotihoiton tuki jakautuu varmaan tasaisemmin, isä on useammin kotona silloin kun lapsi on sairas, jolloin naisvaltaisten yrittäjien asema paranee. On tutkittu myöskin sitä, että miesten asema avioeroissa paranee, mikäli he ovat käyttäneet vanhempainvapaata tasaisemmin. Se katsotaan eduksi jostain syystä, tämä on tutkittu kiistaton fakta.

Eli toivottavasti tämä on vain välivaihe, tämä laastari. Toivottavasti hallitus nyt etenee vanhempainuudistuksen tiellä, ja niitä mallejahan on monta. On tämä 6+6+6, joka löytyy meidänkin varjobudjetista, sieltä löytyvät kaikki tarvittavat numerot hallituksen tueksi,

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

mutta on myöskin SAK:n malli, joka minun mielestäni on varsin hyvä ja joka on kustannusneutraali. Että siitä voi hallitus vapaasti valita.

15.54 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Adlercreutzin puheesta on hyvä jatkaa. Kyseessä nimenomaan on nyt laastari. Sinänsä ehkä monin osin harmiton laastari, mutta laastari kuitenkin. Me tarvitsimme kokonaisuudistuksen, ja tässä kokonaisuudistuksessa meidän tulisi tarkastella perheiden ja työelämän tilannetta huomattavasti laajemmin kuin tämän könttäsunnan yhteydessä on tehty. Ylipäätään tämä ei tule varmaan muuttamaan todellisuutta suomalaisissa perheissä ja työelämässä kovinkaan paljoa.

Täällä on puhuttu paljon 6+6+6-mallista, ja mielestäni merkillinen kuperkeikka on se, miten tämä malli käännetään sen vastustajien suussa eräänlaiseksi yhdenvertaisuuden vastaiseksi malliksi. En pysty isänä enkä poliitikkona ymmärtämään sitä, miten sellainen malli, jossa isilläkin olisi paremmat mahdollisuudet aidosti päästä olemaan kotonaan lasten kanssa, olisi jollain tavalla yhdenvertaisuuden vastainen. Se ei vain minuun uppoa.

Ylipäätään lähtisin siitä, että kyse on nyt paitsi hoivan myös työelämän tasa-arvosta ja näissä kysymyksissä me tarvitsemme sukupuolivaikutusten arviointia. Hyvä esimerkki sukupuolivaikutusten arviointitarpeesta on vaikkapa kilpailukykysojimus, joka vaikuttaa naisten työelämään huomattavasti enemmän kuin todennäköisesti tämä, jota tässä nyt päätetään tämän korvauksen osalta. Ja katsoisin myös, että esimerkiksi tasa-arvopolitiikassa kiinnitetään paljon huomiota siihen, että miesten asema monissa kysymyksissä, esimerkiksi erotilanteissa tai huoltajuuskysymyksissä, voi olla heikko. Me voimme tällaisiin kysymyksiin vastata suunnittelemalla perhevapaamallit, suunnittelemalla työelämän ja perheen yhteensovittamisen mallit ja suunnittelemalla sosiaalipolitiikan tällaisten haastavien tilanteiden kohtaamisen mallit yhdessä yhdenvertaisesti.

Maailma ei ole yhdestä muotista. Toivon, että meidän tukijärjestelmämme ei siihen ihmisiä kannustaisi.

15.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö sairausvakuutuslain muuttamisesta on mielestäni herättänyt sellaista keskustelua, että tulin tänne puhujapöytäön ihan muutaman ajatuksen sanomaan. En ole sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimialalla mikään asiantuntija, mutta perheenisä olen ja tätä yhteiskuntaa siinä mielessä tarkastellut vuosikausia perheenisänä ja tietenkin myös kunnan päättäjänä ja myös kansanedustajana.

Ihmettelen tämän keskustelun sävyä. Työmarkkinapöydissä tätä vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten jakamista on pähköillyt vuosikymmeniä. Olemme menneet monessa asiassa eteenpäin, vanhempainrahat sun muut edut ovat olemassa, mutta sitten kun ruvetaan näitä kustannuksia jakamaan, niin miksi näitä ei ole sitten työmarkkinapöydissä sovittu? Sanokaa minulle — täällä on paikalla nyt vasemmiston edustajia, jotka hallitsevat ammattiyhdistysliikettä suvereenisti — miksi tätä asiaa ei ole sovittu. Vuosikymmeniä tästä on väännetty, ja minkä minä muistan, niin tässäkin salissa tai tuolla eduskunnan suures-salissa varsinaisella talolla on aina puhuttu kurkku suorana siitä, että pitää tehdä tasa-arvotupoa, pitää tehdä palkkaerojen vähentämistä, pitää tehdä oikeudenmukaista perhepolitiikkaa. Teillähän tämä pallo on ollut hallussa siellä tupopöydissä.

Nyt te täällä sitten hirmuilette hallitukselle, joka saa 2 500 euron määrärahan jokaiselle työnantajalle maksetuksi siitä hyvästä, että äiti on jäänyt äitiyslomalle ja hoitaa pientä las-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

taan kotona. Ja jos joku vielä väittää, että tästä maasta löytyy tutkimusta, kuka on sen pienen syntyneen lapsen paras hoitaja ensimmäisen elinvuoden aikana, se on ihan varmasti — luonto on sen satojatuhansia vuosia opettanut meille — äiti, ihan varmasti. Sitten kun vielä lisätään tähän se kylmä tosiasia, että kun isä ja äiti hoitavat sitä pientä lasta, niin he varmasti koko sydämellään aidosti haluavat sen pienen lapsen parasta ja osaavat myös päättää sen, kuka sitten sen loman, vanhempainvapaan pitää, pitääkö sen äiti vai pitääkö sen isä. Jos esimerkiksi äiti imettää vaikka 9 kuukauteen asti, niin todennäköisesti se äiti on siellä kotona. Isällä siihen ei kunnollisia mahdollisuuksia oikeastaan ole.

Elikkä ei tämä ole mikään tasa-arvokysymys, se on luonnonlaki, sille me emme mitään mahda. Se on Luoja meidät tällaisiksi luonut, ja sellaisia me olemme. Mutta sitten täällä yritetään työmarkkinapolitiikalla tai jollakin käsittämättömällä veivaamisella saada pakotettua tämä systeemi johonkin muuhun kuin mitä vanhemmat haluavat. Kyllä minä suuressti ihmettelen teidän vasemmiston ajattelumallia. Teillä on ollut peli hallussa tässä asiassa, pallo hallussa vuosikymmeniä. Vuosikymmeniä tätä on veivattu, ja minä olen odottanut, että työmarkkinaratkaisussa tämä vanhempainvapaan ongelma saataisiin ratkaistua, mutta onko ratkaistu? Ei ole. Ja nyt kun 2 500 euron suuruinen kertakorvaus maksetaan työnantajalle, tästä tulee teille valtava ongelma, joka tuntuu, että varmasti maailma halkeaa ja kallistuu nurkalle ja menee muutenkin piloille. Voi hyvänen aika, kyllä minä meinasin äsken penkiltä pudota, kun kuuntelin näitä teidän puheenvuoroja.

Kyllä se on vain niin, hyvät ihmiset — olkoon maailmassa niitä niin sanottuja viimeisimpiä tutkimuksia, mihin edustaja Ville Niinistö aina tapojensa mukaan toteaa, että "viimeisimpien tutkimusten mukaan" — uskallan sanoa, että olkoon ne tutkimukset mitä tahansa, niin isä ja äiti ovat sen pienen lapsen parhaita hoitajia ja äiti ensimmäisen elinvuoden aikana aivan varmasti, ja päättäköön se perhe, mikä heidän lapselleen on parasta. Silloin saavutetaan paras lopputulos sen pienen ihmisen elämän alun kannalta. Sitten, jos joku vetoaa siihen, että myöhemmin ehkä avioerotilanteessa saavutetaan jollakin muulla ratkaisulla parempaa mallia, niin kyllä perhepoliittisena perustana mahdollisen avioeron tulo, kun sitä käytetään perustana johonkin ratkaisuntekoon nyt tässä asiassa, on yhtä kaukaa haettu kuin etelänapa on pohjoisnavalta. Suuresti ihmettelen, kun täällä on työmarkkinapolitiikkoja paikalla.

Saa nähdä, minkä selityksen minä tähän ongelmaan saan, mutta eikö teillä itsellänne ole sitä vertaa omaatuntoa tässä asiassa, että tunnustaisitte, että tämä homman on mennyt teiltä niin sanotusti kiville? Ja nyt kun hallitus sen korjaa, niin tämä ei sitten teille käy. Voi hyvänen aika.

16.00 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei taida olla yhtään työmarkkinapolitiikkaa paikalla, ei edes entisiä sellaisia, joten on tavallaan turha syyttää niistä tuloksista. Mutta sen verran tuota mekanismia tunnen, että meillä ei olisi tällaista perhevapaajärjestelmää, meillä ei olisi vanhempainvapaita, meillä ei olisi joustavaa hoitorahaa ilman noita työmarkkinapöytiä. Ne ovat syntyneet siellä. Siellä on katettu myös niistä syntyvät kustannukset yhteistyössä työnantajien ja työntekijöiden välillä. Ongelma on kai siinä, että tämä yli 70 miljoonaa euroa ei ole koskaan mennyt työnantajien kurkusta alas. Jos tätä olisi neuvoteltu työmarkkinapöydässä, niin luulen, että malli olisi toinen, jos siellä olisi ollut samanlainen raha käytössä. Mutta tässä hallitus tekee jälleen kerran pakkolaki päätöksen, jossa se ikään kuin pistää pääosin työnantajien kustannukselle tämän 70 miljoonaa, ja samaan aikaan joissakin muissa asioissa se kiihkeästi vastustaa si-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

tä, että työnantajien kustannuksia lisättäisiin. Viime kaudella tehtiin joustava hoitoraha ja isyyslomaa pidennettiin, ja molemmat auttoivat tähän ongelmaan.

16.01 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työnantajien kurkusta ei kyllä todella mitään mene alas, vaan työnantajat ajattelevat vastuullisesti suomalaisista työntekijöistä, ihan varmasti. Jokaiselle suomalaiselle työnantajalle hyvä työntekijä on aarre. Se on hänen arvokkain ja tärkein voimavaransa siinä yrityksessä. Jos edustaja Filatov jotain muuta väittää, niin hän puhukoon omiaan — minä en siihen ota mitään kantaa. Jokaiselle työnantajalle jokainen työntekijä on arvokas voimavara. Tämä on syytä muistaa niin tänä päivänä kuin vielä huomennakin.

Arvoisa rouva puhemies! Hyväksi lopuksi tähän asiaan omalta osaltani: Nyt tähän asiaan on saatu parannusta. Ajatelkaa jotakin pientä työnantajaa, jolla on vaikka kolme tai neljä työntekijää, jotka esimerkiksi sattumoisin ovat kaikki naisia. Se on ihan luonnollista, että jonain päivänä, kun perhettä syntyy, nuoret naiset jäävät äitiyslomaa viettämään pienokaisen kanssa. Tällaiselle työnantajalle on hyvä, että tällainen systeemi on saatu aikaiseksi. Miksi tätä sitten vastustetaan? Minun järkeen se ei vain millään mahdu. Toivon mukaan joku minulle sen kertoo. (Välihuutoja vasemmalta)

16.02 Eeva-Johanna Eloranta sd: Kuten on sanottu, tämä esitys pyrkii lähinnä tasamaan maksurasitusta mies- ja naisvaltaisten alojen työnantajien kesken. Se on sinänsä ihan hyvä tavoite sekin, emmekä sitä ole vastustaneet. Olemme vain tuonut esille sen, niin kuin moneen otteeseen on todettu, että naisten työmarkkina-asemaa voidaan parantaa ja hoivavastuuta vanhempien kesken tasaisemmin jakaa ensisijaisesti kehittämällä perhevapaajärjestelmää. Tämän ajatuksen tuntuu onneksi enemmistö jakavan.

Nykyisessä muodossaan perhevapaat eivät vastaa muuttuneen työelämän tai monimuotoisten perheiden tarpeisiin eivätkä myöskään tue riittävästi isien osallistumista vanhemmuuteen. Perhevapaista pitäisikin tehdä nykyistä joustavampia, jotta voidaan parantaa perheiden hyvinvointia ja työllisyyttä.

Vanhempainrahan maksuajan pidennys voisi olla yksi vaihtoehto. Nykyistä pidempi vanhempainvapaa houkuttelisi entistä useampaa isää jäämään kotiin, ja ansiosidonnaisesta vapaasta isille kiintiöidyn osuuden pitäisi olla nykyistä pidempi, samoin vanhempien kesken vapaasti jaettavan osuuden. Nythän ansiosidonnaista etuutta voi saada ainoastaan siihen saakka, kun lapsi on 2-vuotias, mutta tätä maksukautta voitaisiin pidentää ja jaksottaa vaikkapa ihan kouluvuosiin asti, niin kuin Ruotsissa on tehty.

Tarpeelliseksi on nähty myös vanhempien mahdollisuus olla yhtä aikaa kotona vauvan kanssa. Nykyisinhän tämä on mahdollista vain 18 päiväältä, mutta tätäkin aikaa voisi pidentää. Koska perhevapaajärjestelmä muodostaa kokonaisuuden, olisi kuitenkin uudistuksen yhteydessä tarpeen tarkastella myös kotihoidon tuen asemaa, sillä sitäkin pitää tarkastella nimenomaan osana kokonaisuudistusta.

Myös viime hallituskaudella käyttöön otettu joustava hoitoraha olisi kehittämisen tarpeessa, jotta töihin paluu olisi nykyistä joustavampaa ja jotta pienten lasten päivähoitopäivät eivät veny liian pitkiksi. Tässä kohtaa kannattaa myös muistuttaa, että varhaiskasvatukseen osallistuvien osuus suomalaisten lapsista on muihin Pohjoismaihin verrattuna matala: vain joka toinen alle 2-vuotias osallistuu varhaiskasvatukseen. Ja sillä on kuitenkin kiistattomia positiivisia vaikutuksia lapsen myöhempään kehitykseen. Mutta toivomme ennen

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

kaikkea, että hallitus tarttuu näihin ajatuksiin ja ryhtyy perhevapaajärjestelmän uudistamiseen. Siinä olemme varmasti kaikki hallituksen tukena.

16.04 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä nykyjärjestelmääkin on suositettu, niin on hyvä muistaa, että todellakin vanhempainpäiväraha-kausina on sellainen, että ei sitä ole kiintiöity tänä päivänä. Sen voi ihan yhtä hyvin pitää joko isä tai äiti, kun täällä muistaakseni edustaja Parviainen väitti jotakin muuta.

Sitten täytyy muistaa, että kotihoidon tuki, mikä siihen kuuluu, mahdollistaa sen, että lapsi pystyy olemaan kolmevuotiaaksi saakka kotona. Monissa kunnissa on esimerkiksi kotihoidon kuntalisä sellainen, jolla vielä tuetaan perhettä, ja se on äärimmäisen tärkeää. Tässä tilanteessa se kotona lasta hoitava voi olla vaikkapa sitten mummo tai joku muu lähisukulainen, jos eivät vanhemmat pysty töiltänsä siihen. Jos ajatellaan, että tässä pitäisi lähteä lasten edun näkökulmasta, siitä, että lapsella on mahdollisuus olla siellä kotona hoidossa, niin siinä mielessä, kun näistä 6+6+6 ja monista muista malleista puhutaan, olen ymmärtänyt, että näissä kyllä romutetaan aina tämä kotihoidon tuki, eli se sieltä halutaan pois. Senkin takia nämä, paitsi että ne puuttuvat tähän perheitten omaan valinnanvapauteen, todellakin vielä merkitsevät sitä, että tämä tärkeä kotihoidon tuki sieltä joudutaan pois ottamaan.

Edustaja Eloranta hyvin otti esille tämän, että myöskin isän ja äidin yhtäaikaista kotona olemista voitaisiin tukea. Ajatellaan vaikkapa juuri raskauden loppuvaihetta. Jos silloin kotona on muita lapsia, niin tämä olisi varmasti ihan järkevää. Tätä joustavuutta näihin nykyjärjestelmiin voisi kyllä harkita.

Sitten tietysti eduskunnan naisverkosto on ottanut esille raskaudenaikaisten poissaolojen tilastoinnin. Tänä päivänä me emme oikeastaan tiedä, mitkä näistä loppujen lopuksi ovat raskauteen liittyviä ja mitkä ovat sitten muita sairauspoissaoloja. Tämäkin varmasti edesauttaisi tässä keskustelussa.

16.06 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun edustaja Essayah mainitsi kotihoidon tuen tässä, niin kyllä itse olen pitänyt hirveän hyvänä tätä SAK:n hiljattaista avautusta siitä, että kun koko perhevapaajärjestelmää lähdetään uudistamaan kokonaisuutena, niin siihen otettaisiin mukaan myös kotihoidon tuki sillä tavalla, että katsottaisiin vanhempainvapaiden ja kotihoidon tuen kokonaisuutta sillä tavalla, miten ne yhdessä tukisivat parhaalla mahdollisella tavalla tasa-arvoa perheissä. Ja mitä pidän myöskin hirveän hyvänä SAK:n mallissa, on se, että se huomioisi myös erilaiset perheet, niiden olemassaolon. Eli perheessä voi olla muitakin kuin äiti ja isä. Voi olla myöskin niin, että isovanhempi tai muu läheinen voi olla mukana lapsen hoidossa ja kasvatuksessa, kun lapsi on pieni. Samoin on tärkeää ottaa huomioon yksin lasta hoitavat vanhemmat samoin kuin monimuotoiset perheet.

16.08 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esityshän on vain pieni pala, pieni kompensatio vanhemmuuden kustannuksista työnantajalle, mutta tuntuu, että täällä salissa on menty tähän vanhempainvapaajärjestelmän keskusteluun, niin kuin itse asiassa pitkälti valiokunnassakin, vaikka kyse oli vain pienestä kompensatiorityksestä työnantajille.

Itse olen sitä mieltä, että minkä ihmeen takia vanhemmuudesta ja isyys- ja äitiysvapaita, vanhempainvapaista koituvat kustannukset pitäisi olla kenenkään, siis äidin tai isän

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

työnantajan kontolla. Olen sitä mieltä, että meidän pitäisi todella katsoa pidemmälle eteenpäin, että se on valtio, joka korvaa niin äidin työnantajalle kuin isän työnantajalle nämä kustannukset.

Äitiys ja isyys on kaiken kaikkiaan niin arvokas ja ainutlaatuinen asia, että sitä on kyllä tuettava kaikin tavoin. Itse ajattelen, että synnytyksen jälkeen on tärkeää, että äiti on lapsen kanssa, jos mahdollista, ainakin kolme, mieluummin vähintäänkin kuusi kuukautta, ehkä sinne vuoteen, mutta näissä joustavuuksissa, että esimerkiksi isä pystyisi olemaan yhtä aikaa äidin kanssa niin ennen synnytystä kuin sen jälkeenkin perhetilanne huomioon ottaen ja mahdollisesti näitä vapaankäyttömahdollisuuksia olisi myöhemmässäkin vaiheessa, on varmasti parantamisen varaa. Siitä olen samaa mieltä.

Isien merkitystä tulee nostaa ja vahvistaa tässä yhteiskunnassa, mutta tuntuu, että viimeaikainen keskustelu on ollut ihan toiseen suuntaan. Mutta jos ajatellaan, niin kyllä se on perheen taloudellinen tilanne ja työpaikan tilanne, mitkä pitkälti määrittävät, kuka sinne kotiin jää lapsen kanssa. Ajattelin, että työpaikoille pitäisikin saada enemmän isyys- ja äitiys- ja vanhempainvapaiden arvostusta, sinne cv:hen suurella plussalla isyys-, äitiys- ja vanhempainvapaiden jaksot, ja toivottavasti niistä tulisi jatkossa myös palkanlisää niin kuin monesta muustakin kokemuksesta.

Nuoret isät nykyisin jäävät paljon enemmän kotiin lasten kanssa, ja sanoisinkin, että mainoskampanja, jossa menestyneet miesurheilijat tai liikemiehet ja valtiomiehet kertovat kotona lasten kanssa vietetystä ajasta, olisi erittäin hyvä ja rohkaisisi (Puhemies koputtaa) muutoinkin miehiä, isä jäämään enemmän kotiin.

16.10 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen käytti tunteikkaan puheenvuoron, ja hän ihmetteli sitä, miksi mitään ei ole aiemmin tapahtunut ja miksi täällä nyt sitten tätä esitystä laajemmin ihmetellään. Kuten edustaja Filatov taisi kertoa, niin aika paljonkin on tapahtunut vuosien saatossa, mutta tietenkin tällaiset kysymykset etenevät asteittain. Se, että edustaja Hoskonen sitten pöntöstä sanoo, että hallitus korjaa, minun mielestäni on ehkä hiukan ylimitoitettua, kun puhutaan nyt kuitenkin tästä parintuhannen euron kompensatiosta naisten työnantajille.

Vanhemmuus on herkkä aihe, ja meidän pitää tässä salissa tietenkin välttää sanelemasta yhtä ainoaa oikeaa tapaa olla vanhempi, eikä kukaan varmaan poliittisen kartan eri laidoilta tällaista ole halunnut ja tarkoittanutkaan. Siitä meillä on kuitenkin erimielisyyksiä, minäkäläinen perhevapaiden malli yleisesti olisi kaikkein käytännöllisin.

Itse olen edelleen sitä mieltä, että niin sanottu 6+6+6-malli ei olisi perheiden autonomiaan puuttumista vaan päinvastoin se kannustaisi ja ohjaisi laajasti yhteiskunnallisella tasolla sellaista muutosta, jota me olemme peräänkuuluttaneet monissa muissa yhteyksissä. Se muutos on työelämän tasa-arvo ja hoivavastuun tasa-arvo. Tällä hetkellä se ei toteudu riittävästi siitä huolimatta, että yksilöllisesti perheissä on erilaisia tilanteita, ja tällainen malli ei käyttöön tullessaan tarkoittaisi sitä, etteikö esimerkiksi äiti voisi nauttia vanhempainvapaa-ajastaan ja kotona olemisestaan lapsen kanssa tarpeen mukaan. Ei tietenkään. Ei keneltäkään olla viemässä käytännössä mitään pois. Tarkoitus olisi saada aikaan lisää parempaa.

Edustaja Tanus puuttui ansiokkaasti siihen, että ylipäättään sitä hoivavastuuta pitäisi arvostaa yhteiskunnassa. Tähän 1-vuotiaan ja 3-vuotiaan lapsen isänä, joka hoivaa lapsiaan liian vähän, kiitos eduskuntatyön, osaan kyllä hyvinkin samaistua. Minä toivon, että me

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

kaikki omalta osaltamme myös tällä keskustelukulttuurilla pyrimme luomaan sellaista yhteiskuntaa, jossa myös hoivaa arvostetaan.

16.12 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä edustaja Hoskoselle sanoa: Me emme, me sosialidemokraatit, eivätkä myöskään vihreät eikä vasemmistoliitto, vaikka olemme jättäneet vastalauseen, vastusta perhevapaista aiheutuvien kustannusten 2 500 euron kertakorvausta naisten työnantajille. Me emme vastusta tätä lainsäädäntöä. (Hannu Hoskonen: Siltä se kyllä tuntuu!) Mutta me olemme tuoneet esille niiden asiantuntijoitien näkemyksiä, joita olemme kuulleet valiokunnassa. Nämä asiantuntijakuulemiset ovat kuulleet myös keskustalaiset sekä myös muut hallituspuolueiden jäsenet, eli tämä on ihan relevanttia tietoa, jota me tuomme tänne eduskunnan istuntosaliin meille kaikille tiedoksi.

Me olemme esittäneet lausumaa, jossa esityksenä on perhevapaiden kokonaisuudistus. Tämä sisältää vanhempainvapaan uudistamisen, mistä me olemme paljon täällä keskustelleet. Onko se sitten 6+6 vai 6, mikä se on, siihen voimme sitten tulevaisuudessa ottaa kantaa. Mutta tähän pitää myös sisällyttää tämän vanhempainvapaan jälkeen olevaa ajanjaksoa eli työlämän ja perhe-elämän parempaa yhteensovittamista. Tähän liittyy muun muassa joustava hoitoraha, kotihoidon tuki, josta täällä on jo aikaisemmin todettu, sekä tässä voitaisiin ottaa mallia niistä hyvistä käytännöistä, joita Ruotsissa on nyt jo saavutettu. Meidän pitäisi arvioida, miten niitä voitaisiin yhteensovittaa myös Suomeen.

Mutta tämän lisäksi meidän pitäisi kyllä haastaa työelämä siltä osin, että työelämä näkisi erilaisten perheitten elämäntilanteet ja tukisi myös omalta osaltaan perheitten joustavia mahdollisuuksia käydä työelämässä. Sitä kautta me voisimme pitää äidit tai isät, riippuen mikä se elämäntilanne kussakin perheessä on, kiinni myös työelämässä, mutta he voisivat myös paremmin kantaa vastuuta omasta perheestään ja lapsistaan. Siltä osin tässä on aivan vilpiton, aito toive kehittää meidän perhevapaajärjestelmäämme.

16.14 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskoselle totean, että toin omassa puheenvuorossani esille sen, että tämä 2 500 euron kertakorvaus äitien työnantajille on pieni askel oikeaan suuntaan. Mutta jos katsotaan ihan sitä isoa kuvaa, niitä rakenteita, jotka aiheuttavat epätasa-arvoa työelämässä, niin silloin pitäisi pikemminkin tehdä niin, että uudistetaan koko perhevapaajärjestelmä ja otetaan siihen mukaan tämä kotihoidon tuki samoin kuin vanhempainvapaat ja luodaan sellainen rakenne, joka kohtelee erilaisia perheitä mahdollisimman tasavertaisesti ja luo äideille mahdollisuuden samalla tavalla osallistua työelämään kuin isillä on. Tämä ei varmasti tapahdu ilman, että muutetaan näitä rakenteita. Meillä on rohkaisevia esikuvia olemassa muun muassa juuri Ruotsista, jossa rakenteita muuttamalla on pystytty tasaamaan vanhempainvapaita isien ja äitien kesken ja samalla nostamaan äitien työllisyysastetta ja kasvattamaan bruttokansantuotetta. Kyllä tämä olisi myöskin yhteiskunnan talouden kannalta järkevä suunta, kun meidän täytyy kuitenkin miettiä kaikki mahdolliset keinot, miten saadaan työllisyysaste nostettua Suomessa.

16.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä valiokunnan mietinnössä aivan oivallisesti sanotaan, esityksessä on päädytty 2 500 euron suuruiseen korvaukseen, jolla on tarkoitus kompensoida työntekijän raskaudenaikaisista sairauslomista, äitiyslomanaikaisista lomarahastoista sekä sairaan lapsen hoitovapaan palkkakustannuksista

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

työnantajalle aiheutuvia kustannuksia. Elikkä tämä on yksi summa, tämä 2 500. Se ei perustu tietenkään mihinkään erittäin tarkkaan, johonkin syvälliseen yhteiskunnalliseen tutkimukseen, vaan tämä on askel oikeaan suuntaan, täällä sanotaan.

Toinen asia sitten, kun täällä on vedottu jopa Ruotsin-malleihin tai milloin mihinkin malleihin: Eihän tässä ole malleista kysymys, vaan iänikuisesta ongelmasta, siitä, että vanhempainvapaa aiheuttaa kustannuksia työnantajalle. Niiden tasaamisestahan tässä on kysymys. Työnantaja saa sen 2 500 euron korvauksen, hyvä näin. Mitä edustaja Tanus tässä äsken mainitsi, niin olisi tietysti aivan ideaali malli se, että saataisiin syntymään Suomessa tilanne, että yhteiskunta maksaisi kokonaisuudessaan tämän, mitä vanhemmuuden kustannukset aiheuttavat, kun lapsi syntyy tähän maailmaan, sen äitiysloman ajan ja sen vanhempainvapaan ajan kokonaisuudessaan, jolloin työnantajat olisivat tasavertaisessa asemassa toisiinsa nähden. Se on se ideaali tilanne, johon pitäisi pyrkiä, mutta sitä nyt ei näköjään ole pystytty tekemään, vaikka työmarkkinajärjestötkin ovat paljon hyvää työtä sillä alalla tehneet. Mutta nyt kun vihdoinkin ja viimein tunnustetaan se, että meillä on vanhempainvapaan kustannusten epäoikeudenmukainen jako nimenomaan eri työnantajien välillä, ja nyt tätä on lähdetty tasaamaan, niin nyt se sitten jo haudataan johonkin mallikeskusteluun. Hei, haloo nyt sentään, nyt ollaan oikealla tiellä. Onko se sitten vaarallinen tie jollekin, sitä minä en tiedä, mutta kun kerrankin on tehty oikeita päätöksiä, niin tuntuu, että tämäkään ei käy. Tulee mieleen Mikko Kivisen laulu, että "se ei käy, se ei käy, se ei kerta kaikkiaan käy". En tiedä, mitä tässä nyt pitäisi tehdä, mutta voisi sen kappaleen kuunnella vaikka illalla YouTubesta, jos ei muuta keksi.

16.18 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tästä mallista tietenkin siinä mielessä on ihan hyvä keskustella, että meidän varmasti pitää pohtia sitä, millä tavalla näitä meidän erilaisia vanhempainvapaakustannuksia halutaan parhaimmalla mahdollisella tavalla tasata. Täällä tämä ajatus on heitetty ilmaan, että valtio maksaa. Eikö se kuuluisa vaalilausekin ollut, että "verot valtion maksettaviksi"? Elikkä kyllähän se tietysti näin on, että jostakin valtiokin ne rahat aina ottaa, ja kyllähän se silloin sieltä verotuksen kautta meiltä itse kultakin myöskin nämä kustannukset tulisi perimään.

Siinä mielessä on kyllä ihan hyvä tarkastella myöskin vaikkapa sitten tätä Ruotsin vakuutusperusteista mallia, jossa siis lähdetään siitä, että siellä kaikki työnantajat osallistuvat tähän. Jos ajatellaan tätä Suomen mallia, jossa ovat työnantajat, ja nimenomaan ne työnantajat, joitten työntekijät käyttävät näitä vanhemmuuden vapaita, ja sitten toisaalta näihin osallistuvat työntekijät itse omissa maksuissaan ja sitten yhteiskunta omalta osaltansa korvaa näitä kuluja myöskin. Tämä meidän mallimme perustuu tosiaan tämäntyypiseen, voisiko sanoa, tietynlaiseen kolmikantaan tässä mielessä.

Taisin viime viikolla, kun tästä aiheesta keskusteltiin ensimmäisessä käsittelyssä, sanoakin, että esimerkiksi monissa Itä-Euroopan maissa ylipäätensä tätä pohjoismaista mallia — sitä, että se mahdollistaa sen pidemmän kotona olemisen — katsotaan sellaisena ihanteena, jota kohti pyritään. Kun Euroopan unionissa käytiin tätä raskaussuojadirektiiviä, niin siinä sitten tiputtiin siihen, voisiko sanoa, loukkoon, että siellä monet ajattelivat, että haluamme tämän mallin mutta sitten kaikki kulut työnantajan maksettavaksi, ja lähdettiin tällaisesta 20 viikon minimivanhempainvapaasta täydellä palkalla, jonka täysin maksavat työnantajat. Se oli aivan selvää, että pahempaa nuoren naisen työllistämisloukkua tuskin oltaisiin voitu kehittää, ja sehän tyrmääntyi sitten sinne neuvoston käsittelyyn. Siinä mie-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

lessä pohjoismainen malli on hyvä. Sitä on hyvä miettiä, miten sitä rahoitusta ja muuta kehitellään.

16.20 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Palaisin vielä edustaja Essayahin aikaisempaan puheenvuoroon, jossa te nostitte esille kotihoidon tuen ja kotihoidon tuen kuntalisät ja niiden merkitykset kunnissa ja ihmisten arjessa. Monet kunnathan ovat nyt joutuneet luopumaan näistä kuntalisista osana kunnallisia säästöjä, ja kuntalisien joko saaminen tai saamatta jääminen on myöskin eräänlainen kilpailuvaltti silloin, kun puhutaan muuttoliikkeestä kuntien, vaikkapa keskuskaupungin ja kehyskunnan, välillä. Ongelma näissä kuntalisissa kotihoidon tukeen liitettynä on se, että niiden on havaittu muodostavan kannustinloukkuja, ja nämä kannustinloukut ovat jälleen kerran osaltaan sitten heikentämässä erityisesti äitien asemaa työmarkkinoilla. Minun mielestäni se, että tämä asia on täällä noussut esiin, on hyvä asia. Meidän kannattaisi nyt miettiä sitten yhdessä, miten me löytäisimme jonkin sellaisen keinon, jolla me voisimme aidosti miettiä ratkaisuja näihin kysymyksiin pala palalta, mutta niin, että me toteuttaisimme kuitenkin suuremman kokonaisuuden kuin sen, mitä hallitus nyt esittää.

Samaan aikaan kun puhutaan kotihoidon tuesta ja mahdollisista kuntalisista, on hyvä muistaa myös keskustelu, joka liittyy varhaiskasvatukseen ja sen tukemiseen. On olemassa myös paljon näyttöä siitä, että varhaiskasvatus on lapsen etu. Kunnat taas katsovat usein tätä asiaa ihan puhtaasti siitä näkökulmasta, kumpi on kunnalle edullisempaa, tarjota kotihoidon tukea ja siihen mahdollista lisää vai saattaa lapsia varhaiskasvatukseen. Tietenkään asianhan ei pitäisi olla ensisijaisesti talouskysymys, mutta siitä on sellainen monessa kunnassa tullut. Tämäkin osaltaan johtuu siitä, että meidän valtionosuusjärjestelmämme on kehittänyt siihen suuntaan, että kuntien mahdollisuudet järjestää palveluita ovat hyvin heikot.

Täällä on esitetty aikaisemmin puheenvuorossa ajatus parlamentaarisesta työstä tämän koko perhevapaajärjestelmän uudistamisen osalta. Minun mielestäni sellainen työ olisi kannatettavaa. Puolueilla on erilaisia painotuksia ja yksittäisillä edustajilla on erilaisia painotuksia, mutta varmasti olisi löydettävissä kokonaisuus, joka olisi nykytilaa parempi.

16.22 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! En halua venyttää tätä keskustelua, mutta kun osittain on syntynyt sellainen kuva, että ikään kuin tähän mennessä ei olisi mitään kompensoitu, niin haluan muistuttaa, että meidän nykyjärjestelmässämme äitiys- ja vanhempainvapaista työnantajalle aiheutuvista suorista kustannuksista korvataan työnantajalle nykyisin noin 70 prosenttia. Työnantajan maksettavaksi jää itse asiassa äitiysvapaan ajalta se 10 prosentin osuus palkasta, jota Kela ei korvaa. Nyt tämä järjestelmä, mitä ollaan luomassa, antaa könttäsunnan, joka osin ylikompensoi, osin alikompensoi näitä kustannuksia, ja sen vuoksi henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että paremmin kustannuksiin vastattaisiin tätä nykyjärjestelmää kehittämällä, korvaustasoa nostamalla ja pohjaa laajentamalla, koska silloin se oikeasti kompensoisi juuri niitä kustannuksia, joita työnantajalle tulee.

Tässä kertakorvausmallissa on mielestäni suurin valuvika siinä, että äidin ei tarvitse palata työhön. Ajatushan on itse asiassa korvata myös näitä sairaan lapsen hoitamisesta syntyviä kustannuksia, mutta niitä ei tule työnantajille, jos äiti ei palaa työhön takaisin, ja tilastollisestikin kun katsomme, niin nämä sairaan lapsen kustannukset jakautuvat tasaisemmin isien ja äitien kesken kuin meidän normaali hoivavastuumme.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

16.23 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustajat Parviainen ja Filatov viime puheenvuoroissaankin nostivat esiin tärkeitä näkökulmia. Olen aivan samaa mieltä, että semmoista kokonaisvaltaisempaa uudistusta ja tätä joustavuutta tähän järjestelmään olisi hyvä jatkossa katsoa. Vaikka työnantajille jäisi vain tuo sanottu 10 prosenttia — tosin työnantajista monet ovat esittäneet aivan toisenlaisia lukuja — niin minä edelleenkin kyllä peräänkuuluttaisin, että me katsoisimme tätä järjestelmän muuttamista myös siltä osin, että kaikki äitiyden, isyyden, vanhemmuuden, kustannukset tulevat yhteiskunnan korvattaviksi. Lapset ovat meidän tulevaisuutemme, ja lapsiperheitten hyvinvointi myös sen suhteen, että niin isät kuin äiditkin pääsevät töihin ja pääsevät uralla etenemään, on erittäin tärkeää, ja ajattelisin, että se olisi nykyaikaisen, demokraattisen hyvinvointivaltion yksi edistysaskel miettiä suuremmalla mittakaavalla eteenpäin. On kuitenkin niin, että jos on nuori nainen ja on näköpiirissä, että voi olla niitä äitiyslomia, niin kyllä varsinkin pienyrittäjille, yksin-, kaksinyrittäjille se voi olla hyvinkin riski, ja vaikka he kuinka arvostavat lapsia ja lasten hankkimista, niin kyllä monille se on semmoinen hälytyskello, että uskaltaako ottaa selaista työntekijää. Tämä on ihan yrittäjiltä tullutta viestiä.

Tietyllä tavalla tähän haluaisin nyt nostaa myös sen, että nuorten perheiden lasten hankkimista pitäisi kannustaa, niin että lapset hankittaisiin huomattavasti nykyistä aiemmin. Tässä tullaan esimerkiksi opiskelijanuoriin, että sinne saataisiin myös tämä huoltajuuksilisä, jotta myös opiskelevat nuoret uskaltaisivat perhettä perustaa ja myös niitä lapsia hankkia huomattavasti aiemmin, jolloin sitten opiskelujen päätyttyä he pääsisivät joustavasti työelämään ja ilman isompia katkoksia siellä etenemään.

16.25 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut hyvää keskustelua, enkä nyt erityisesti halua sitä lähteä pitkittämään, mutta kun täällä on nyt monta kertaa noussut esille tämä SAK:n malli myös yhtenä vaihtoehtona, niin siinä täytyy tietenkin muistaa se, että kun siinä lähdetään ajatuksesta, että tämän kolmen kuukauden aikana mahdollisuus olisi tätä lasta hoitaa jonkun toisen kuin äidin, niin tässä vain hyvin herkästi tulee sellainen tietynlainen ajatus, että äitiä halutaan olla myöskin tyrkkimässä takaisin sinne työelämän puolelle. Siinä mielessä ensinnäkin tämä raskaussuojadirektiivi lähtee siitä, että äidille pitäisi pystyä kiintiöimään tämä vähintään 14 viikkoa, josta kaksi viikkoa on aivan pakollista. Eli voisi sanoa, että EU-lainsäädännöstä lähtee jo tämäntyyppinen ajatus siitä, että tässä nimenomaan sille synnyttäneelle äidille halutaan varmistaa tämä toipuminen raskaudesta ja synnytyksestä. Siinä mielessä minun mielestäni tässä SAK:n mallissa on se heikkous, että se sisältää tällaisen, voisiko sanoa, piiloajatuksen siitä, että siitä vaan sitten sorvin ääreen ja sassiin jopa sen kolmen kuukauden aikana synnytyksestä, ja tätä en siltä osin voi siinä mallissa olla tukemassa.

Mikä siinä mallissa on hyvää, on mahdollisuus käyttää ansiosidonnaisia päiviä joustavammin kuin tällä hetkellä. Siinä on jotakin sellaista, jota kannattaa varmasti pohdiskella, koska joskus esimerkiksi osa-aikatyötä tekevillä perheenjäsenillä voi olla tilanteita, että lapsen hoito saattaisi olla ihan mahdollista järjestää puolisoitten kesken, jos näitä ansiosidonnaisia voitaisiin joustavammin keskenään pitää ja, voisiko sanoa, lyhyemmillä ajanjaksoilla, ilmoittaa niistä, kumpi kulloinkin on kotona. Tietysti tämä sitten työnantajan puolelle saattaa tuoda lisää byrokratiaa, mutta sieltä perheen näkökulmasta tämäntyyppinen joustavuus nykyaikaisilla työmarkkinoilla saattaisi olla hyväksi.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

16.27 **Leena Meri ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vielä tässä lopuksi nostaa esille sen, että työ- ja tasa-arvovaliokunnassa kuulumme paljon asiantuntijoita ja Yrittäjänaiset kuitenkin totesivat etujärjestönä, että tämä on askel oikeaan suuntaan. Tietysti näitä malleja on nyt erilaisia ja jokainen katsoo omalta kantiltaan, mutta on nyt hyvä kuitenkin muistaa, että tämä on nyt ensi askel siihen, että tätä ensimmäistä kertaa lähdetään työnantajille hyvittämään, ja aina me voimme etsiä parempia malleja tulevaisuutta varten.

Yrittäjänaiset toivat tosiaan esille sen — he puhuvat vauvalaskusta — että se rasittaa erityisesti naisvaltaisia aloja ja pienyrittäjiä, ja olivat siitä ilahtuneita, että tässä kuitenkin mennään eteenpäin, ja he katsovat, että tämä on hyvä ensi askel.

Kritiikissä tuli myös esille sitä, miten me sitten voisimme estää semmoisia ongelmia kuin että avainhenkilö on poissa ja sijaisen koulutus. No, emme varmaan mitenkään. Jos henkilö, joka päättää jäädä vanhempainlomalle ja hankkia lapsia, on avainhenkilö yrityksessä, niin hänellä on oikeus olla poissa. Silloin — ja sama hänen sijaisensa koulutuksessa — yhteiskunnan pitää mahdollistaa tietysti, että perheet voivat olla kotona ja kumpi tahansa voi jäädä kotiin ja tämä palaa töihin, kun hän itse katsoo parhaaksi. Sitä me emme tietenkään voi estää, ja se on semmoinen asia, että perheet sen itse valitsevat, ja oikeastaan silloin se kulujen korvaaminen on ainoa asia.

Itse kuitenkin haluan lopuksi vielä sanoa, kuten aikaisemmissa puheenvuoroissani, että haluan luoda sellaisen mallin, että meillä voi hoitaa kotona lastaan mahdollisimman pitkään tai sitten mennä töihin. Sen pitää olla perheen oma valinta. En myöskään halua niin, että ajatellaan, että naisen pitää mahdollisimman nopeasti mennä töihin, jos hän ei itse sitä halua.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä laeiksi lääkelain 57 b ja 102 §:n ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 22 ja 23 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 30/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.29 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen ehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia, lääkelakia ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä annettua lakia.

Lääkekorvaussäästöjä pyritään saamaan 134 miljoonaa lisää. Lääkekorvaussäästöt ehdotetaan toteutettaviksi keinoin, joilla edistettäisiin lääkeyritysten välistä hintakilpailua, vähennettäisiin lääkejätettä ja edistettäisiin rationaalista lääkehoitoa. Muun muassa näihin ehdotuksiin liittyy paljon kannatettavaa ja hyvää. Mutta niin kuin moniin muihinkin halli-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

tuksen esityksiin, tähänkin liittyy myös isoa isoa miinusmerkkiä eli nimenomaan esityksessä tarkistettaisiin erityiskorvattavuusjärjestelmää.

Lääkekorvauksista on leikattu jo moneen otteeseen kuluvalle hallituskaudella. Lääkemenojen omavastuuosuuksien kasvattaminen on suora leikkaus iäkkäämpien ihmisten jo ennestään heikkoon toimeentuloon, ja tässä esityksessä erityisen huolestuttavaa on se, että erityiskorvausjärjestelmää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että diabeteslääkkeistä kaikki muut kuin insuliinivalmisteet esitetään siirrettäväksi alempaan erityiskorvattavuusluokkaan. Tälle toimenpiteelle on vaihtoehtoisia toimenpiteitä, muun muassa laatia terveysperusteisia veroja kuten sokerivero ja alkoholivero, niin kuin kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetissa on esitetty. Ja nimenomaan diabeteslääkkeiden erityiskorvattavuuteen puutumisen vuoksi ehdotan, että tämän ehdotuksen 1. lakiehdotus hylätään.

Minkä takia näin? Diabetes on aivan erityislaatuinen sairaus. Se on oikeastaan ryhmä aineenvaihduntasairauksia, ja jos ajattelemme, että kaikkiin diabetestyypeihin liittyy alttius erilaisille lisäsairauksille, niin nimenomaan nämä lisäsairaudet ovat hankalampia ja huomattavasti enemmän normaalielämää haittaavia kuin diabetes yksinään. Hyvä diabeteksen hoito estää lisäsairauksia, ja siten diabeteksen hoito on kaiken kaikkiaan erittäin tärkeää.

Kakkostyypin diabetes on todettu olevan noin 300 000 suomalaisella, mutta lisäksi arvioidaan, että noin 150 000 sairastaa tyypin 2 diabetesta tietämättään. Keski-ikäisestä väestöstä noin 15 prosentilla on diabetes ja noin 35 prosentilla on jonkinasteinen sokeriaineenvaihdunnan häiriö. Raskausdiabetesta todetaan noin 12 prosentilla, ja sen pitäisi olla erittäin hälyttävä merkki kaiken kaikkiaan.

Näitä vakavia lisäsairauksia, joita diabetes tekee jo pikkuhiljaa ennen kuin asiakas tai potilas, kansalainen tietää koko diabetessairaudestaan, ovat muun muassa silmiin, munuaisiin ja hermostoon sekä sydän- ja verisuonipuolelle aiheutuvat muut pitkäaikaiset, peruuntumattomat muutokset. Myös masennuksen taustalta se löytyy usein. Nämä heikentävät työkykyä ja johtavat ennenaikaiseen kuolemaan useissa tapauksissa. Inhimillisen kärsimyksen tuottamisen lisäksi ne moninkertaistavat diabeteksen hoidon kustannukset.

Kaiken kaikkiaan diabeteslääkkeiden säästöissä muhii aikapommi. Tyypillisessä diabetessä potilas maksaa tällä hetkellä 13,5 euroa 3 kuukauden lääkityksestä. Ensi vuodesta lähtien potilaan kustannus olisi 10-kertainen eli noin 187 euroa. Säästöt eivät todellisuudessa tule olemaan säästöjä. Tyypin 2 diabetes on sairaus, joka riittämättömästi hoidettuna johtaa vakaviin elinvaurioihin ja lisäsairauksiin. Niiden hoitaminen on yhteiskunnalle paljon paljon kalliimpaa kuin lääkkeiden korvaaminen sairastuneille. Pääosa diabeteksen sairaanhoidon kustannuksista aiheutuu nimenomaan lisäsairauksien hoidosta. On arvioitu, että se summa on noin 800 miljoonaa euroa vuodessa.

Helppokäyttöisten diabeteslääkkeiden sijaan joudutaan pienituloisten kohdalla siirtymään insuliiniin, ja muun muassa hoidonohjaukseen tarvittavat kustannukset lisääntyvät. Eriarvoisuus kaiken kaikkiaan lisääntyy. On esitetty, että heikennys kohdistuu kipeimmin noin 155 000 ikääntyneeseen tyypin 2 diabeetikkoon, ja diabeteslääkkeitä, muita kuin insuliinia, käyttävistä yli kaksi kolmasosaa on yli 65-vuotiaita.

Merkittäviä kustannusratkaisuja voidaan saada aikaan rationaalisella lääkehoidolla, lääkehukan minimoimisella ja rinnakkaisvalmisteiden sekä biosimilaarien hintoja alentavan kilpailun kautta. Lisäksi tulee tutkia lääkkeiden toimitusjärjestelmää ja sitä, millainen markkinarakenne parhaiten edistää pitkäaikaissairaiden hyvinvointia.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Mutta tässäkin, niin kansalaisten, potilaiden hoidossa kuin kustannusten vähentämisessä, ennaltaehkäisy on kaikista tärkeintä. Tämä terveyden ja hyvinvoinnin tehokas edistäminen on aloitettava jo elämän ensimmäisiltä millimetreiltä ja sitä on jatkettava läpi elämän. Ylipainon vähentämiseen, liikunnan lisäämiseen ja niin edelleen tulee paljon tehokkaammin keskittyä, ja siinä rinnalla tarvittaessa tietysti kaikkien saatavilla tulee olla myös tarpeellinen hoito. Ei ole oikein, että ikäihmiset joutuvat miettimään, onko heillä varaa ruokaan vai käyttävätkö he euronsa lääkkeisiin. Valitettavasti jo tänä päivänä monet joutuvat valitsemaan ja valitsevat tietysti sen ruoan.

On monia perusteita kaiken kaikkiaan, on tutkimuksia, jotka puoltavat sitä, mitä ehdotan, niin kuin jo tuossa aiemmin mainitsin, että tämän hallituksen ehdotuksen ensimmäinen laki hylätään.

16.37 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! On todella harmillista, että hallitus kohdistaa erilaisia leikkauksia ja säästöjä aina samoille väestöryhmille elikkä sairaille, ikääntyneille, työttömille, lapsiperheille ja niille ihmisille, jotka ovat monellakin tapaa riippuvaisia meidän yhteiskuntamme erilaisista tuista, puhumme me nyt sitten lääkekorvauksista, taloudellisesta tuesta tai palveluista.

Nyt hallitus esittää muutoksia sairausvakuutuslakiin, lääkelakiin ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin saavuttaakseen hallitusohjelmaan kirjatun säästötavoitteen lääkekorvausjärjestelmään. Säästöt ehdotetaan toteutettaviksi keinoin, joilla edistettäisiin lääkeyritysten välistä hintakilpailua, vähennettäisiin lääkejätettä, edistettäisiin rationaalista lääkehoitoa sekä tarkistetaan erityiskorvausjärjestelmää. Näiltä osin tämä esitys on monellakin tapaa kannatettava. On hyvä, että lääkejätteeseen lähdetään kiinnittämään huomiota ja siihen myös puututaan. On myös ehdottoman tärkeää, ehkä se kaikkein tärkein asia, että edistetään rationaalista lääkehoitoa, joka on hyödyksi niin potilaalle kuin myös meidän yhteiskunnalle. Esitykset ovat siltä osin pääsääntöisesti hyväksyttäviä, mutta diabeteksen hoitoon liittyen hallituksen esitys ei ole meidän mielestämme millään tavalla perusteltua.

Ensinnäkin diabetes on vahvasti perinnöllinen sairaus. Diabetes on kokonaiskustannuksiltaan kaikkein kallein sairaus, jos sitä ei hoideta hyvin, sillä sen seurauksena voi olla, että ihminen sairastuu liitännäissairauksiin, joidenka kustannukset ovat moninkertaisia verrattuna pelkästään diabeteksen aiheuttamiin kustannuksiin. Tyypillisiä liitännäissairauksia ovat sepelvaltimotauti, silmänpohjan rappeuma, munuaissairaudet, jotka edellyttävät dialyysihoitoa, ääreisverenkiertosairaudet, jotka ovat aiheuttaneet muun muassa amputaatioita.

Diabetes on niin lasten kuin ikääntyneiden sairaus. Suurin osa heistä on kuitenkin yli 65-vuotiaita. Eniten tämä leikkaus koskettaa pienituloisia diabetesta sairastavia eläkkeensaa-jia. Esimerkiksi eilen minulle Lappeenrannassa eräs ikääntynyt rouva totesi, että hän on tällä hetkellä eläkkeellä, ja hänen lääkekustannukset ovat olleet diabeteksen osalta sellaisella tasolla, että hän on pystynyt hoitamaan diabetesta hyvin. Nyt nämä kustannukset nousevat hänen osaltaan kolmen kuukauden osalta noin 200 euroa, jonka seurauksena, hän totesi, hänen taloudellinen tilanteensa tulee aiheuttamaan sen, että hän ei tiedä, pystyykö hän huolehtimaan omasta diabeteshoidostaan. Siltä osin tämä leikkaus on hyvin, voisiko sanoa, eriarvoistava, ja tämä tulee aiheuttamaan monelle ikääntyneelle tai pienituloiselle diabetesta sairastavalle henkilölle monia ongelmia, ja siltä osin emme voi tukea tätä esitystä.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Me tiedämme, että hoitamaton diabetes aiheuttaa kustannuksia. Lääkekustannusten lisäksi se tulee aiheuttamaan lisää terveyspalvelukustannuksia. Hoitokustannukset kasvavat niin potilailla kuin myös yhteiskunnassakin. Mielestämme tässä ei ole todellisia perusteita saada niitä säästöjä, joita hallitus nyt tällä esityksellä hakee. Asiantuntijoidenkin mukaan tämä 20 miljoonan euron säästö voi aiheuttaa yhteiskunnalle moninkertaiset lisäkustannukset. Tästä syystä esitämme lausumaehdotusta, ja se perustuu nimenomaan siihen, että diabeteskorvattavuus päätetään asetuksessa.

Esitämme: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ei muuta valtioneuvoston asetusta erityiskorvattavista lääkkeistä siten, että diabeteslääkkeistä muut kuin insuliinivalmisteet siirretään 100 prosentin korvausluokasta 60 prosentin korvausluokkaan."

16.42 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Tanuksen vastalauseen 4 mukaista hylkäysesitystä.

Sitten täytyy vain yhtyä näihin edellisiin puhujiin ja ihmetellä sitä, miksi juuri tämä diabeteslääke, muu kuin insuliinivalmiste, on sitten haluttu siirtää tähän alempaan erityiskorvausluokkaan ja sillä tavalla kasvattaa lääkekustannuksia niitten henkilöitten osalta, joilla todellakin varmasti jo ennestäänkin on sen toimentulon kanssa niukkaa.

Näin sellaisen THL:n tutkimuksen, jossa oli osoitettu, että nämä vakavat diabeteksen komplikaatiot, esimerkiksi amputaatioon johtavat komplikaatiot, ovat nimenomaan näitten alimpien tulodesiilien ihmisten hoitamattoman diabeteksen seurausta. Siinä mielessä tämä erityisesti tuntuu julmalta. Elikkä siis ihminen, joka taistelee toimeentulonsa kanssa, sitten joutuu miettimään, ostaako ruokaa vai ostaako lääkettä, ja jättää sen lääkkeen ostamatta, jolloinka nämä kaikkein vakavimmat komplikaatiot kohdistuvat sitten nimenomaan ikään kuin tuloluokan mukaisesti. Minun mielestäni tässä asiassa pitäisi todella miettiä sitä, että köyhimmistä köyhimpiinkö on tarkoitus nämä vakavat oireet ja hoitamattomuus siten kohdentaa.

Sillä tavoin, niin kuin tuossa edustaja Tanus jo totesi, tämä on myöskin osa kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjettia, eli me haluamme ehdottomasti palauttaa tämän korvauksen. Jos katsoo taas sitä valtionalouden kokonaisuutta, budjetin kokonaisuutta, niin tämä on aika käsittämätön leikkaus, ja sitten toisaalta aivan samalla tavalla kuin viime vuonna, kun puhuttiin näistä keliaakikkojen korvauksista, yhteen sairasyhmään kohdistuva.

Todellakaan emme näitä voi hyväksyä, ja siinä mielessä tämä vastalause sitten on hylkäävä tämän ensimmäisen lakiesityksen kohdalta.

16.44 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen politiikka on epäsosiaalista ja epäinhimillistä. Finanssikriisin ja matalan kasvun seuraukset maksatetaan paljon lääkkeitä käyttävillä monisairailta ihmisillä, jotka usein ovat myös pienituloisimpia ihmisiä.

Tässä valiokunnan mietinnössä hyväksytään hallituspuolueiden kannattamana valtion talousarvioesitykseen sisältyvä 134 miljoonan euron säästötavoite lääkekorvauksista, josta valtionosuus on 60 miljoonaa euroa. Tämä säästötoimenpide on jatkumoa vuoden 2016 alussa toteutetuille 25 miljoonan euron lääkekorvaussäästöille, jolloin otettiin käyttöön muun muassa kokonaan uusi 50 euron alkuomavastuu lääkekuluissa.

Vuoden 2017 leikkaukset ovat koitumassa erityisesti diabeetikkojen maksettaviksi. Lääkekorvauksiin tehtäviä leikkauksia ei voi pitää sosiaali- ja terveyspoliittisesti oikeudenmukaisina. Rankimmin maksujen omavastuiden korotus on iskenyt niihin, joilla on pienet tu-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

lot ja paljon terveysongelmia. Terveystenhuollon korvauksia on leikattu viime vuosina useasti, ja kokonaisuudessaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ovat kolminkertaistuneet vuodesta 1990, jo ennen viimeisimpiä leikkauksia.

Nämä tehdyt leikkaukset vaarantavat tarkoituksenmukaisen hoidon saannin ja kansanterveyden kehityksen. Vain muutamissa EU-maissa asiakkaan maksama osuus terveydenhuollon menoista on suurempi kuin Suomessa. Jo tälläkin hetkellä pienituloiset tinkivät välttämättömistä lääkkeistä ja tarpeenmukaisesta hoidosta. Sopiikin kysyä, hoidetaanko jatkossa Suomessa potilasta hänelle parhaiten sopivalla lääkkeellä vai sillä lääkkeellä, mihin hänellä on varaa.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylätään vastalauseen 2 mukaisesti.

16.46 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Pekosen esittämää hylkäysesitystä.

Pidän näitä hallituksen lääkesäästöjä hyvin harmillisina. Diabetesliiton iäkkäille diabeetikoille tekemän kyselyn mukaan useat diabeetikot joutuvat jo nyt tinkimään lääkkeidensä määrästä, ruoasta tai lämmityksestä lääkkeiden hinnan takia. Itse asiassa pari viikkoa sitten ilmestyi Kuluttajaliiton tekemä selvitys, jossa todettiin, että näistä hallituksen säästöistä ja leikkauksista kaikkein kipeimmin pienituloisiin, paljon sairastaviin osuvat nimenomaan lääkekorvausten heikentäminen samoin kuin itse asiassa käyntimaksujen nostaminen terveyskeskuksissa ja matkakustannusten omavastuun kasvattaminen. Nämä tosiaan osuvat kaikki samoihin väestöryhmiin.

Vuonna 2016 toteutetut säästöt sattuvat kaikkein kipeimmin nimenomaan sairaisiin pienituloisiin. Lääkekorvauksista leikattiin 22,5 miljoonaa euroa ja potilaiden matkakorvauksista 11 miljoonaa euroa. Käyttöön otettiin lääkkeiden 50 euron omavastuu ja ylemmän erityiskorvausluokan omavastuu sekä lääkekaton ylittämisen jälkeistä omavastuuta korotettiin ja potilaiden matkakustannusten omavastuuta nostettiin 16 eurosta 25 euroon. Ja nämä kaikki tosiaan kohdistuvat aika lailla samaan väestöryhmään. Kelan mukaan lääkeomavastuu nousi useammin pieni- kuin suurituloisilla ja kaikkein pienituloisimpien joukossa oli eniten niitä, joiden maksuosuus nousi jopa 100–200 euroa vuodessa. Matkakorvausten leikkaukset kohdistuivat erityisesti iäkkäille harvaan asuttujen alueiden asukkaille.

Vihreä eduskuntaryhmä on etsinyt omassa vaihtoehtobudjetissaan vaihtoehtoja näillekin säästöille. Me emme halua tehdä sellaisia säästöjä, jotka kohdistuvat epäoikeudenmukaisella tavalla yhteiskunnan heikompisiin ja jotka kasvattavat terveyseroja.

Me olemme ehdottaneet, että potilaiden maksutaakan kasvattamisen sijaan tulisi hakea säästöjä apteekkijärjestelmän kokonaisuudistuksesta. Suomessa lääkkeiden tukkuhinnat ovat Euroopan alhaisimpia, mutta kuluttajahinnat ovat korkeimpien joukossa. Toisin sanoen nykyjärjestelmässä kuluttaja maksaa lääkkeitään liikaa ja samalla apteekkarit hyötyvät kohtuuttomasti. Nykyisessä järjestelmässä viranomainen päättää, kuinka monta apteekkia alueella saa olla, millä hinnalla lääkkeitä myydään ja keitä ovat alueella toimivat apteekkarit. Kaikki tiukat kriteerit täyttävät hakijat eivät saa perustaa apteekkia, eivätkä apteekit kilpaile keskenään hinnoilla. Tämä nostaa väistämättä kustannuksia ja heikentää lääkkeiden saatavuutta. Kilpailurajoitukset estävät koko lääkejakelun tehostamista ja merkittävien kustannussäästöjen saamista.

Tämän vuoksi me vihreät olemme esittäneet, että apteekkien määräsaantelyä tulisi selvittää ja tulisi selvittää siirtymistä kattohintoihin, mikä todennäköisesti laskisi lääkkeiden

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

hintoja Suomessa. Tämä muutos tarkoittaisi, että apteekit kilpailisivat siis keskenään sekä hinnalla, laadulla että sijoittumisella. Ja mikä tärkeintä, tämä apteekkijärjestelmän uudistus voisi tuoda kaivatut säästöt, ja se tarkoittaisi, että korotukset potilaiden maksuosuuksiin ja muut lääkesäästöt voitaisiin perua.

16.51 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Diabeteslääkkeiden — ei onneksi koske insuliinia — korvaustason alentamista perustellaan sillä, että korvattavuus näin olisi samalla tasolla kuin muun muassa sydän- ja verisuonisairauksissa. Tätä korvaustason alentamista ei kuitenkaan voi kannattaa, sillä lääkekorvauksiin on aiemmin kohdistunut niin paljon leikkauksia, että ne ovat jo nyt merkittävästi nostaneet asiakkaan omavastuuta. Käytännössä myöskin tämä leikkaus tulee kohdentumaan ikäihmisiin, sillä muun muassa Suomen Diabetesliiton mukaan yli 65-vuotiaiden osuus muista kuin insuliinia käyttävistä diabeetikoista on yli puolet ja noin kolmasosa on yli 75-vuotiaita, eli leikkaus kohdistuisi näin ollen monisairaisiin iäkkäisiin ja vähävaraisiin ihmisiin erityisesti.

Lisäsairaudet kasautuvat jo tällä hetkellä alimpiin tuloluokkiin, ja tämä esitys tulee entisestään lisäämään sosioekonomisia terveyseroja. Kun ajatellaan, että näitä vältettävissä olevia lisäsairauksia pitäisi pystyä ehkäisemään, sillä muuten tämä tulee huomattavasti kalliimmaksi sekä yksilölle että yhteiskunnalle, ja kun otetaan huomioon hallituksen muu säästöpolitiikka, joka kohdistaa useat leikkaukset perusetuuksiin ja pienituloisimpien ihmisten toimeentuloon, niin emme voi pitää järkevänä asiakkaiden maksuosuuksien kasvatamista.

Asiantuntijakuulemisissa on myös monesti tullut esille tarve arvioida tuota korvausjärjestelmää ja sairauksien ryhmittelyä kokonaisuutena, ja olisikin oikeudenmukaisempaa, että tämän nyt tehtävän diabeteslääkkeiden korvattavuuden heikentämisen sijaan kaikkien sairauksien lääkehoidon korvattavuus arvioitaisiin samanaikaisesti ja yhtäläisin perustein. Niin kuin tiedetään, ministeri onkin asettanut virkamiestyöryhmän selvittämään lääkekorvausjärjestelmän kehittämistarpeita, ja senkin takia ollaan sitä mieltä, että näiden diabetespotilaiden tilannetta ei pitäisi nyt heikentää vaan odottaa ensiksi tämän selvityksen valmistumista ja vasta sitten sen pohjalta tehdä tarpeelliset esitykset.

16.53 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Kakkostyypin diabetes on todellakin vakava ja salakavala sairaus, koska tätä kakkostyypin diabetesta sairastaa noin puoli miljoonaa ihmistä ja sellainen 300 000 on tämän hoidon piirissä. Eli meillä tuolla kadulla kulkee noin 150 000 kansalaista, jotka eivät tiedä edes sairastavansa tätä, ja kuitenkin sairaus tekee koko ajan tuhojaan. Tyypillisimmillään tähän sairastutaan noin 40 vuoden iässä, tänä päivänä alkaa olla yleistä jo nuoremmissakin ikäluokissa, mutta tämä on ikääntyneiden sairaus ensisijaisesti. Tähän on myös hyvin vahva periytymisriski, koska jos toinen vanhemmista sairastaa kakkostyypin diabetesta, niin silloin on 40 prosentin riski sairastua siihen, ja jos molemmat vanhemmat sairastavat, niin riski kasvaa jo 70 prosenttiin.

Varsinkin ikääntyneiden kohdalla sairauteen liittyy myös liitännäissairauksia, ja tästä syystä se lääkelasku ja tämä korvauskysymys on erityisen tärkeä vanhoille ihmisille. Eli tällä lisätään vielä sitä taloudellista taakkaa, ja voi olla, että sitten nipistetään tällaisesta lääkkeestä, jolla ne vaikutukset eivät heti näy tässä ja nyt siinä elämässä, ja on helppo ajatella, että no, tuosta lääkkeestä sitten säästetäänkin, eikä sitä oteta.

Täällä ministeri puhui myös vähän siihen tyyliin, että elämäntapoja muuttamalla tämä sairaus nyt sitten muutetaan. No, kyllähän me tiedämme, että tähän on yhteydessä ruoka-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

valio ja liikunta. Mutta jos me ajattelemme vanhoja ihmisiä, joilla voi olla nivelrikko ja liikuntakyky heikentynyt, niin hänen ylipainonsa voikin johtua siitä, että hän ei enää sillä tavalla pysty liikkumaan. Tämä liikunta ja terveyttä edistävä toiminta on toki tärkeä tässä ohessa, mutta on myös niin, että kaikilla se ei enää sillä tavalla onnistu, vaikka mitä tehtäisiin, ja silloin tämä lääkitys on ainoa keino estää näitä liitännäissairauksia ja sitä, että tulee todella vakavia komplikaatioita.

16.55 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Haatainen hyvin nosti esiin, kuinka todella myös kakkostyypin diabetes on voimakkaasti perinnöllinen eikä sitä aina pystytä ehkäisemään elintavoilla. Semmoinen ajatus on todella virheellinen, että aina elintavat voisivat edesauttaa, ettei tautia tulisi. Mutta se, minkä halusin nostaa tässä vielä esiin, on, että Diabetesliittohan teki kyselyn ja tälläkään hetkellä kaikkien iäkkäiden rahat eivät riitä lääkkeisiin. Puolet näistä vastanneista on jo nyt joutunut tinkimään muista menoista, esimerkiksi ruuasta, tai toisaalta säästökeinona on ollut lääkkeiden käytön vähentäminen. Tuleekin mietintään, mikäli esitetty leikkaus toteutuu, tulotko ratkaisevat, onko diabeteksen optimaalinen hoito mahdollista. Tällä tavallahan Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa ei saisi olla. Lisäsairaudet kasaantuvat jo nyt alimpiin tuloluokkiin. Jos ajatellaan, että erityiskorvattavuudessa ylempään erityiskorvattavuusluokkaan kuuluu nyt 34 sairautta, niin vain yhdeltä potilasryhmältä leikattaisiin, muiden 33 sairauden korvausperusteita ei lainkaan päivitetty.

Niin kuin puhuimme, niin elintavat kaiken kaikkiaan eivät ole peruste laskea diabeteslääkkeiden korvattavuutta. Meillä lainsäädäntö sanoo, että erityiskorvattavuus määritellään sairauden vaikeuden ja sen hoidossa tarvittavan lääkkeen välttämättömyyden perusteella eikä elintapojen perusteella. Niin kuin on tullut keskustelussa esiin, niin on hyvin paljon perusteluita, minkä takia tämä lakiehdotus, ensimmäinen laki, tulee hylätä, niin kuin vastalauseessani 4 esitin.

16.57 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kakkostyypin diabetes on sairaus, joka riittämättömästi hoidettuna johtaa vakaviin elinvaurioihin ja lisäsairauksiin, joiden hoitaminen on yhteiskunnalle paljon kalliimpaa kuin lääkkeiden korvaaminen sairastuneille. Tälle leikkaukselle ei siis ole minkäänlaisia terveystaloudellisia eikä kansantaloudellisia perusteita. Tämä esitys on myös terveyseroja ja epätasa-arvoa lisäävä, sillä tästä kärsivät kaikkein eniten pienituloiset ikäihmiset, kakkostyypin diabetes on nimittäin kaikkein yleisintä juuri tässä väestöryhmässä.

Lisäksi on erittäin epäoikeudenmukaista se, että yhdellä potilasryhmällä aiotaan maksattaa suuri osa lääkekorvauksiin kohdistuvista säästöistä. Miksi juuri tällä potilasryhmällä? Leikkaus vaarantaa kakkostyypin diabeteksen hoidossa saavutetut hyvät hoitotulokset, ja se vaarantaa myöskin potilasturvallisuuden, sillä näiden leikkausten jälkeen yhä suuremmalla osalla potilaista ei ole varaa toteuttaa asianmukaista lääkehoitoa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 10/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.58 **Sari Tanus kd:** Herra puhemies! Edustaja Laukkanen on esittänyt ja toivoo seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta tehdään arvio siitä, onko työsopimuslain ja merityösopimuslain muuttaminen siten, että pitkäaikaistyöttömän voi palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman erityistä perustellun syyn vaatimusta, parantanut tosiasiallisesti pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksia. Mikäli lakimuutos ei ole parantanut pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksia eikä tällaista muutosta ole perustellusta syystä syytä arvioida jatkossa tapahtuvan, tulee lain voimassaolon tarve arvioida uudestaan."

Näin kun olemme ajatelleet tätä hallituksen esitystä sekä työnantajien että työntekijöiden näkökulmasta ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien näkökulmasta, niin katsomme, että tällainen arvio olisi todella syytä tehdä, joten kannatan Laukkasen alun perin tekemää ehdotusta. — Kiitos.

17.00 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Aluksi kannatan edustaja Tanuksen esittämää lausumaesitystä, joka on myöskin jaettu teille sinne pöydille.

Tuossa viime viikon keskustelussa, ensimmäisessä käsittelyssä, toin vähän esille sitä, miten kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä suhtautuu tähän esitykseen kaiken kaikkiaan. Tämähän on osa näitä kiky-sopimuksen, voisiko sanoa, paketteja, ja siinä mielessä, kun kannatamme kyllä sitä kiky-sopimusta sinällensä, niin kyllä me tätäkin kannatamme, mutta emme tätä pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksia koskevaa kohtaa, jossa tämä perusteettomien määräaikaisten työsopimusten käyttäminen mahdollistetaan. Me ymmärrämme sen, että on äärimmäisen tärkeää, että keinolla millä tahansa ja keinolla millä hyvänsä me yritämme löytää pitkäaikaistyöttömille niitä työllistymismahdollisuuksia, mutta valiokunnassa oli esitetty epäilyjä, onko tämä se paras mahdollinen keino, plus sitten toki aina maailmassa on niitä ihmisiä, jotka pyrkivät käyttämään myöskin tämän tyyppisiä tilanteita hyväksensä, ja emme halua, että sitten kuitenkin tällaista mahdollisuutta oltaisiin avaamassa. Haluamme katsoa tämän tilanteen, ja siitä johtuen sitten esitämme todellakin tässä lausumassa, että tätä asiaa on syytä tarkastella esimerkiksi vuoden kuluttua ja katsoa sitten, onko todellisuudessa tapahtunut näin, että näitten henkilöitten työllistyminen olisi parantunut.

Tässä on sisällä myöskin tämä koeajan pidentäminen. Se on kristillisdemokraattien vaaliohjelman mukaista, myöskin me olemme kannattaneet sitä. Investointi työntekijään on

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

yrityksen tärkein investointi, ja siinä mielessä on varmasti erittäin tärkeää, että tämä koeaika on sellainen, että niin työnantaja kuin työntekijä pääsee tätä asiaa sitten pohtimaan.

Sitten tämä takaisinottovelvollisuus oli asia, josta ryhmässä kyllä keskustelimme, mutta tässä kokonaisuudessa katsomme, että tämä on hyväksyttävissä tämän kokonaisuuden sisällä, ja siinä mielessä tätä esitystä (Puhemies koputtaa) muutoin kannatamme

17.02 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että rupeaa menemään tässä salissa hieman sekaisin se, mitkä olivat kilpailukyylakeja työelämään liittyvästä lainsäädännöstä ja mitkä ovat sen ulkopuolelta tulleita, ja korjaisin vain sen verran, että tämä ei ollut kilpailukypäketissa vaan kyllä tämä on ihan hallituksen omia tekosia — tosin kolmikantaisesti valmisteltu, mutta ei yksimielisesti hyväksytty.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Essayah.

17.02 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Kiitoksia, edustaja Filatov, tästä korjauksesta, mutta todellakin tämä on siis kolmikantaisesti valmisteltu, ja ymmärsin niin, että tässä nimenomaan oli näitä tiettyjä kohtia, joista käytiin kyllä sitten keskustelua sen suhteen, että tämä kuitenkin on osana näitä työllistämistoimenpiteitä ja tätä työmarkkinoitten kokonaisratkaisua. Ymmärsin niin, että tähän liittyivät myöskin nämä viime viikolla ensimmäisessä käsittelyssä olleet sosiaalidemokraattien pykälämuutosesitykset, jotka eivät sinällensä lähteneet kumoamaan tätä varsinaista esitystä mutta olivat sen suuntaisia, että näissä näitä siirtymäaikoja oli haluttu pidentää — jos oikein ymmärsin sen viimeviikkoisen keskustelun.

17.03 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Esitän hallituksen ehdottamat lakimuutokset hylättäväksi vastalauseen 2 mukaisesti.

Tämän paketin takana on pitkälti ideologinen oletus siitä, että työsuhteturvan heikentäminen automaattisesti toimisi yritysten ja työnantajien eduksi. Näinhän ei suinkaan ole, niin kuin jokainen työmarkkinoihin enemmän perehtynyt ihminen ymmärtää. Työsuhteturva ensinnäkään ei ole Suomessa kansainvälisesti vertaillen sillä tavoin kiistattomasti erityisen tiukka, että meidän tulisi olla tältä osin huolissamme jostakin kansainvälisestä kilpailukyystä.

Toisaalta tiedetään, että työn ehtojen heikentäminen vähentää työntekijöiden sitoutuneisuutta, mikä on suoraan yritykselle tehokkuusriski.

Kolmanneksi tämä esitys on syntynyt erilaisten neuvottelujen ja kompromissien seurauksena sellaisessa muodossa, joka ei yksiselitteisesti tue myöskään työnantajapuolen etuja ja joka missään tapauksessa ei tue työntekijäpuolen etuja työmarkkinoilla.

Tässä on kolme keskeistä uudista ja joitakin pienempiä muutosesityksiä. Näistä ensimmäinen on koeajan pidentäminen 4:stä 6 kuukauteen, joka siis on tällä hetkellä virkamiehille normaali koeaika, mutta muualla on tosiaan se 4 kuukautta riittänyt. Tällaiseen muutokseen mennään siis tilanteessa, jossa työsuhteiden odotettavissa oleva elinkaari tulee lyhenemään lähitulevaisuudessa ja työmarkkinoilla pyritään pikemminkin varautumaan jatkuvasti työsuhteesta toiseen liikkuviin toimijoihin. Maailmassa, jossa työsuhteiden oletettiin olevan pitkiä, jopa elinikäisiä, 4 kuukautta riitti. On käsittämätöntä, että maailmassa, jossa odotetaan työsuhteiden jäävän keskimäärin ehkä muutamaan vuoteen, niin kuin mo-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

nissa meitä ehkä tässä suhteessa edelle menneissä maissa on käynyt, 4 kuukautta onkin liian lyhyt aika.

Toinen keskeinen ongelma, joka liittyy tähän koeajan pidentämiseen 6 kuukauteen, on se, että siihen liittyy lisäoptio työnantajalle pidentää koeaikaa entisestään silloin, jos esimerkiksi perhevapaiden takia henkilö on ollut paljon poissa töistä koeajan kuluessa. Perinteisesti meillä on ajateltu, että koeaika on aika, jolloin sekä työnantaja että työntekijä pysyvät tunnustelemaan sitä työsuhdetta ja arvioimaan tilannetta, onko tämä nyt semmoinen sopimus, joka on molempien kannalta edullinen. Nyt kun tämä pidentämisoptio määritellään yksiselitteisesti työnantajalle mutta ei työntekijäosapuolelle, tullaan sellaiseen tilanteeseen, jossa koko koeaika määrittyy eri tavoin. Koko koeaika tulkitaan eri tavoin kuin se on tähän asti ollut työoikeudessa tapana tulkita. Vaikka käytännössä tämän merkitys jää ehkä pieneksi, niin periaatteellisella tasolla kyseessä on aika iso paradigman muutos.

No, toinen uudistus tähän esitykseen liittyen on perusteettoman tai ilman perusteita solmittavan määräaikaisen työsopimuksen salliminen pitkäaikaistyöttömille. Minun on vaikea nähdä, millä lailla tämä jotenkin lisäisi työntekijän vapausasteita, kun jo nyt nykytilanteessa on mahdollista solmia määräaikaisia työsopimuksia ilman erillisiä perusteita silloin, kun se tapahtuu työntekijän aloitteesta.

Toisaalta meidän asiantuntijakuulemisessamme valiokunnassa, vaikka asiaa kysyin kaikissa kokouksissa, ei yksikään asiantuntijoista pystynyt kuvaamaan sellaista konkreettista tilannetta, jossa työnantajan, jolla on joitakin duubioita pitkään työttömänä olleen työntekijän työkyvystä tai sopivuudesta tehtävään, kannattaisi mieluummin käyttää määräaikaisesta sopimusta eikä esimerkiksi koeaikaa ja siihen liittyvää toistaiseksi voimassa olevaa sopimusta. Nimittäin määräaikaisen sopimuksen kuluessa irtisanominen on huomattavasti vaikeampaa kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen alla. Myöskään työnantajapuoli ei pystynyt kuvaamaan yhtään sellaista tilannetta, jossa he olisivat hyötäneet tästä lakiesityksestä.

Kolmas keskeinen uudistus tässä on takaisinottovelvoitteen heikentäminen, lyhentäminen. Tähän liittyy asiantuntijoiden mukaan tietysti työntekijöille työsuhdeturvan heikkeneminen mutta myös työnantajille eräänlainen miina. Nimittäin taloudelliset ja tuotannolliset syyt irtisanomisen perusteena eivät muuta tämän myötä statustaan. Mikäli työnantaja nyt sitten takaisinottovelvoitteen lyhentyessä päättääkin palkata jonkun toisen henkilön siihen työhön, jota aikaisemmin tämä irtisanottu on tehnyt, kovin nopeasti, niin se voi toimia todisteena laittomalle irtisanomiselle silleen, että taloudelliset ja tuotannolliset syyt eivät ole asianmukaisesti toteutuneet irtisanomisen yhteydessä, kerran töitä näyttää selvästi aika pian uudestaan löytyvän.

Näistä syistä en pidä tätä kenenkään kannalta tässä yhteiskunnassa järkevänä tai kannattavana lakipaketina, enkä näe mitään syytä, minkä takia meidän tulisi säätää kokonaisuudessaan huonoja lakeja.

17.10 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on siis kolme keskeistä esitystä. Ensinnäkin esitetään koeajan pidentämistä, toiseksi esitetään pitkäaikaistyöttömän palkkaamisen mahdollistamista määräaikaiseen työsuhteeseen enintään vuodeksi ilman, että työnantajalla on määräaikaisuuteen perusteltua syytä. Kolmanneksi ehdotetaan työnantajan takaisinottovelvollisuuden kestoajan lyhentämistä.

Kaksi ensimmäistä ehdotusta olisivat hyväksyttävissä, vaikka nämä lait olisi kannattanut tehdä määräaikaisena, sillä mitään vaikuttavaa näyttöä näiden kahden lakiesityksen

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

hyödyistä ei ole, ja siksi määräaikainen laki olisi ollut perusteltua. Mutta tätä ehdotusta takaisinottovelvollisuuden heikentämisestä on sitä vastoin hyvin vaikea ymmärtää ja hyvin vaikea hyväksyä, sillä se ei paranna työllisyyttä mutta käytännössä mitätöi takaisinottovelvollisuuden merkityksen. Esitys heikentää huomattavasti irtisanomissuojaa, ja irtisanomissuoja on Suomessa muutenkin heikkoa verrattuna esimerkiksi useisiin Euroopan maihin. Erityisen suuri riski on, että ikääntyvien työntekijöiden työttömyys tulee kasvamaan, kun nyt tehdään työnantajalle helpommaksi korvata kokenut työntekijä pienempipalkkaisella nuorella tai uudella työntekijällä. Vähintä, mitä tässä tilanteessa voi tehdä, on hyväksyä vastalauseen 1 mukainen lausumaehdotus, jossa eduskuntaa edellytetään seuraamaan tarkoin lakiesityksen vaikutuksia ja tekemään sen perusteella tarvittavat muutokset lainsäädäntöön. Esitänkin tämän lausumaehdotuksen hyväksymistä.

17.12 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen tekemää lausumaesitystä. Tästä lakipaketista voi sanoa, että siinä on yksi asia, jota kannattamme, yksi asia, jota siedämme, ja yksi asia, jota vastustamme.

Kannattamme sitä, että määräaikaisten työsuhteiden solmimisen pelisääntöjä helpotetaan nimenomaan pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Kansainväliset tutkimukset osoittavat, että jos määräaikaissuhteita helpotetaan kaikkien työntekijöiden kohdalla, mikä oli itse asiassa hallituksen alkuperäinen tavoite, niin silloin käy niin, että saattaa tulla pieni ikään kuin kuherruskuukausi, jossa työllisyys vähän lisääntyy, mutta sitten pidemmällä aikavälillä nuo määräaikaiset vain korvaavat vakituisia työsuhteita ja sinänsä työllisyyshyötyä tästä ei tule. Tämä näkyi monessa kansainvälisessä selvityksessä. On tietenkin totta, että kaikki maat ovat erilaisia työlainsäädännöltänsä eikä koskaan voi verrata sitä tutkimusta, mitä yhdessä maassa on tehty, suoraan toiseen, mutta aika monessa maassa, hyvinkin lähellä suomalaista järjestelmää olevissa, tulokset olivat negatiivisia tai neutraaleja työllisyyden näkökulmasta. Mutta kun tätä on nyt supistettu siihen, että kyse on vain pitkäaikaistyöttömistä, niin itse asiassa koko tarkoitus muuttuu. Silloin on kyse siitä, että pyritään työllistämään nimenomaan pitkäaikaistyöttömiä ja helpottamaan heidän tilannettansa työmarkkinoilla, ei välttämättä pyritä siihen, että kokonaistyöllisyysaste paranisi. Tätä olemme itsekin esittäneet, ja erityisesti sen vuoksi, että meillä vaikkapa järjestökentässä palkkatuella työllistetään paljon pitkäaikaistyöttömiä — ja usein siihen samaan tehtävään peräkkäin eri pitkäaikaistyöttömiä. Tämä itse asiassa on työsopimuslain määräaikaissuhteiden noston mukaan hieman ongelmallista, ja tämä säännös nyt helpottaa tätä tilannetta ja varmasti myös järjestöjen palkkatuella työllistämistä lainsäädännön näkökulmasta.

Toinen asia on se, että hallitus on leikannut näitä palkkatukirahoja niin paljon, että... (Puhemies koputtaa)

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puhuja voi jatkaa puhujapöytästä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa puhemies! Toinen ongelma on se, että kun hallitus on leikannut niin paljon näitä palkkatukirahoja, niin sitä kautta tuo työllistyminen vaikeutuu. Koeajan pidennyksen, voi sanoa, sietäisimme, sen vuoksi että voi ajatella sen madaltavan rekrytointikynnystä ja sitä kautta suosivan ikään kuin sitä, että työnantaja uskaltaa kokeilla, pärjääkö hän uuden työntekijän kanssa, ja varsinkin, kun meillä virkasuhteissa ja työsuhteissa on erimittaiset koeajat, niin nyky maailmassa ehkä on perusteltua, että nämä ovat samassa. En sinänsä us-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

ko, että se kovin paljon työllisyyttä lisää, mutta jos se lisää sitä psykologista ilmapiiriä, jossa uskalletaan rekrytoida, niin hyöty sitä kautta voi olla jonkin verran positiivinen työllisyyteen.

Mutta tämä kolmas kohta, takaisinottovelvollisuusajan lyhentäminen. Hallitus itse omassa esityksessään sanoo, että tällä ei voida osoittaa olevan työllisyysvaikutuksia, ne ovat kysymysmerkki, ei suuntaan eikä toiseen. Itse ajattelen, että tämä saattaa jopa heikentää meidän työllisyyttämme. Miksi ajattelen näin? Syy on se, että irtisanomissuoja on aina kokonaisuus. Jossakin maassa on pitkä irtisanomisaika, jossakin toisessa maassa on pitkä takaisinottovelvollisuus aika, jossakin kolmannessa maassa maksetaan rahaa siitä, että irtisanotaan työntekijöitä. Meillä Suomessa tuo turva on ollut enemmänkin tässä takaisinottovelvollisuudessa, ja ajatus on ollut se, että jos yritys joutuu taloudellisista ja tuotannollisista syistä irtisanomaan ihmisiä, niin mikäli tuo tilanne helpottuu, niin ensisijaisesti pitää palkata takaisin ne irtisanotut työntekijät. Ja me tiedämme, että monta kertaa taloudellisista ja tuotannollisista syistä irtisanottaessa irtisanotuksi tulevat ikääntyneemmät työntekijät, ne, joilla on ehkä vähän sairautta, ne, joilla on ehkä vähän enemmän muutosvastarintaa kuin joillakin toisilla työntekijöillä, tai ne, joilla on palkka jo noussut korkeaksi erilaisten ikälisäjärjestelmien kautta. Syitä on monia, mutta tiedämme, että irtisanomiset kohdistuvat tiettytyyppiseen työvoimaan. Nyt sitten, jos vaikkapa vähän sairastava, tai ei välttämättä edes sairastava mutta ylipäätään ikääntynyt, työntekijä ei sitten pääsekään takaisin siihen vanhaan työpaikkaansa, kun suhdanteet paranevat ja yrityksellä menee paremmin, vaan hänet korvataan nuoremmalla, nätimällä ja halvemmalla työntekijällä, niin itse asiassa ikääntyneiden työllisyysaste uhkaa heiketä. Jos me katsomme pitkässä juoksussa sitä, että ikääntyneiden työllisyys Suomessa on parantunut 90-luvun laman jälkeen, niin se on pääosin tapahtunut sitä kautta, että ihmiset ovat säilyttäneet työpaikkansa, mutta joutuessaan työttömäksi heidän on yhä edelleen todella vaikea päästä takaisin työn syrjään kiinni. Jos katsotaan vaikka viimeisiä tilastoja siitä, miten koulutus toimii, niin yli 60-vuotiaan työntekijän kohdalla edes korkeakoulutus ei auta työllistymään, vaan koulutus inflatoituu, mitä pidemmälle mennään työurassa ja pyritään takaisin työelämään. Sen vuoksi tämä kolmas kohta saattaa olla jopa vaarallinen suomalaiselle työllisyydelle, ja sen vuoksi vastustamme sitä ja sen vuoksi varmastikin koko lakia.

17.17 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Pidemmittä puheita kannatan edustaja Kontulan tekemää hylkäysesitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 220/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Keskustelu

17.18 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Suomessa on paljon ongelmia rakentamisen laadussa. Kosteus- ja homeongelmista sairastuneita ihmisiä on yhä enemmän. Rakennusten energiatehokkuuden eteen on tehtävä edelleen sinnikkäästi töitä. Energiatehokkuutta nostamalla rakennuksen koko elinkaaren ajalta voimme sekä saavuttaa ilmastotavoitteita että säästää rahaa ja luonnonvaroja. Rakennusterveyden ja energiatehokkuuden ei tarvitse eivätkä ne saa olla vastakkain.

Arvoisa herra puhemies! Muun muassa edellä olevan perusteella tässä toisessa käsittelyssä teen tähän hallituksen maankäyttö- ja rakennuslakiin seuraavanlaisen, vastalauseen 1 mukaisen lausumaesityksen: "Eduskunta edellyttää, että Suomen rakennuskannan energiatehokkuusvaatimusten saavuttamista seurataan ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin, jos tavoitteet eivät täyty. Päästövähennystavoitteiden ja rakennuskannan energiatehokkuudelle asetettavien vaatimusten tulee vastata vaativuudeltaan toisiaan ja niiden on aidosti vähennettävä päästöjä rakennuksen koko elinkaaren ajalta."

17.19 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Taimelan tekemää lausumaesitystä.

Siihen keskusteluun, mitä eduskunta kävi tästä asiasta ensimmäisessä käsittelyssä, haluan vielä lisätä sen, että tämä käsite "nollaenergiarakentaminen" antaa hiukan väärän kuvan siitä, mitä hallituksen esitys tarkoittaa. Sehän ei itse asiassa asuntojen osalta tiukenna energiamääräystasoa nykyisestä, toimistorakennusten osalta hiukan. Pari viikkoa sitten Talotekniikka-lehdessä kaksi Aalto-yliopiston professoria ja yksi tutkija arvostelivat nimenomaan kunnianhimon puutteesta tätä hallituksen esitystä ja totesivat, että esimerkiksi Tanskassa vaatimustaso on jo nyt paljon tiukempi ja kuitenkin se ulkoilman lämpötila, johon sitten tätä rakennuksen energiankulutusta verrataan, on siinä tanskalaisessa laskentatavassa vain vähän yli 2 astetta lämpimämpi kuin Suomen vertailussa. Eli se Tanskan tiukempi vaatimustaso on todellisuutta.

Meillä Suomessahan rakennusten energiatehokkuutta ja yleensäkin energiatehokkuutta helposti monet leimaavat vain kustannusten kasvattamiseksi, mutta kuitenkin jo vuonna 2012 todettiin, että uudisrakennuksissa kustannustehokkainta eli siis kokonaiskustannusten kannalta edullisinta olisi ollut 7 prosenttia nykyistä vaatimustasoa tiukempi vaatimustaso. Eli tältäkin pohjalta se kunnianhimottomuus, mitä hallituksen esitys tarkoittaa, ei ole perusteltua. Sen takia onkin tärkeätä, että tämän esityksen todellisia vaikutuksia sitten (Puhemies koputtaa) tosielämässä seurataan.

17.21 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman! Energiamuotokertoimet ohjaavat voimakkaasti rakentamista. Tilanteessa, jossa energiantuotantojärjestelmä on voimakkaassa murroksessa, tulee olla varovainen sovellettaessa kertoimia, joiden keskinäinen ero on suuri. Nyt esitetyt kertoimet eivät kuvaa tämänhetkistä päästötilannetta, ja ne ohjaavat teknisiin järjestelmiin, jotka vaikeuttavat muun muassa älyratkaisujen käyttöönottoa tulevaisuudessa. Kun rakennamme 50:ksi, toivottavasti 100 vuodeksi, ohjaavaa ei tulisi olla 15 vuoden takainen käsitys energialähteen päästöistä. On myös syytä huomata, että esimerkiksi vesi- tai tuulivoimalla lämmitetyn talon tulee näiden kertoimien mukaan olla 2,5 kertaa niin energiatehokas kuin hiilellä lämmitettävän. Se ei liene tarkoituksenmukaista.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Tulevan kehityksen näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista pienentää energiamuotokertoimien keskinäisiä eroja. Suomalaisen lainsäädännön tulisi, silloin kun se on tarkoituksenmukaista, tulkita EU-direktiivejä mahdollisimman väljästi. Lakiesityksessä näin ei toimita. Lähes nollarakentamista ohjaavassa direktiivissä rajataan vaatimuksista pois rakennukset, joiden lämmitettävä hyötymäärä on alle 50 neliötä. Tässä lakiesityksessä sovelletaan 50 kerrosneliömetrin rajaa. Tämä eroavaisuus tulee korjata. Nykyinen tulkinta tekee nimitäin tietyntyyppiset ekorakentamisen ratkaisumallit mahdottomaksi.

Lakiesityksessä on esitetty energiatehokkuusvaatimusten täyttymisen toteamiseksi vaihtoehtoinen menettely, joka perustuu rakenteelliseen energiatehokkuuteen. Se edellyttää merkittäviä tiukennuksia U-arvoihin ja korkeaa hyötysuhdetta lämmöntalteenottokoneistolta. U-arvojen tiukentamisen on Tampereen teknillisen yliopiston tutkimusten mukaan todettu lisäävän kosteusriskejä. Lämmöntalteenottokoneiston hyötysuhteen nostaminen vie puolestaan kohti teknisiä ratkaisuja, joiden on todettu lisäävän kosteusrasitusta sisäilmassa. Tätä vaihtoehtoista menettelyä ei tulisi ottaa käyttöön ilman tarkempia tutkimuksia. Valtioneuvoston tulisi ottaa nämä näkökulmat huomioon.

Edellä olevan perusteella ehdotan, että hyväksytään seuraava lausuma:

"Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ottaa huomioon energiakertoimia vahvasti ohjaavan vaikutuksen ja tähän liittyvät ongelmat ja pienentää niiden keskinäisiä eroja muun muassa älyratkaisujen käyttöönoton helpottamiseksi. Suomalaisen lainsäädännön tulisi, silloin kun se on tarkoituksenmukaista, tulkita EU-direktiivejä mahdollisimman väljästi. Lisäksi lakiesityksen sallima vaihtoehtoinen energiatehokkuusvaatimusten täyttymisen toteamistapa edellyttää tarkempia tutkimuksia."

17.24 **Joakim Strand r:** Värderade talman! Pidemmittä puheitta kannatan edustaja Adlercreutzin tekemää lausumaehdotusta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 34/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 34/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.25 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys käsittelee sairausvakuutuslakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia, joita esitetään muutettavaksi siten, että näiden lakien mukaisesti toteutettavien päivärahojen määräytymissäännöstä muutetaan niin, että

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

vuositulon ylemmstä 56 443 euron taitekohdasta luovutaan ja päivärahan määrä on näin ollen 20 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta siltä osin kuin vuosityötulo ylittää 30 000 euroa. Eli tässä on kysymys säästölaista, ja säästö kohdistuu tähän sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen vakuutusmaksuilla rahoitettavaan osuuteen. Näin ollen tällä ei ole budjettivaikutuksia valtion menoihin. Työntantajien ja palkansaajien ja yrittäjien päivärahanmaksun arvioidaan alentuvan 0,01 prosenttiyksikköä.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että kokonaisuuden kannalta arvioiden ei pidetä toivottavana kehitystä, joka johtaa vakuutusperiaatteen murentumiseen ansiosidonnaisissa sosiaalivakuutuksissa. Valiokunta toteaa myös täällä, että koko järjestelmää uhkaa legitimitetiongelmia, jos kehitys, jossa leikkaukset toistuvasti kohdistuvat ylempiin tuloluokkiin, mutta maksut ovat ansioihin sidottuja ja etuudet liukuvat kohti tasakorvausperiaatetta, jatkuu. On myös huomattava, että jos sosiaalivakuutus ei kata kansalaisille riittävää turvaa, voi tulla tarve täydentää sitä yksityisellä vakuutuksella.

Toinen esitys, mikä tässä lakikokonaisuudessa on, koskee kuntoutusrahaa. Eli näiden ehdotettujen leikkausten lisäksi hallituksen esitykseen sisältyy kuntoutukseen ja sen myötä työelämään kiinnittymiseen kannustavia lisäpanostuksia. Tässä nuorten kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi takuueläkkeen tasolle. Samoin tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ammatillisen kuntoutuksen päätökseen perustuvaa kuntoutusrahaa voidaan laissa säädettyin edellytyksin myöntää myös yleissivistävän perusopetuksen ajalle. Alle 20-vuotiaille tämä on nyt jo mahdollista, ja tämän ehdotetun uudistuksen tarkoituksena on kannustaa aktiivisiin tukitoimiin ilman ammatillista tutkintoa olevat yli 20-vuotiaat henkilöt, joilla on sairaudesta tai vammasta johtuva riski syrjäytyä työelämästä. Valiokunta pitää hyvänä nuorten työelämään siirtymisen kannustavuutta parantavia toimenpiteitä. Opiskelun tukeminen kuntoutuksena kohdistuu näin vajaakuntoisiin nuoriin, jotka ilman erityisiä kannusteita voisivat jäädä työelämän ulkopuolelle.

Lisäksi tässä kokonaisuudessa on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan, että säännöksen, jolla mahdollistetaan sairaanhoitokorvauksen maksaminen julkisissa tiloissa annetusta yksityisen terveydenhuollon palvelusta, voimassaoloa edelleenkin jatketaan. Tämä siis liittyy lakiin, joka on ollut määräaikaikainen, sitä esitetään jatkettavaksi.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen 216/2016 ykkös- ja kakkoslakiehdotuksen. Tähän esitykseen on jätetty myös vastalause, siellä on muutosesitys lakipykäliin. — Kiitos.

17.29 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää säästöjä tavoitellakseen jälleen muutoksia sairausvakuutusjärjestelmään. Yli 30 000 euron vuosityötuloa saavien sairauspäivärahan ja kuntoutuspäivärahan määrää lasketaan. Säästövaikutukset on arvioitu 25 miljoonaa euroa vuositasolla ja 18 miljoonaa euroa vuonna 2017. Säästö ei kohdistu valtion menoihin. Lisäksi parannetaan osatyökykyisten nuorten asemaa muun muassa korottamalla kuntoutusrahan vähimmäismäärää takuueläkkeen tasolle ja laajentamalla sen myöntäminen myös yleissivistävän peruskoulutuksen ajalle. Kustannusvaikutusten arvioidaan olevan vuonna 2017 yhteensä 14,7 miljoonaa euroa, josta valtion rahoitusosuus olisi 14,2 miljoonaa. Lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi säännöstä, jolla mahdollistetaan sairaanhoitokorvauksen maksaminen julkisissa tiloissa annetuista yksityisen terveydenhuollon palveluista. Nuorten aseman parantaminen perustuu viime hallituskaudella tehtyyn työryhmätyöhön, joka arvioi säädösmuutostarpeita osatyökykyis-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

ten työllistämisen edistämiseksi. Kannatamme tätä esitystä samoin kuin yksityistä terveydenhuoltoa koskevaa esitystä valiokunnan mietinnön mukaisesti. Emme voi kuitenkaan hyväksyä sairauspäivärahan ja kuntoutusrahojen laskemista, minkä vuoksi jätämme tähän esitykseen vastalauseen.

Arvoisa puhemies! Ansiosidonnaisten etuuksien leikkaaminen murentaa vakuutusperiaatteen. Hallitus leikkaa jälleen ansiosidonnaisesta sairausvakuutuksesta. Leikkauksia on ollut useita, ja sairausvakuutuksen kokonaisuus on jo vaikeasti hahmotettava. On huomattava, että ansiosidonnaiset päivärahat rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden maksuilla, joten säästö ei kohdistu valtiolle. Toistuvat leikkaukset ansiosidonnaisiin päivärahoihin heikentävät sosiaaliturvan ansio- ja vakuutusperiaatetta. Suomalaisen hyvinvointivaltion keskeinen tavoite on ollut lakisääteisellä sosiaaliturvalla kattavasti ja kustannustehokkaasti tarjota kaikille riittävä toimeentuloturva. Jatkuvat leikkaukset ansiosidonnaisiin etuuksiin kyseenalaistavat tämän periaatteen. Lakisääteisen sosiaaliturvan heiketessä entistä useammalle tulee tarve parantaa sosiaaliturvaa yksityisillä vakuutuksilla.

Leikkaukset vaikuttavat monella tavalla. Nyt esitettävä leikkaus kohdistuu sairaus- ja kuntoutuspäivärahoihin, joita jo tämän vuoden alussa leikattiin niin, että 70 prosentin korvaustason oikeuttavan vuosityötulon yläraja alennettiin reilusta 36 000 eurosta 30 000 euroon ja tämän jälkeistä karttumaprosenttia laskettiin 35 prosenttiin. Ylempi tuloraja, noin 56 000, jätettiin ennalleen. Alempi leikkaus kohdistui kohtuuttomasti keskituloisiin palkansaajiin. Nyt hallitus lisäksi poistaa ylemmän katon ja laskee aiemman 35 prosentilla lasketun korvauksen 20 prosenttiin. Hallituksen esitys tarkoittaa sitä, että sairauspäivärahan, osasairauspäivärahan ja kuntoutusrahan määrä alenee kaikilla yli 30 000 euroa vuodessa ansaitsevilla. Yhdessä vuoden alusta tehtyjen leikkausten kanssa heikennetään sairastuneiden ja kuntoutusta saavien keski- ja hyvätuloisten palkansaajien toimeentuloa 10–20 prosentilla. Esimerkiksi 2 900 euroa kuukaudessa ansaitsevan sairauspäiväraha pienenee 208 eurolla kuukaudessa, 4 100 euroa ansaitsevan päiväraha laskee 490 euroa kuukaudessa.

Säästövaikutusten kohdentuminen kuntoutusrahaan voi vaikuttaa kuntoutuksen kannustavuuteen. Leikkaukset ovat johtaneet siihen, että työkyvyttömyyseläke on yhä useammin parempi kuin sairauspäiväraha. Sairauspäivärahan tason aleneminen lisää myös paineita ensisijaisuussäännösten tarkistamiselle. Hallituksen tulisikin ottaa aikalisä leikkauksiinsa ja tarkastella kokonaisuutta. Sairausvakuutusjärjestelmän monimutkaistaminen ja korvattavuuden heikentäminen vaikuttavat koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan toimintaan.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä ehdotamme, että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 11 luvun 1 § poistetaan.

17.35 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Näiden säästövaikutusten kohdentuminen kuntoutusrahaan voi vaikuttaa kuntoutuksen kannustavuuteen, ja leikkaukset ovat johtaneet siihen, että työkyvyttömyyseläke on yhä useammin parempi kuin sairauspäiväraha. Tämän sairauspäivärahan tason alentaminen lisää myös paineita ensisijaisuussäännösten tarkistamiselle.

Olemme olleet sitä mieltä yhdessä vasemmistoliiton ja demareiden edustajien kanssa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että hallituksen olisi tullut ottaa aikalisä näissä leikkauksiinsa ja tarkastella kokonaisuutta. Sairausvakuutusjärjestelmän monimutkaistaminen ja

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

korvaavuuden heikentäminen vaikuttavat koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan toimintaan.

Tämän vuoksi kannatan edustaja Kiljusen äsken tekemää ehdotusta siitä, että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 11 luvun 1 § poistetaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaalihuoltolain 42 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 35/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 35/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.36 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettua lakia sekä sosiaalihuoltolain 42 §:n muuttamista. Kyse on kansankielellä vanhuspalvelulaista.

Vanhuspalvelulaki säädettiin ennen sosiaalihuoltolakia, ja siinä on nyt säännöksiä, joita vastaavaa kaikenikäisiä koskevaa sääntelyä on sen jälkeen annetussa uudessa sosiaalihuoltolaissa. Näiden lakiehdotusten mukaan vanhuspalvelulaista poistetaan sosiaalihuoltolain kanssa osin päällekkäinen vastuutyöntekijää koskeva säännös ja kevennetään kuntien velvoitteita. Tavoitteena on myös vähentää kuntien hallinnollista taakkaa ja pienentää palvelujen järjestämisen kustannuksia. Tarkoituksena on joustavoittaa henkilöstön käyttöä ja yhdenmukaistaa sosiaalihuollon eri asiakasryhmiä koskevaa sääntelyä. Tämä esitys on osa pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen toimenpideohjelmää. Tällä pyritään alentamaan kustannuksia noin 27,4 miljoonalla eurola.

Vanhuspalvelulain 10 §:n mukaan kunnan käytettävissä on oltava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn sekä itsenäisen suoriutumisen tukemista sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaali- ja terveyspalvelujen laadukasta järjestämistä varten riittävästi monipuolista asiantuntemusta. Siellä laissa, myös nykyisessä voimassa olevassa laissa, todetaan, että erityisasiantuntemusta on oltava ainakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, gerontologisen hoito- ja sosiaalityön, geriatrian, lääkehoidon, ravitsemuksen, monialaisen kuntoutuksen sekä suun terveydenhuollon alalta.

Sitten taas vanhuspalvelulain 17 §:ssä säädetään vastuutyöntekijästä. Nykylain mukaan kunnan on nimettävä iäkkäälle henkilölle vastuutyöntekijä, jos hän tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

Nyt hallituksen esityksessä ehdotetaan 10 §:stä poistettavaksi luettelo ammattialoista, joista kunnalla tulee olla käytettävissään erityisasiantuntemusta. Kunta voisi tapauskohtaisesti harkita, millaista asiantuntemusta tarvitaan.

Omatyöntekijän osalta vanhuspalvelulain 17 §:n mukaan vastuutyöntekijän tehtävänä on muun muassa seurata iäkkään henkilön palvelusuunnitelman toteutumista ja palvelutarpeiden muutoksia. Hänen tulisi olla myös tarvittaessa yhteydessä palvelujen järjestämistä vastaaviin ja muihin tahoihin iäkkään henkilön tarpeisiin vastaamiseksi sekä neuvoa ja auttaa iäkästä henkilöä palvelujen ja etuuksien saantiin liittyvissä asioissa.

Nyt tässä esityksessä ehdotetaan sosiaalihuoltolain 42 §:ää muutettavaksi siten, että omatyöntekijän on oltava sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö, mutta omatyöntekijänä voi toimia terveydenhuollon ammattihenkilö, jos se on asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta perusteltua. Kunta voi arvioida niin iäkkäiden kuin muihinkin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden kohdalla, mikä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön kelpoisuus parhaiten tukee omatyöntekijän tehtävien toteuttamista suhteessa sosiaalihuollon asiakkaan palvelukokonaisuuteen.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on ehdotetun 42 §:n mukaan jatkossakin oltava sosiaalityöntekijä.

Valiokunta totesi lausunnossaan, että lain toimeenpanossa on syytä arvioida, tarvitaanko muutosten vuoksi henkilöstön lisäkoulutusta ja onko sosiaalihuoltolain täsmentäminen jatkossa tarpeen ikääntyneen henkilön omatyöntekijän tehtävien osalta. Samoin valiokunta totesi, että on syytä arvioida, edellyttääkö tehokkaan moniammatillisen palveluohjauksen organisointi ja asiakkaiden erilaisiin tarpeisiin vastaaminen myös esimerkiksi terveydenhuollon, kuntoutuksen tai ikääntymisen asiantuntemuksen kirjaamista omatyöntekijöitä koskeviin säädöksiin.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen 218/2016 sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Tähän hallituksen esitykseen on jätetty kaksi vastalauseita.

17.42 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä 218 ehdotetaan siis muutettavaksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettua lakia sekä sosiaalihuoltolakia. Voimassa olevan vanhuspalvelulain 10 §:n mukaan kunnan käytettävissä on oltava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemista sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaali- ja terveyspalvelujen laadukasta järjestämistä varten riittävästi monipuolista asiantuntemusta. Ja tämän on meillä säilyttävä jatkossakin.

Tätä erityisasiantuntemusta on oltava ainakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, gerontologisen hoito- ja sosiaalityön, geriatrian, lääkehoidon, ravitsemuksen, monialaisen kuntoutuksen sekä suun terveydenhuollon alalta. Tämä on katsottu olevan tarpeen, kun vanhuspalvelulakia tehtiin, ja se on säilytettävä jatkossakin.

Kuitenkin nyt kyseessä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tästä vanhuspalvelulain kuntien käytettävissä olevaa asiantuntemusta koskevasta 10 §:n tekstistä poistetaan tuo luettelo ammattialoista, joista kunnalla tulee olla käytettävissään erityisasiantuntemusta. Näin ollen tämä esitys antaisi kunnille aikaisempaa laajemmin harkintavallan siinä, mitä asiantuntemusta kunta hankkii ja käyttää ikääntyneen väestön ja iäkkäiden henkilöiden palveluiden järjestämiseen. Katson todellakin, että luettelo ammattialoista, joista

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

kunnalla tulee olla käytettävissään erityisasiantuntemusta, on syytä jatkossakin säilyttää laissa.

Hallituksen esittämän muutoksen myötä ei pystytä varmistamaan riittävää, asiantuntevaa ja tasokasta hoitotasoa, jossa pystytään huomioimaan ikääntyvän väestön hoitoon liittyvät erityispiirteet. Muutoksen myötä olisi mahdollista, että ikääntyneen väestön hoitamiseen erikoistunut osaaminen tulisi vähenemään kunnissa, minkä seurauksena olisi puutteita niin yksittäisissä hoitomuodoissa kuin ikääntyneen väestön kokonaisvaltaisissa hoitokokonaisuuksissakin.

Esityksessä ehdotetaan myös, että ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetusta laista kumottaisiin vastuutyöntekijää koskeva 17 §. Pykälän kumoamisen myötä iäkkäiden henkilöiden omatyöntekijä nimettäisiin sosiaalihuoltolain kaikkia sosiaalihuollon asiakkaita koskevan sääntelyn mukaisesti. Vastuutyöntekijästähän säädetään tällä hetkellä vanhuspalvelulain 17 §:ssä. Elikkå sen mukaanhan kunnan on nimettävä iäkkåälle henkilölle vastuutyöntekijå, jos hän tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvisså asioissa. Ja ajattelen, ettå niin tänå päivånå kuin tulevaisuudessakin tållainen henkilö on erittåin, erittåin tarpeen ikåihmisten asioiden helpottamiseksi.

Lisåksi tåsså pykålåsså säädetåån vastuutyöntekijån tehtåvistä ja kelpoisuudesta. Vastuutyöntekijån tehtåvånå on muun muassa seurata iåkkåån henkilön palvelusuunnitelman toteutumista ja palvelutarpeiden muutoksia, olla tarvittaessa yhteydesså palvelujen järjeståmisestå vastaaviin tahoihin ja muihin tahoihin. Vastuutyöntekijån on oltava iåkkåån henkilön palvelukokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:sså tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 2 §:sså tarkoitettu ammattihenkilö.

Tåmån esitettåvån vanhuspalvelulain 17 §:n kumoamisen myötå kaikkien iåkkåiden henkilöiden omatyöntekijå nimettäisiin sosiaalihuoltolain sosiaalihuollon asiakkaita koskevan sääntelyn mukaisesti. Tåsså sosiaalihuoltolain 42 §:sså ei kuitenkaan tåysin vastavasti säädetå työntekijån tehtåvistä, ei sillä tavoin kuin vanhuspalvelulain 17 §:sså.

Siitåkin huolimatta, ettå esityksesså muutettaisiin sosiaalihuoltolain 42 §:n mukaisen omatyöntekijån kelpoisuusvaatimuksia vastaamaan paremmin sekå iåkkåiden ettå muiden asiakasryhmien palvelukokonaisuuden osoittamaa tarvetta, katson, ettå vastuutyöntekijån nimeåminen iåkkåälle ihmiselle on asiantuntevan hoidon takaamiseksi jatkossakin såilytettåvå. Muutoksen myötå ei pystyttåisi riittåvåsti vastaamaan iåkkåampiin ihmisten hoitoon liittyviin erityistarpeisiin.

Pidån huolestuttavana hallituksen esittåmåå linjausta ja sen myötå tulevia heikennyksiå nimenomaan tåhån vanhustenhoitoon. Erityisosaamisesta tinkiminen tulee heikentåmåån niin hoidon laatua kuin vanhustenhoidon erityispiirteiden huomioonottamista. Muutos tulee hallituksen hakemien kustannussååstöjen sijasta lisååmåån kustannuksia, joita aiheutuu pitkållå aikåvålillå erityisosaamisen heikennyksen myötå.

Tåmån vuoksi tulenkin jatkossa ehdottamaan, ettå esitys vanhuspalvelulain 10 §:n muuttamisesta ja siihen liittyvån 17 §:n kumoamisesta tultaisiin hylkååmåån eli ettå 1. lakiehdotus hyltåttåisiin.

17.48 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus aikoo heikentåå vanhusten palveluita poistamalla vanhuspalvelulaista vastuutyöntekijåå koskevan pykålån sekå poistamalla laista listauksen siitå asiantuntemuksesta, jota kunnalla on oltava käytettåvisså

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

vanhuspalveluissa. Lisäksi hallitus oli aiemmin linjannut heikentävänsä vanhuspalvelulain toimeenpanoa koskevaa laatusuositusta siten, että hoitotyöntekijöiden vähimmäismäärä tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa lasketaan 0,5:stä 0,4:ään työntekijään hoidettavaa vanhusta kohden. Tämän hallitusohjelmakirjauksensa hallitus on äskettäin perunut mutta aikoo silti jatkaa heikennyksiä muun muassa väljentämällä mitoitukseen laskettavan henkilöstön kelpoisuuksia sekä aikoo toteuttaa olemassa olevat 70 miljoonan euron leikkaukset.

Hallituksen esitys vanhuspalvelulain muuttamiseksi on osa hallituksen kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä koskevaa toimenpideohjelmaa. Sinänsä kannatamme sääntelyn väljentämistä, jos kyse on niin sanotusti turhista normeista, mutta näiltä osin emme näe, että tässä lakiesityksessä olisi näin tapahtumassa.

Vanhuspalvelulaki on osoittautunut tarpeelliseksi. Taustalla oli vanhusten ympärivuorokautisen hoidon vahva laiminlyönti muutama vuosi sitten. Kymmenestä hoitoyksiköstä yhdeksässä oli huomautettavaa, ja tästä syystä eduskunta yksimielisesti hyväksyi vanhuspalvelulain, joka tuli voimaan heinäkuussa 2013. Laki on ollut voimassa kolme vuotta, ja lain voimaantulon seurauksena vanhusten asemaan ja sen parantamiseen on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota. THL:n ja Valviran vanhuspalvelulain toteutumista seuranneiden kyselyiden tulosten perusteella on valtakunnallisen valvonnan ja ohjauksen kautta pystytty vaikuttamaan vanhustenhoidon epäkohtien korjaamiseen. Pidämme näitä parannuksia tärkeinä, mutta ne eivät ole riittäviä. Missään tapauksessa vanhustenhoidon tilanne ei ole parantunut niin, että lakiin voisi tehdä nykyistä löysempiä kirjauksia.

Vanhuspalveluiden osaaminen on myös turvattava. Esityksessä ehdotetaan, että vanhuspalvelulain kuntien käytettävissä olevaa asiantuntemusta koskevasta 10 §:stä poistettaisiin listaus ammattialoista, joita kunnalla tulee olla käytettävissään erityisasiantuntemusten tarpeessa. Listauksen mukaan erityisasiantuntemusta on oltava ainakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, gerontologisen hoito- ja sosiaalityön, geriatrian, lääkehoidon, ravitsemuksen, monialaisen kuntoutuksen sekä suun terveydenhuollon alalta. Listauksen poistaminen mahdollistaisi esityksen mukaan aiempaa paremmin tapauskohtaisen harkinnan siitä, mitä asiantuntemusta kunta hankkisi ja käyttäisi palveluiden järjestämiseen ja palvelutarpeen arviointiin. Emme voi hyväksyä asiantuntemuksen heikentämistä emmekä näe listauksen poistamista vastauksena vanhustyön haasteisiin. Päinvastoin listauksen mukaisen osaamisen tarve on kasvava väestön ikääntyessä ja ikääntyneiden eläessä yhä pitempään. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sitoutuu työhön sekä on laadukkaan ja eettisesti kestävä sosiaalihuollon tae ja perusta.

Vanhustyön osaamisen vaatimuksia siis käytännössä lasketaan, vaikka hyvä osaaminen on edellytys paitsi hyvälle hoidolle ja riittävän monipuoliselle palvelutarpeen arvioinnille myös hyvälle johtamiselle ja palveluiden kehittämiselle, mitkä taas mahdollistavat vaikuttavan, kustannustehokkaamman toiminnan. Tämä on myös tulevien vanhuspalveluiden kehittämisen edellytys, joita tulevaisuudessa meidän tulee toteuttaa entistä enemmän. Tässäkin säästöpäätöksessä kiirehtiminen tuntuu oudolta, koska vuoden 2019 alussa sote-uudistuksen mukaisilla maakuntatasoisilla järjestäjillä joka tapauksessa on listauksen mukainen osaaminen käytössään.

Vanhusten vastuutyöntekijää ei pidä myöskään poistaa. Esityksessä ehdotetaan, että vanhuspalvelulaista poistettaisiin vastuutyöntekijä, koska sosiaalihuoltolaissa on säädetty oma työntekijä. Perusteluna on esitetty, että näin poistetaan ja kevennetään päällekkäistä sekä yksityiskohtaista säätelyä. Näin kuntien hallinnollista taakkaa vähennettäisiin ja siten

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

myös palvelujen järjestämisen kustannuksia pienennettäisiin. Perustelu vaikuttaa kuitenkin hataralta, koska joka tapauksessa palvelukokonaisuus selvitettäisiin iäkkään henkilön osalta vanhuspalvelulain 15 §:n mukaisesti, kun muiden sosiaalihuollon asiakkaiden osalta sovellettaisiin sosiaalihuoltolain 36 §:n säännöksiä palvelutarpeen arvioinnissa. Vastuutyöntekijän poistamisesta kärsivät eniten heikoimmassa asemassa olevat yksinäiset vanhukset. Etenkin vanhusten palveluita valvovat viranomaiset ovat esittäneet lainvalmistelun yhteydessä ja valiokunnan asiantuntijakuulemisessa vakavan huolensa vanhusten oikeudesta saada palveluita. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira katsoo omassa lausunnossaan, ettei vanhuspalvelulain vastuutyöntekijää koskevan pykälän poistamiseen ole perusteita. Valvira muistuttaa, että vastuutyöntekijän nimeäminen iäkkäälle henkilölle edistää iäkkään henkilön oikeuksia palveluihin ja niiden seurantaan. Näin osaltaan turvataan perustuslain 19 §:n oikeuksien toteutuminen.

On myös tärkeää, että vanhuspalvelulain velvoitteet säilytetään ennallaan nyt, kun sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden uudistus muuttaa merkittävästi järjestämisen ja tuottamisen muotoja. Näin voidaan turvata parhaiten erityisen haavoittuvassa asemassa olevien asukkaiden oikeudet riittäviin ja tarpeenmukaisiin palveluihin.

Sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan lisäksi muutosta, jonka mukaan omatyöntekijänä voi toimia myös terveydenhuoltoalan ammattilainen edellyttäen, että se on asiakkaan kokonaistilanteen kannalta tarkoituksenmukaista. Tätä myös kannatamme.

Hallituksen säästöt koituvat pitkällä aikavälillä kalliiksi. Hallitus on pukenut palveluiden leikkaukset normipuruksi. Normien purkamisella yritetään luoda edistysellistä mielikuvaa, kun taas palveluiden leikkaaminen vaikuttaa kylmältä toiminnalta. Kuitenkin hallitus tekee juuri jälkimmäistä: säästää ja leikkaa sieltä, mistä pystyy. Asiantuntijakuulemisessa on toistettu huoli, joka on kirjattu hallituksen esitykseen, että iäkkään henkilön palvelutarpeen arviointiin sekä sen toteutumiseen liittyvään seurantaan ei osoiteta riittävää asiantuntemusta. Tämä puolestaan voi johtaa siihen, ettei palvelutarvetta tunnisteta eikä siihen vastata oikein. Iäkkään henkilön palvelutarpeen riittämätön arviointi ja siitä aiheutuva sopimaton palvelukokonaisuus aiheuttavat kunnille palvelutarpeeseen nähden ylimääraisiä kustannuksia. Suomessa vanhustenhoidon henkilöstömitoitus on ollut pohjoismaisia naapurimaitamme alempi, mutta osaamisen taso on ollut korkeampi. Hallitus on nyt leikkaamassa näistä molemmista. Tämä on hyvin lyhytnäköistä toimintaa, sillä juuri korkea osaaminen on monessa tilanteessa turvannut puuttuvan henkilökunnan.

Arvoisa puhemies! Hallitukselta puuttuu vanhushoidon visio. Myönteistä on, että hallitus panostaa omaishoitoon, mutta se ei korvaa mahdollisesti näitä hallituksen tekemiä leikkauksia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi. Edellytämme, että hallitus peruu suunnitelmansa heikentää vanhuspalveluiden laatua ja osaamista. Vanhuspalvelulakia tulee toteuttaa johdonmukaisesti eikä laskea ikäihmisten hoidon ja hoivan tasoa, joten ehdotamme toisessa käsittelyssä, että edellä olevan perusteella 1. lakiehdotus hylätään ja 2. lakiehdotus hyväksytään mietinnön mukaisesti.

17.57 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! On todella hyvä, että nyt tässä yhteydessä on mahdollisuus keskustella tästä vanhuspalvelulain heikennyksestä. Nythän oikeastaan paljon on keskusteltu hoitajamitoituksesta, mutta sitten nämä sisällölliset ja laadulliset heikennykset, mitä vanhuspalvelulakiin on tulossa, ovat jääneet julkisuudessa vähemmälle. Nämä erityisasiantuntijoitten poistamiset ja toisaalta sitten vastuuhoidattajien poistamiset

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

ovat hyvin mitättömiä säästösummia, mitä valtion budjettiin on ajateltu. Muistelen, että toisessa oli laskettu 12,5:tä miljoonaa ja toisessa 15:tä miljoonaa. Kuitenkin esimerkiksi tämmöisen erityisen lääkeosaamisen poistaminen työntekijäjoukosta saattaa johtaa siihen, että ei havaita näitä vanhusten ylläkäintätilanteita ja tulee kaatumisia ja lonkkamurtumia ja on huomattaman paljon kalliimpaa loppujen lopuksi kuin mitä kuvitellaan, että näillä haetaan säästöjä.

Siksi toisekseen on huomioitava se, että kunnissa nämä erityisosaajat eivät yleensä ole lisävirkoja, vaan on katsottu, että siinä työntekijätiimissä on nämä pätevyysvaatimukset, sieltä pitää löytyä nämä kaikki, jotka on lueteltu. Sinällensä tässä todennäköisesti edes niitä säästöjä, mitä ehkä kuvitellaan haettavan, ei ole mahdollisuutta saada, koska nämä saatavat olla niitä ihmisiä, jotka ovat jo niissä viroissa, mitä on olemassa, elikkä ei niitten poistaminen välttämättä silloin tuo muuta kuin sen, että sitten tulevaisuudessa, kun uudestaan katsotaan tätä tilannetta, siinä tilanteessa ei enää palkatakaan näitä erityisosaajia.

Sitten tämä omahoitajan poistaminen, vastuutyöntekijän poistaminen: Erityisesti juuri se kaikkein heikkokuntoisin vanhus, juuri se, jolla on sitä muistihäiriötä ja joka ei pysty enää omien asioidensa perään katsomaan, juuri tällainen henkilö tarvitsee sen, joka pystyy seuraamaan hänen terveydentilansa kehitystä, joka pystyy koko ajan miettimään, onko hän saanut kaikki ne palvelut, mihin hän on lain mukaan oikeutettu. Voisi sanoa, että tässä säästetään kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten hoitamisesta ja heidän asiointensa puolustamisesta.

Siinä mielessä toisessa käsittelyssä tulemme esittämään hylkäystä näiltä osin.

17.59 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Nykylain mukaanhan kunnan käytettävissä on oltava ikääntyvän väestön hyvinvointia ylläpitävää monipuolista asiantuntemusta ainakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, gerontologisen hoito- ja sosiaalityön, geriatrian, lääkehoidon, ravitsemuksen, monialaisen kuntoutuksen sekä suun terveydenhuollon alalta. Nyt tosiaan tämä listaus aiotaan tuosta laista poistaa ja arvioidaan saatavan noin 15 miljoonan euron säästö.

On ihan todella vaikea käsittää, miten näiden erityisasiantuntemusta koskevien vaatimuksien poistamisella saadaan aikaan mitään säästöjä. Itse ajattelisin, että asia on nimenomaan päinvastoin. Eikö ole niin, että vanhustyön kentälle tarvitaan enemmän asiantuntemusta, muun muassa juurikin sitä gerontologista ja geriatriasta osaamista, jotta iäkkäiden ihmisten hoito ja hoiva on vaikuttavaa, osaavaa ja laadukasta? Samoiten myöskin tulevaisuudessa sote-uudistuksessa ikääntyvien hyvinvointia ylläpitävä monipuolinen erikoisosaaminen pitäisi sisällyttää sekä kuntia että maakuntia koskevaan lainsäädäntöön, eikä niin, että nyt sitä erityisasiantuntemusta aletaan täältä purkamaan. Jossain kohtaa on todettu ministeriön taholta niin, että voi tätä sitten jatkossakin olla vaikka yhteistyössä kuntien kanssa, mutta niinhän se on tähänkin asti ollut. Ei ole tarvinnut olla niin, että jokaisessa pienessäkin kunnassa on nyt vaikka lääkehoidon osaamista tai sitä geriatriasta osaamista, vaan kunnat ovat voineet yhteistyössä muiden kuntien kanssa hankkia sitä osaamista käyttöönsä vaikka vain yhtenä päivänä kuukaudessa. Mutta nytten sitä yhtäkään päivää ei sitten enää tarvitse järjestää. Tämä on kyllä mielestäni ihan tosi järjetöntä, suoraan sanottuna voisin sanoa.

Joka tapauksessa me tiedämme kaikki, että vanhusväestö kasvaa ja monimuotoistuu ja erityisesti sitä monipuolista osaamista tarvittaisiin työntekijöiltä. Erikoisosaaminen osaltaan varmistaa sen, että ikäihmisten hoivaa toteutetaan tarkoituksenmukaisesti, muun muassa sitä kuntouttavaa työtä hyödyntäen, jota vanhuslakikin peräänkuuluttaa. Sil-

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

loin ollaan myöskin kustannustehokkaita ja tehdään vaikuttavasti työtä. Minä kovasti toivoin, että tämä olisi ollut siellä hallituksen peruutettujen esitysten listalla, mutta ikävä kyllä nyt näyttää siltä, että eduskunta tulee tämän enemmistönä sitten hyväksymään. Tosi harmi juttu.

18.01 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Edellisten puhujien sanoihin on helppo yhtyä, ja haluan kannattaa edustaja Kiljusen esitystä siitä, että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena mutta 1. lakiehdotus hylätään kakkoskäsittelyssä.

Haluan lisätä tähän sen, että on kummallista, ikään kuin tällaista orwellilaista uuskieltä nimittää normien puruksi sitä, että heikennetään tietoisesti vanhusten palveluiden laatua. En myöskään usko, että tästä mitään säästöjä loppupeleissä tulee. Kun osaaminen heikkenee vanhusten palveluissa, se tarkoittaa myös sitä, että menetetään se osaaminen, jonka avulla nykyisin saadaan ikään kuin lisättyä käsipareja sillä tavalla, että pystytään organisoimaan työ paremmin, pystytään takaamaan, että johtaminen on hyvää ja ihmisten osaaminen on oikeassa paikassa. Mutta kun heikennetään vanhuspalveluiden laatua ja sitä osaamista, joka siellä palveluissa henkilöstöllä on, niin silloin menetetään ikään kuin näkemys siitä kokonaisuudesta ja siitä, miten pystytään yhtä aikaa toimimaan järkevämmin, kustannustehokkaammin ja takaamaan kuitenkin hoivan ja hoidon laatu. Täytyy sanoa, että olen hirveän surullinen siitä, että vasta viime kaudella säädetty vanhuspalvelulaki nyt tällä tavalla romutetaan, kun tiedossa on, että se on auttanut parantamaan vanhusten hoivan laatua, vaikka tiedämme, että paljon parantamisen varaa olisi ollut edelleen. Mutta nyt todellakin mennään aivan väärään suuntaan.

18.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vanhuspalvelulain muuttamiseksi on osa hallituksen kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä koskevaa toimenpideohjelmaa. Sinänsä sääntelyn vähentäminen on ihan perusteltua, jos kysymys on joistakin turhista normeista, mutta heikossa asemassa olevien ihmisten suojaksi tehtyjä säädöksiä ei voi pitää missään mielessä turhina. Vanhuspalvelulakiin nyt esitetyt heikennykset vaikuttavat suoraan ikäihmisten palveluiden laatuun ja saatavuuteen.

Kiitos hallitukselle siitä, että perui henkilöstömitoituksen heikennykset, mutta samalla olisi pitänyt perua myös ammattitaitovaatimusten heikennykset.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että vanhuspalvelulain kuntien käytettävissä olevaa asiantuntemusta koskevasta 10 §:stä poistettaisiin listaus ammattitaidoista, siis erityisasiantuntemuksesta, jota kunnalla tulee olla käytettävissään. Listauksen mukaan erityisasiantuntemusta on oltava ainakin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, gerontologiseen hoito- ja sosiaalityöhön, geriatriaan, lääkehoitoon, ravitsemukseen, monialaiseen kuntoutukseen sekä suun terveydenhuoltoon. Listauksen poistaminen mahdollistaisi esityksen mukaan aiempaa paremmin tapauskohtaisen harkinnan siitä, mitä asiantuntemusta kunta hankkii ja käyttää palveluiden järjestämiseen ja palvelutarpeen arviointiin.

Olen Muistiliiton puheenjohtaja, ja Muistiliitto tekee säännöllisesti THL:n kanssa niin sanotun muistibarometrin, jossa tarkastellaan muistiasiakkaiden hoidon laatua eri puolilla Suomea. Edellinen muistibarometri valmistui viime keväänä, ja siinä tuli selkeästi esille, miten vaihtelevaa muistiosaamisen taso ja hoidon järjestelyt ovat eri puolilla Suomea, eri alueilla ja kunnissa. Hoitoketjut katkeavat edelleen aivan liian usein. Muistibarometrissä ja myös monessa muussa tutkimuksessa on tullut esille, miten suuria puutteita on esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

ravitsemuksen hoidossa, läkehoidossa, suuhygieniassa ja kuntoutuksessa. Näiden asioiden huonosti hoitaminen nopeuttaa muistisairauden etenemistä ja lisää avun tarvetta ja heikentää kotona asumisen mahdollisuuksia. Muistisairaalla esimerkiksi hoitamattoman hampaan aiheuttama tulehdus suussa voi romahduttaa kunnon ja voinnin lähes kokonaan tai väärä lääkitys voi viedä kävelykyvyn ja tehdä muistisairaasta ihmisestä vuodepotilaan. Nämä ovat vain esimerkkejä.

Nyt kun laki ei enää vaadi kunnilta erityisosaamista, niin on riski, että joissakin kunnissa ja alueilla hoidon laatu heikkenee ja ihmiset joutuvat eriarvoiseen asemaan. Muistiliiton puheenjohtajana minun on pakko todeta, että osaaminen ei kaikissa kunnissa riitä osaamistarpeiden arviointiin, ja siksi näiden asioiden lakinormina säilyminen olisi niin tärkeää.

Vastuuhoitaja — tai omahoitaja, ihan sama, mitä nimikettä käytetään — on tärkeä laadukkaan hoidon varmistaja. Muistisairautta sairastavan psykofyysissosiaaliset tarpeet ovat niin moninaisia, että jonkun on otettava kokonaisvastuu hoidon koordinoimisesta. Vastuuhoitaja tai omahoitaja tulee aina valita sen mukaan, kuka ammattilainen pystyy parhaiten pitämään huolta asiakkaan tarpeiden mukaisen hoidon koordinoimisesta.

Kotona asuvan muistisairaana henkilön vastuuhoitajaksi sopii kaikkein parhaiten muistihoitaja. Muistibarometrin mukaan muistihoitajia alkaa olla jo joka kunnassa, mutta työn resursointi vaihtelee hyvin paljon. Joissakin kunnissa muistihoitajan nimike on lähinnä muodollinen, eli muistihoitajalla ei ole aikaa tehdä sitä hänelle kuuluvaa työtä tarpeeksi hyvin.

Eräs ongelma on myös se, että tällä hetkellä ei järjestetä muistihoitajien koulutusta missään systemaattisesti, ja se aiheuttaa sen, että muistihoitajilla on hyvin vaihteleva osaamistietotaso myöskin siinä toimintansa taustalla.

Muistiasiakkaan hyvän hoidon takaamiseksi kunnissa pitäisi olla muistihoitajan ympärille järjestetty muistiosaajien verkosto, jolle annetaan tarpeeksi hyvät resurssit toimia asiakkaiden kanssa. Tämä säästäisi varmasti paljon rahaa ja tällä pystyttäisiin monia asioita hoitamaan oikea-aikaisesti. Mikään ei ole nimittäin niin kallista kunnalle ja yhteiskunnalle kuin se, että laiminlyödään muistisairauksien varhainen diagnoosi, järjestetään hoito huonosti eikä järjestetä muistisairaille ihmisille kuntoutusta riittävästi, ja nyt pahoin pelkään, että nämä lakiesityksen heikennykset heikentävät tilannetta eri puolilla Suomea.

18.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Vielä pariin asiaan haluan sanoa, haluan vielä oikeastaan vahvistaa hämmennystä tämän lainsäädännön osalta. Ensinnäkin minun on vaikea ymmärtää sellaista hallituksen logiikkaa, kun hallitus vaatii, että meidän olisi vahvistettava ja kehitettävä vanhusten palveluita, mutta samanaikaisesti hallitus kuitenkin heikentää vanhustyöntekijöitten osaamista ja nimenomaan geriatriasta osaamista, joka läpileikkaa oikeastaan koko sen vanhuspalveluketjun. Siltä osin voisi olettaa, että nyt, kun meidän suuri tarpeemme on kehittää vanhuspalveluita, meidän pitäisi pikemminkin vahvistaa osaamista ja tuoda gerontologista hoito- ja sosiaalityön osaamista kaikille eri toimijoille, jotka toimivat vanhusten parissa. Ja siltä osin se ei tuo lisää kustannuksia, jos me lisäämme työssä olevien ihmisten osaamistasoa emmekä lisää henkilökuntaa.

Toinen asia, joka on todella hämmentävä, on tämä vastuutyöntekijän poistaminen, oikeastaan kolmellakin eri osa-alueella katsottuna. Ensinnäkin, kun me puhumme vastuutyöntekijästä, niin meillä on paljon yksin asuvia ihmisiä, ja mitä ikääntyneempiä ihmisiä, sen todennäköisempää on, että he asuvat yksin. Silloin he ovat hyvin pitkälle riippuvaisia meidän hoitohenkilökuntamme sitoutumisesta heidän hoitoonsa ja myös ymmärryksestä ja

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

osaamisesta näiden ihmisten tarpeista. Siinä mielessä tämän vastuutyöntekijän rooli tämän yksittäisen vanhuksen hoitamisessa ja edunvalvonnassa, oikeusturvassa on ihan oleellinen osa tätä kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Tulenko sinne? Ihan pieni asia vielä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että puhuja tulee jatkamaan puhujapöytäntöön. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Elikkä kuten äsken sanoin, niin kaikkein heikoimmassa tilanteessa ovat ne ihmiset, jotka asuvat yksin, joilla ei ole läheisiä ja omaisia ja jotka ovat täysin riippuvaisia hoitohenkilökunnan mahdollisuudesta hoitaa ja tukea heitä. Siltä osin meillä voi jäädä ihmisiä heitteille ja ihan tämänkin tilanteen takia. Me tiedämme, että jo tällä hetkellä näin on tapahtunut, vaikka meillä on osaavaa henkilökuntaa, mutta tiedämme, että ei riittävästi.

Toinen asia, joka tähän liittyy: Olen itse Omaishoitajat ja läheiset -liiton puheenjohtaja, ja olemme arvioineet tämän vastuuhenkilön poistamisen aiheuttavan sen, että nyt hallitus myös siirtää entistä enemmän vastuuta omaisille ja omaishoitajille. Nyt tämä tarkoittaa sitä, että meidän omaishoitajamme joutuvat entistä enemmän perehtymään niihin erilaisiin muutoksiin, mitä yhteiskunnassa tapahtuu, ja perehtymään myös lainsäädäntöön, sosiaaliturvaan, palvelujärjestelmään, ja sitä kautta tämä tulee, voisiko sanoa, entisestään kuormittamaan omaishoitajia ja omaisia näissä eri tilanteissa.

Kolmas asia, mikä liittyy tähän vastuutyöntekijään, on se, että kun hallitus valmistelee uutta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, niin näillä näkymin näyttää siltä — vaikka meillä ei ole vielä valinnanvapauteen liittyvää uudistusta tiedossa, mutta erilaisia huhuja on liikenteessä — että se käytännössä tulee tarkoittamaan myös sitä, ja näkemyksiäkin on siitä, että kun nämä palvelut pitää pakkoyhtiöittää, niin meidän nykyinen palvelujärjestelmämme pilkkoutuu entisestään erityyppisiin yhtiöihin. Ja kun meidän vanhuksemme ja heidän omaisensa sukkuloivat sitten näiden yhtiöiden välillä, niin mitä tämä tulee tarkoittamaan, jos meillä ei ole henkilöä, vastuutyöntekijää, joka tunnistaa tämän kyseisen vanhuksen erilaiset palvelutarpeet ja olisi tukemassa myös omaisia, omaishoitajia tämän ihmisen hoidossa.

Tämä tuleva sote-uudistus tulee vaatimaan entistä enemmän palveluohjausta, ja tässä yhteydessä näitten vastuutyöntekijöitten rooli olisi ollut kyllä äärettömän tärkeä. Siltä osin täytyy myös todeta, että on todella hämmästyttävää, että hallitus poistaa vastuutyöntekijät. Itse olen erittäin tyytyväinen, että Etelä-Karjalassa Eksotessa me pikemminkin vahvistamme vastuutyöntekijöitten asemaa ja roolia nimenomaan sen takia, kun oletamme, että heidän roolinsa tulee kasvamaan tulevassa sote-uudistuksessa.

18.14 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! On hyvä jatkaa edustaja Kiljusen puheen jälkeen ja hienoa, että siellä Eksotessa vahvistetaan niiden työntekijöiden asemaa, jotka ovat todella tarpeen.

Olisin muutaman sanan halunnut vielä sanoa lääkäreiden asemasta. Elikkä lääkäriyllä on monia monia erikoisaloja, mihin lääkäri voi erikoistua, ja siinä erikoisalojen joukossa on myös geriatria. Geriatria ei olisi koskaan tullut erikoisalojen joukkoon, ellei sille oltaisi nähty erittäin suurta tarvetta. Me tiedämme, että ikäihmisten hoito on hyvin vaativaa jo pelkästään sen takia, että monella on hyvin monia erilaisia sairauksia, monia lääkityksiä, ja siihen terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttaa usein hyvin vahvasti myös se ympäristö, missä

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

ikäihminen asuu, lääkkeiden yhteisvaikutukset ja niin edelleen. On erittäin tärkeää, että siinä vaiheessa, kun ikäihmisten hoitoa arvioidaan ja tehdään hoitolinjauksia ja myös lääkitykseen tehdään linjauksia, siinä olisi alan asiantuntija sitä katsomassa yhteistyössä hoitotiimin kanssa, näiden eri alojen osaajien kanssa, koska kun heti alkumetreillä katsotaan tilanne huolellisesti ja kokonaisvaltaisesti ja saadaan tehtyä linjaukset niin hoitoon kuin hoivaan ja tarpeelliseen tukeen, niin se on aivan varmasti parasta mahdollista linjausta ikäihmistä ja hänen hoitoaan, hyvinvointiaan ajatellen. Ja se on aivan varmasti myös sellaista linjausta, mikä ei vain pitkällä tähtäimellä vaan jo hyvin nopeasti tulee tuomaan säästöjä yhteiskunnalle. Ja kun ajatellaan, että ikäihmisten joukko lisääntyy, niin on erittäin tärkeää katsoa sekä ikäihmisten hyvinvoinnin että yhteiskunnan varojen käyttämisen kannalta, mikä on järkevää, ja sen vuoksi ainoa oikea ratkaisu on olla tekemättä näitä heikennyksiä.

18.16 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen käytti kyllä erinomaisen puheenvuoron muistuttaen juuri siitä, miksi juuri nyt tarvitsee tehdä näitä vanhuspalvelulain heikennyksiä, tietysti heikennyksiä mielellään ei missään vaiheessa, mutta kun nyt koko tämä iso sote-uudistus on edessäpäin, niin olisihan tuo nyt järkevää nähdä, mihin nämä asiat alkavat asettua, ennen kuin lähdetään karsimaan erityisesti juuri näitä vastuutyöntekijöitten määriä ja sitä, että ylipäättänsä osoitetaan tämä vastuutyöntekijä. Juuri tämä pelko nyt on tässä, kun nämä hoitoketjut todennäköisesti tulevat tällä sote-mallilla pirstaloitumaan entisestään, miten ihmeessä sitten sen heikkokuntoisen vanhuksen kohdalla pystytään varmistumaan siitä, että hän saa sen hoivan ja juuri ne palvelut, mitkä hänelle on tarkoitettu ja mihin hän on oikeutettu, ellei hänellä ole sitten tällaista vastuutyöntekijää. Tämä oli kyllä erittäin hyvä, että edustaja Kiljunen tämän asian nosti esille.

Jos ajatellaan ylipäättänsä ikäihmisen hoitoa, siellä pitäisi olla juuri tämän kokonaisuuden huomioiminen. Siellä on se ravinto, siellä on lepo, ihan niin kuin kaikilla meillä erikäisillä, se, että on mahdollisuus ulkoiluun, liikkumiseen, ja sitten vielä erityisesti tämä lääkitys. Tästähän me jatkuvasti kuulemme, niitä mediassa uutisoituja tapauksia, joissa huomataan, että joko lääkitystä on yli tai on täysin yhteensopimatonta lääkitystä vanhuksen kohdalla ynnä muuta. Siinä mielessä näitten erityisasiantuntijoiden poistaminen myöskin tästä tuntuu kyllä hyvin hätiköidyltä toimenpiteeltä.

Jotenkin tämä vanhuspalvelulaki kaiken kaikkiaan on vähän tämmöinen, voisiko sanoa, KD:n lapsi. Silloin 2003—2007, kun olin itse eduskuntaryhmän puheenjohtajana, ensimmäisenä olin allekirjoittamassa meidän ryhmän jättämän ensimmäisen vanhuspalvelulakiraakileen, voi sanoa ihan suoraan, siinä vaiheessa. Mutta se oli se sysäys. Muistan, että eri puolilta salia sanottiin, että kyllä Suomeen tällaista varmaan tarvitaan, mutta vuoteen 2011 saakka piti elää, ennen kuin sitten saatiin hallitusohjelmaan ja (Puhemies koputtaa) ruvettiin tekemään vanhuspalvelulakia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 218/2016 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 247/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 23/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.19 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että täällä ei ole hallintovaliokunnasta ketään esittelemässä asiaa, mutta täytyy sanoa, että itse kyllä tämän vastalauseen takana olen.

Niin erikoinen kuin tilanne onkin, niin nimenomaan salin vasen puoli tässä nyt puolustaa kirkkojen oikeutta saada korvaus näistä lakisääteisten tehtäviensä hoitamisesta, ja kylähän tämä tuntuu kummalliselta, koska taustahan on se, että puhtaasti valtiontalouden sopeuttamisen takia ollaan nyt sitten leikkaamassa nämä indeksitarkistukset, jotka aikanaan sovittiin kuitenkin nimenomaan siinä sopimuksessa, jossa kirkko luopui tästä yhteisöverotuotto-osuudestaan ja sai vastineeksi nimenomaan tämän avustuksen, joka luvattiin sitoa indeksiin. Kirkko on hoitanut nämä lakisääteiset velvoitteensa, mutta, ikävä kyllä, toinen osapuoli eli valtio ja sitten tällä kertaa istuva hallitus on tästä omasta osuudestaan luistanut. Siinä mielessä tässä mietinnössäkkin jopa nostetaan esille tämä uskonnonvapauskysymys eli se, että jos ajatellaan, että vastaparina ovat uskonnonvapaus perusoikeutena ja toisaalta kahden autonomisen toimijan välinen vastuu ja rahanjako, niin ei valtion rahapula ole millään tavalla pätevä peruste mennä nimenomaan kirkon jäsenten kukkarolle. Sitähän se tarkoittaa: jos näitä lakisääteisiä tehtäviä ei korvata sieltä valtion kukkarosta, niin yhä enemmän joudutaan turvautumaan kirkon jäsenten kolehtituloihin ja lahjoituksiin. Siinä mielessä voisi sanoa, että tässä on toinen sopimusosapuoli pettänyt ja ei ole pitänyt kiinni siitä, mitä on yhdessä sovittu.

Kristillisdemokraatit ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan tältä osin jättäneet talousarvioaloitteen, jolla me haluaisimme olla korvaamassa tämän osuuden. Meidän mielestä se on reilua, se on oikeudenmukaista. Se perustuu siihen sopimukseen, mikä aikanaan on tehty. Tässä kohtaa kyllä täytyy toivoa, että jospa vielä äänestyksessä tapahtuisi sellaisia siirtymiä myöskin hallituspuolueista, että kokisivat oikeudenmukaiseksi puolustaa tätä asiaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 247/2016 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle tehostetusta kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kazakstanin tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 118/2016 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 10/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 118/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen yhteydessä toimivan henkilöstön turvallisuutta koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2016 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 11/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 92/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi Turkmenistanin kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 202/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 202/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi Sri Lankan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 235/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 235/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain, Euroopan unionin suorista tuista annetun lain 22 §:n ja maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2016 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 193/2016 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 241/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 16/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 241/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 242/2016 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 17/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 242/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 22/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 190/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi palkkaturvalain, merimiesten palkkaturvalain 7 ja 26 §:n sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 196/2016 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 4 a §:n, työtapa-turma- ja ammattitautilain 62 §:n, työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n sekä maatalousyrit-täjän työtapa-turma- ja ammattitautilain 74 ja 77 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 214/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 32/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 214/2016 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain ja toimeentulo-tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muut-tamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 33/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 217/2016 vp sisältyvät 1.-6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 137 ja 143 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 139/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 139/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansallisarkistosta ja arkistolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 191/2016 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 201/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 26/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 201/2016 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 27/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 189/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle kilpailukykysojimuksessa sovittua muutosturvaa, työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa sekä työterveyshuoltoa koskevaiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 211/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 11/2016 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 211/2016 vp sisältyvät 1.-12. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 122/2016 vp

27. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 30.11.2016 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen